

Sakskart for møte i Programrådet for masterstudiet i rettsvitenskap

J.nr.: 2016/1416

Tid og sted: Tirsdag 11. oktober kl 09.00-12.00, Kollegieværelset DA

Sak 1 s. 4- 12	Protokoll Protokoll fra PMR-møte 6. september 2016 er allerede godkjent
Sak 2	Erfaringer fra studieårene, LLMs, JSU og nytt fra Erling
Sak 3 s. 12- 20	Vedtaks sak: Forslag om opprettelse av nytt emne: Human Rights, Legitimacy, and Political Regimes Emnemal Forslag til vedtak Emnet opprettes med oppstart våren 2017
Sak 4 s. 20- 41	Diskusjonssak/orienteringssak: Undervisnings- og eksamensbudsjett 2017 Fremleggsnotat: Undervisningsbudsjett og eksamensbudsjett 2017 Undervisningsbudsjettet 2017 PDF Undervisningsbudsjettet 2017 Excel

	Eksamensbudsjettet 2017
Sak 5	Vedtakssak: Møtedatoer våren 2017 Forslag til vedtak Tirsdag 7. februar 09-12 Tirsdag 7. mars 09-12 Tirsdag 25. april 09-15 (heldags) Tirsdag 6. juni 09-12
Sak 6 s. 41-64	Diskusjonssak: Ekstern evaluering av Masterprogrammet Information and Communication Technology Law (ICTL) External evaluation report
Sak 7 s. 64-152	Diskusjonssak: Periodiske emneevalueringer vår 2016 Evalueringresultater periodiske emneevalueringer våren 2016 Oversikt over foreslåtte tiltak JUS5801 Selskapsrett JUS5851 International Investment Law JUS5860 Konkurs og panterett JUR1910/JUS5910 Womens Law and Human Rights JUS5911 International Climate Change and Energy Law JUR1970/JUS5970 Barnerett JUOFF1500 Strafferett

	JUR1512/5512 Arbeidsrett - den kollektive del JUS5930 Comparative Public Law JUS5405 Law of the Sea JUS5102 Kriminologi JUS5870 international and Comparative Labour Law JUR1504/JUS5504 Konflikthåndtering JUROFF1410 Folkerett
Sak 8	Saker tatt på fullmakt: - Godkjent oppdatering av tilleggslitteratur for emnet JUS4111 Metode og etikk - Godkjent ny versjon av hovedlitteratur for faget Fast eiendomsrettsforhold JUS1211, høsten 2016 er det tillatt å bruke både 4. og 5. utgave av Thor Falkangers Fast eiendomsrettsforhold - Godkjent ny faglærer i faget Rettsøkonomi JUS4121; Erling Eide - Godkjent oppnevning/reoppnevning av faglærerne i faget Statsforfatningsrett JUS2111
Sak 9	Eventuelt
	Samlefil med alle dokumenter (PDF)

Protokoll fra møte

J.nr.: 2016/1416

Tid og sted: Tirsdag 6. September kl 13.00-15.15, Lødrups kjeller DM

Tilstede: Erling Hjelmeng, Henrik Bjørnebye, Christoffer Eriksen, Inger Berg Ørstavik, Ingunn Ikdahl, Cecilia Bailliet, Mads Fredrik Baardseth, Gunnar Hiis og Elisabeth Ulleberg.

Forfall: Johan Boucht

Fra administrasjonen: Julie Orning og Randi Saunes

Observatører: Egil Jahren og Christine Ø. Steen (under sak 7)

Referent: Kristin Steen Slåttå

Sakene ble diskutert i følgende rekkefølge: 1-9

SAK 1	Protokoll Protokoll fra PMR møte 10. juni er allerede godkjent
SAK 2	Erfaringer fra studieårene, LLMs, JSU og nytt fra Erling 1. studieår: Erfaringene med nytt opplegg for rettskilder har vært positive. Tilbakemeldinger fra student- og lærerevalueringer har vært gode, det er meldt inn noen mindre justeringer på opplegget som vil bli fulgt opp. 2. studieår: Prosessen med å flytte menneskerettighetsfaget fra 1. til 2. studieår fortsetter. Studieårsansvarlig har gjennomført et møte med ansvarlig faglærer for miljørett og fast eiendomsrettsforhold for å diskutere om miljørett kan integreres på 1. studieår 2. semester. Studieårsansvarlig følger videre opp og kommer tilbake til PMR. 3. studieår: Studieårsansvarlig kunne melde om mange positive tilbakemeldinger på det nye opplegget med rettshistorie som eget

emne. Studentene setter pris på at undervisning og eksamen er så tidlig i semesteret som gjør at de får tid til å konsentrere seg om rettshistorien før fokus på dynamisk tingsrett. Studieårsansvarlig gav positiv tilbakemelding til administrasjonen som hadde lagt til rette for et godt opplegg. Det nye opplegget evalueres til høsten, og vi gjennomfører en større evaluering etter at det har gått tre semester.

Studieårsansvarlig meldte videre at det er noe høy andel eksterne lærere på studieåret denne høsten, men dette har med at flere har forskningsfri samtidig.

5. studieår: Det er gjennomført informasjonsmøte om profiler, det møtte 17-18 studenter og det var veldig positive stemming. De profilansvarlige er svært engasjerte i dette.

TULSA undervisning er oppe og går og vi er spente på erfaringene fra dette utover høsten.

Arbeidsgruppen for prosedyrekonkurranser rekker ikke å levere innstilling til fristen 31. august, dette har med at det har vært vanskelig å få til møtetidspunkt med JSU representant og bytte av sekretær grunnet foreldrepermisjon.

LLMs: Det ble reist bekymring rundt det at det ikke er innreisende utvekslingsstudenter fra Afrika lenger. Videre undersøkes det om hvilke valgemenner som er mest populære blant rettsvitenskapsstudenter.

Bailliet har vært initiativtager til et møte om Transnational Law mellom de faglige og Justisdepartementet. Det trengs kompetanse innenfor migrasjonsrett. Baillet har forhørt seg om det er mulig å få integrert internasjonal strafferett på 4. studieår, men studieårsansvarlig har meldt at det er vanskelig å finne plass til egne studiepoeng på dette. Det diskuteres om det skal opprettes et tverrfaglig valgemenne som tar opp temaene rundt migrasjon, trafficking m.m.

Utenriksdepartementet har gitt tilbakemelding på at cyberrett er et område hvor det trengs kompetanse. Videre jobbes det innenfor Pluricourts med Legacy building og om dette kan gi bidrag inn mot undervisningen.

Studiedekanen kommenterte at dekanatet vurderer om bachelorprogrammet i Demokrati og rettigheter i informasjonssamfunnet skal nedlegges, videre se på hvordan masterprogrammet i Forvaltningsinformatikk styrkes. Emnene som inngår i sistnevnte program bør også gjøres valgbare for studenter på masterprogrammet i rettsvitenskap (MiR). Her kan man også se på om man skal lage en profil forvaltningsinformatiske emner og ICTL-emner. Videre kommenterte han at internasjonal strafferett bør reflekteres i studieopplegget vårt, og at det jobbes med en søknad om utveksling av studie og forskning med Afrika.

JSU: Utvalgsmedlem Gunnar Hiis er ny i PMR.

JSU meldte om at de fleste var positive til den nye ordningen med Rettshistorie som eget emne.

JSU tok opp at de var skeptiske til at en så stor andel av sakene i PMR går som fullmaktssaker. Pensumendringer og endring av eksamensform er saker hvor studentene ønsker å involveres. Videre ble det kommentert at pensumangivelsen av strafferett er svært lite tilgjengelig og bryter med hvordan dette ellers er satt opp for andre emner.

Videre tok JSU opp at det er delte meninger blant studentene knyttet til ordningen med blind klagesensur, og påpekte at JSU ble ikke forespurt om innholdet i brevet som ble sendt Kunnskapsdepartementet (KD) før sommeren, notatet mangler studentforankring ved alle tre juridiske fakulteter.

Studiedekanen kommenterte at tidligere erfaringer har vist at det ikke er så nyttig å bruke tiden i PMR til å gjennomgå detaljerte pensumangivelser, men at det er fint mulig å finne en arbeidsform som gjør at studentene holdes orienterte. Brevet til KD om blind klagesensur var et initiativ fra de tre studiedekanene og ble orientert om i PMR før sommeren. Dette er et politisk innspill, og noe som studentorganisasjonene tok opp som eget innspill opp mot KD i sin tid.

Studiedekanen orienterte om at han har begynt filming av egen

	forelesninger og fått positive tilbakemeldinger. Det er nå pilot med midtveisevalueringer av i fronter. Det Nye systemet gjør at læreren må forholde seg til tilbakemeldingene og rapportere videre til ansvarlig faglærer og ansvarlig faglærer må rapportere videre til studieårsansvarlig. Privatistene har hatt siste mulighet til å avlegge siste eksamen, det gjenstår noen avklaringer rundt retten til å avlegge emner på 4. studieår og opptak til masteroppgaven for de som har strøket på privatisteksamen men gjennomført obligatorisk kurs i yrkesetikk. Fakultetet vil se et veldig trykk av privatister på masteroppgaven i 2017, studiedekanen har tatt initiativ til at fagkoordinatorene må prioritere programstudenten fremfor privatistene når de fordeler veilederressurser. Videre arbeides det med ansvarlig faglæreres rolle i forhold til å få på plass erstatter ved avlysninger av undervisning og for få lærere.
SAK 3	Vedtaks sak: Integrasjon av etikk i de obligatoriske emnene på rettsstudiet 1. studieår: Kommer tilbake til dette. Det ble kommentert at dette kan sees på som del av prosessen med omrokking av fag og at erstatningsrett kan være et aktuelt fag. 2. studieår: Etikkperspektivet er økt innen ex.fac med et nytt element; rettsfilosofi Rett og kritikk. Videre arbeides det med implementering av etikk i forvaltningsretten i forelesninger og oppgaver. 3. studieår: Det er gjennomført et lærermøte om dette og det er enighet på studieåret at dette kan løses på mange ulike måter. Det obligatoriske kurset ble spilt inn som særlig aktuelt, videre kan en rapportere at Selskapsrett starter opp med en forelesning om samfunnsansvar, i faget er f.eks advokatetiske spørsmål særlig aktuelt.

SAK 4**Diskusjonssak: Fakultetets stillingsplan og prioritering av stillingsutlysninger 2017**

Studiedekanen orienterte om dekanatet arbeid med stillingsplanen. Fakultetet skal sees som en helhet, og ingen institutter "eier" stillinger. Ledige stillinger skal opp på fakultetsnivå og det skal vedtas etter høringer hvor de ledige stillingene skal plasseres.

I 2008 ble det vedtatt at jurfak kunne redusere opptaksrammen på masterstudiet i rettsvitenskap (MiR) men beholde studieproduksjonsmidlene etter nivå fra gammel opptaksramme. Dette var et tiltak for å bedre forholdet mellom studenter og lærere. På MiR er dette tallet i dag 1/57. Det er en forutsetning at personer som blir tilsatt fremover skal kunne undervise på MiR.

Studieårsansvarlig for 5. studieår kommenterte om fakultetet kun skal prioritere 1.-4. studieår, det er nettopp på valgemnene hvor mange studenter opplever forskningsbasert smågruppeundervisning med interne lærere. Studiedekanen svarte at en vil prioritere valgemner hvor det er flest rettsvitenskapsstudenter.

Studieårsansvarlig for 3. studieår presiserte at en må se undervisningsbehov sammen med behov for forskning i ulike fag. Det er vanskeligheter med å rekruttere innenfor tredjemannsfagene og bekymringsverdig at det er ingen i nyere tid som har avlagt doktorgrad i disse fagene. Her trengs det mer forskning, og det er flere innen dette miljøet som vil gå av med pensjon i løpet av de neste fem årene.

Det ble også kommentert at en kan legge opp til at det kan undervises på engelsk i f.eks internasjonale fag på rettsstudiet.

2. studieårsansvarlig kommenterte at dette var et veldig godt initiativ og foreslo at PMR burde begynne å arbeide med sine prioriteringer mot slutten av året, slik at denne listen var klar til når rammene for antall stillinger var klare. Ansvarlig for LLMs roste også dekanatets initiativ og kommenterte at dette er tydelig strategisk ledelse.

PMR var som helhet positive til arbeidet fakultetets stillingsplanarbeid.

SAK 5	Diskusjonssak: Bytte ut valgemne på 3. studieår med ett valgemne på masternivå Studiedekanan forklarte problemstillingen var spilt inn fra administrasjonen, og at det var ønskelig at PMR diskuterte dette. Administrasjonen innpasser fag som kan kvalifiserer for fritak på ma-nivå, på ba-nivå, om studenten selv ønsker det. Er det da grunn for å vurdere egne fag annerledes dersom studenten har overskytende ma-valgemner og ønsker å bytte ut? Å kunne bytte ba-valgemnet med et ma-valgemnet kan føre til noe uheldig studentadferd og det vil ikke føre til noe mindre karakterpress. Det var ingen som tok til ordet for at en burde tillate å bytte, men flere som kommenterte at det er ønskelig å legge opp til at vitnemålene blir likest mulig for studentene, og at man har valgt et bevisst skille mellom ba- og ma-nivå og at det opprettholdes ved vitnemålstidspunkt. PMR var enige om at studenter ikke skal kunne bytte ut ba-valgemne med ett valgemne på ma-nivå på vitnemålet.
SAK 6	Diskusjonssak: Spørretimen PMR diskuterte ulike tiltak for å øke oppmøte på spørretimene og hva som kan årsaker til lavt oppmøte. JSU spilte inn at for flere studenter kan de føle på at de må ha særlig gode spørsmål for å møte på spørretimen, og at det var viktig å bygge barrieren mellom studenter og lærere ned. Rommet Lødrups kjeller er ikke så godt kjent blant alle studenter, kanskje man burde ta i bruk et annet lokale. Forslag om å tilby mat, f.eks pizza under spørretimen ble nevnt av flere. Videre er det viktig at lærerne blir innkalt via outlook, at flyers kunne skape litt snakk om arrangementet og at man kan bygge det ut ved at lærerne som er på spørretimen også svarer digitalt på spørsmål på en storskjerm. Til slutt ble det oppfordret til at lærere reklamerer for spørretimen både i

	undervising og i e-postkontakt med studenter.
SAK 7	Orienteringssaker Prosjektet "Klarspråk i juridisk utdanning" Studiedekanen orienterte om midlene fakultetet har blitt tildelt som del av Klarspråk. Fakultetet må se på hvordan dette kan integreres i de ulike studieårene, skrivekursene kan være særlig aktuelt. Dette er et tverrfaglig prosjekt hvor retts sosiologi også involveres. Det ble også kommentert at dette kunne knyttes opp mot prosedyrekonkurranser. Skriftlige orienteringssaker Notat fra Egil Jahren og Christine Ødegaard Sten Egil Jahren og Christine Ø. Steen var til stede for å svare på eventuelle spørsmål knyttet til saken. Det var ingen spørsmål eller kommentarer til saken. Status: Digital hjemmeksamen Randi Saunes orienterte kort om status på hjemmeksamen på 3. studieår. Orientering om opptaksløsning Nye rutiner for underveisevaluering av undervisning Faglig eksamensledere for høsten 2016 Eksamensmøtte på valgemner våren 2016 Inntektsrammer og budsjettprosess 2017
SAK 8	Saker tatt på fullmakt: - Godkjent nye faglærere I følgende emner/fag. Oversikten over Ansvarlig faglærere og faglærere er oppdatert:

	JUS5880 Finansmarkedsrett, JUS5801 Selskapsrett, JUS3111 Obligasjonsrett I og II, JUS2111 EØS-rett, JUS1111 Erstatningsrett, JUS1111 Rettskilder til fots, JUS5560/JUR1560 International Constitutional Law and Democracy, JUS4111 Etikk - Godkjent oppdatering av litteratur for følgende emner/fag: ENGSEMJ Engelsk for jurister JUS5260 English Law of Contract JUS3212 Dynamisk tingsrett og Selskapsrett JUS4211 Strafferett JFEXFAC04 Ex-fac Rettsvitenskaplig variant JUS1111 Rettskilder til fots JUOFF1500 Strafferett - Godkjent oppdatering av emnebeskrivelsen for JUS5852 International Commercial Arbitration - Godkjent profilsider for profil i Komparativ rett - Godkjent overgang til åpen-bok eksamen for emnet JUS5260/JUR1260 English Law of Contract
SAK 9	Eventuelt Det var ingen saker til eventuelt

Mal for opprettelse av nye emner ved Det juridiske fakultet

For saksforberedning og fremlegg til programråd/vedtaksorgan

Emnenavn: Human Rights, Legitimacy, and Political Regimes

Behov, økonomi og ressurser.

Begrunnelse for opprettelse av emnet Tekst adresseres til PMR
Emnet vil kombinere to ulike temaer og problemstillinger: for det første det moralfilosofiske spørsmålet om hvordan menneskerettigheter og deres legitimitet kan begrunnes, og for det andre samfunnsvitenskapelige spørsmål om hvordan det internasjonale menneskerettighetssystemet har utviklet seg, hvilken motstand det har møtt og hvilken innflytelse det har.   I forhold til det filosofiske spørsmålet, vil emnet inneholde forelesninger om hvordan selve oppgaven om å begrunne menneskerettigheter skal forstås, om forholdet mellom en begrunnelse av moralske menneskerettigheter og en begrunnelse av internasjonale juridiske menneskerettigheter, og om ulike måter å begrunne menneskerettigheter på. I forhold til de samfunnsvitenskapelige problemstillingene, vil emnet blant annet inneholde forelesninger om utviklingen av menneskerettighetssystemet, om forholdet mellom menneskerettigheter og avkolonialisering, og om effekten av å fremme menneskerettigheter.   En sentral ambisjon for kurset er at de filosofiske og de samfunnsvitenskapelige forelesningene skal gå i aktiv dialog med hverandre. Nyere filosofisk forskning på begrunnelse av menneskerettighetene viser viktigheten av å utvikle et filosofisk begrep om menneskerettigheter som ikke (bare) er en arvtager etter tradisjonelle naturrettslige ideer, men som gjenspeiler dagens menneskerettighetspraksis. Dette nye filosofiske perspektivet ønsker vi å fremheve og illustrere nettopp ved at kurset ser på filosofiske begrunnelser for menneskerettigheter og samfunnsvitenskapelige studier av menneskerettighetspraksis i sammenheng.   Emnet vil dermed fylle et hull i kurstilbudet til Masterprogrammet Theory and Practice of Human Rights ved å gi studentene en forståelse av sammenhengen mellom filosofiske og samfunnsvitenskapelige analyser av menneskerettigheter. Emnet kan ses på som en fordypning av enkelte temaer som behandles i kurset «HUMR5131 - Human Rights in History, Philosophy and Politics». Selv om en del temaer er felles for disse to emnene, tror vi ikke det vil være en substansiell overlapp (mer enn 30%) mellom de to emnene, både fordi det foreslåtte emnet dekker flere problemstillinger som ikke dekkes av HUMR 5131, og fordi det foreslåtte emnet vil innføre andre perspektiver på de temaene som behandles i begge emner.   Det vil imidlertid ikke være nødvendig å ha tatt HUMR 5131 for å følge dette emnet. Emnet antas dermed å kunne tiltrekke en god del studenter fra andre fag, så som statsvitenskap, filosofi eller historie.
Kostnadsberegning PMR sekretær fyller ut dette
22 timer undervisning med interne lærere = 97 klokke timer (våren 2017 vil Tore Lindholm og Bernt Hagtvet gjennomføre 6 av disse timene, som tilsvarer 27 klokke timer)

2 t godtgjørelse for sensur av hver hjemmeeksamen. Med 20 studenter blir dette 40 klokke timer.
 Estimert 137 klokke timer godtgjørelse i undervisningsregnskaper fordelt på ulike interne lærere.
 Våren 2017 111 klokke timer.

Ressurser

- <i>Finansiering av emnet</i>	Ordinær
- <i>Instituttilknytning</i>	Norsk senter for menneskerettigheter
- <i>Faglig ansvarlig</i>	Jakob Elster
- <i>Faglærere</i>	Jakob Elster, Tore Lindholm, Bernt Hagtvet, Bård Anders Andreassen, Lena Larsen Kommentar fra Gentian Zyberi vedrørende undervisningsressursene: Once Tore and Berndt are not teaching the 6 classes they cover, I foresee Jakob taking over most of them. With the possibility for me (and other colleagues at the Centre) to teach a class or two if need be, I do not foresee that the course would have problems with teaching resources, nor that this would become a burden for the regular master study.
- <i>Administrativt ansvarlig</i>	Morten Slind Olsen
- <i>Programtilknytning</i>	Theory and Practice of Human Rights (master's two years)

Emnets innhold

Innhold

Beskriv emnets faglige innhold, en kort presentasjon av innhold i emnet med fokus på faglige temaer. Teksten inngår på emnesiden og skal være statisk informasjon, dvs. ikke gjenstand for jevnlig revisjon.

Both the moral idea of human rights and the system of international legal human rights play an increasingly important role in both domestic and international affairs. At the same time, because of this increasing influence, human rights have met with resistance and demands for justification. This course will combine two lines of inquiry into human rights: First, it will study the role international human rights play, the influence they have, and the resistance they are met with by different kinds of political regime. Next, it will address the legitimacy of human rights and examine how human rights can be justified and what the task of justifying human rights amounts to. The course will show how these lines of inquiry are related by examining the increasing emphasis in the philosophical literature on human rights on the need to begin the task of justification by establishing a proper concept of human rights, something which can best be done by paying close attention to the actual practice of human rights.

Hva lærer du?

Skriv 1-2 setninger (spisset i forhold til læringsutbyttet). Det skal i forhold til forrige punkt; "Innhold", være fokus på sluttprodukt, kompetansemål/ konkrete ferdigheter. Eks: «Emnet skal gi studentene en grunnleggende forståelse av begreper, problemstillinger og arbeidsmetoder innen[.] Etter emnet skal studenten[.]» Teksten inngår på emnesiden og skal være statisk informasjon, dvs. ikke gjenstand for jevnlig revisjon.

The course provides an understanding of the challenges involved in a philosophical justification of human rights, as well as an understanding of the role and influence of international human rights. Furthermore, the course provides insight into the relationship between philosophical and social scientific research on human rights.

Læringskrav

Læringskravene fremgår på emnets semesterside og har klar sammenheng med litteraturlisten. Læringskravene skal deles inn i kvalifikasjonsrammeverkets tre kategorier. For å beskrive kunnskaper kan man for eksempel bruke formuleringer som 'kjenne til.', 'forstå.'. For å beskrive ferdighetsmål kan man for eksempel bruke formuleringer som 'anvende', 'analysere', mm.: Generell kompetanse kan for eksempel være ikke-fagspesifikke kunnskaper, ikke-fagspesifikke (overførbare) ferdigheter, eller holdninger. Læringskravene bør ellers være korte og konsise, og bør settes opp som en punktliste.

Kunnskap

After having completed the course, the student will have:

- Knowledge of different ways in which one can seek to justify human rights, including dignity-based approaches, pluralistic approaches and instrumental approaches
- Knowledge of the debate over how to characterize the practice of human rights and how to conceptualize human rights, especially with a view to justifying these rights
- An understanding of the relationship between moral human rights and international legal human rights
- Knowledge of the development of international human rights
- Knowledge of how international human rights are promoted and of the effect of promoting human rights
- Knowledge of sources of resistance to human rights

Ferdigheter

After having completed the course, the student will be able to:

- Assess different attempts at justifying human rights
- Assess different attempts at conceptualizing human rights
- Assess the effectiveness of different ways of promoting human rights

Generell kompetanse

After having completed the course, the student will be able to:

- Understand the relation between philosophical and social scientific approaches to the study of human rights

Litteraturliste

For emner som inngår i MiR programmet er sidetallsnormen 40 s. pr stp ved ba-nivå, 50-60 s. pr stp ved ma-nivå. For samfunnsvitenskapelige emner som f.eks HUMR-emner gjelder maks 80 s. pr stp.

Innføringslitteratur	James Nickel 2007: <i>Making Sense of Human Rights, 2nd Edition</i> . Malden, MA, Blackwell Publishing
Hovedlitteratur	Total: 802 pages Charles Beitz 2009, <i>The Idea of Human Rights</i>, Oxford University Press, ch. 5+6: 96-159 (64 pages) Allen Buchanan 2013, <i>The Heart of Human Rights</i>, Oxford University Press, ch 2+3: 23-38, 50-106 (57pages) Allen Buchanan 2015, “Why <i>International Legal Human Rights?</i>” in Rowan Cruft, S. Matthew Liao, and Massimo Renzo eds. <i>Philosophical Foundations of Human Rights</i>, Oxford University Press, 2015: 244-262 (19 pages) Roland Burke 2006, “‘The Compelling Dialogue of Freedom’: Human Rights at the Bandung Conference,” <i>HRQ</i> 28: 947-965 (19 pages) Cordon Crawford and Bård A Andreassen 2013, “Human rights, power, and civic action: theoretical considerations” in Bård A Andreassen and Gordon Crawford, eds. <i>Human Rights, Power and Civic Action. Comparative analyses of struggles for power in developing societies</i>, Routledge, 2013: 1-21 (21 pages). David P. Forsythe, “The United States and International Criminal Justice,” <i>HRQ</i> vol 24 (4) 2002:974-991 (18 pages) James Griffin 2001, “Discrepancies Between the Best Philosophical Account of Human Rights and the International Law of Human Rights”, <i>Proceedings of the Aristotelian Society</i> 101 (1):1-28 (2001) (28 pages) James Griffin 2001, “First Steps in an Account of Human Rights”, <i>European Journal of Philosophy</i> 9 (3): 306-327 (22 pages) Mary Ann Glendon 2001: <i>A World Made New. Eleanor Roosevelt and the Universal Declaration of Human Rights</i>, New York, Random House: <u>53-78</u>, <u>251-255</u> (endnotes); <u>143-172</u>, <u>260-263</u> (endnotes) (65 pages) Martti Koskenniemi, “International Law and Hegemony: A Reconfiguration,” <i>Cambridge Review of International Affairs</i> 17, 2004:<u>197-218</u> (24 pages) Tore Lindholm 2006: “The Cross-Cultural Legitimacy of Universal Human Rights: Plural Justification across Normative Divides,” in F.Francioni and M. Scheinin eds., <i>Cultural Human Rights</i>, Leiden, M. Nijhoff Publishers: <u>17-29</u> (13 pages) David Luban “Human Rights Pragmatism and Human Dignity”, in Rowan Cruft, S. Matthew Liao, and Massimo Renzo eds. <i>Philosophical Foundations of Human Rights</i>, Oxford University Press, 2015: 263-278 (16 pages) Ziba Mir-Hosseini, Kari Vogt, Lena Larsen, Christian Moe eds., <i>Gender and Equality in Muslim Family law; Justice and Ethics in the Islamic Legal Tradition</i>, London, I.B.Tauris 2013:<u>127-152</u>, <u>213-234</u> (47 pages) Joseph Raz 2010, “Human Rights without Foundations”, In J. Tasioulas & S. Besson (eds.), <i>The Philosophy of International Law</i>. Oxford University Press (2010),: 321-337 (17 pages) Christian Reus-Smith 2013: <i>Individual Rights and the Making or the International System</i>, Cambridge, Cambridge University Press: <u>35-67</u>; <u>151-192</u> (64 pages) Thomas Risse, Stephen C. Ropp, Kathryn Sikkink, eds, 2013: <i>The Persistent Power of Human Rights: From Commitment to Compliance</i>,

	Cambridge, Cambridge University Press, <u>1-59</u>; <u>275-295</u> (80 pages) Kathryn Sikkink 2011: <i>The Justice Cascade: How Human Rights Prosecutions Are Changing World Politics</i>, W. W. Norton & Company: 31-85; 283-289 (62 pages) Charles Taylor 2011, <i>Dilemmas and Connections. Selected Essays</i>, Cambridge MA, Harvard University Press: <u>105-123</u> (19 pages) Kari Vogt, Lena Larsen, Christian Moe, eds. <i>New Directions in Islamic Thought: Exploring Reform and Muslim Tradition</i>, London, I.B.Tauris 2009:<u>47-73</u> (27 pages) Jeremy Waldron 2009: "Dignity, Rank and Rights," <i>The Berkeley Tanner Lectures on Human Values</i>, Oxford, Oxford University Press [download from: tannerlectures.utah.edu, <u>209-253</u>] (45 pages) Susan Waltz 2001: "Universalizing Human Rights: The Role of Small States in the Construction of the Universal Declaration of Human Rights," <i>HRQ</i> 23: <u>44-72</u> (29 pages) Susan Waltz 2004: "Universal Human Rights: The Contribution of Muslim States," <i>HRQ</i> 26: <u>799-844</u> (46 pages)
Tillegglitteratur	Gudmundur Alfredsson and Asbjørn Eide, eds, 1999: <i>The Universal Declaration of Human Rights. A Common Standard of Achievement</i>, The Hague, Martinus Nijhoff Publishers:<u>3-24</u> Elizabeth Stubbins Bates. 2014, "Sophisticated Constructivism and Human Rights Compliance Theory" in <i>The European Journal of International Law</i> Vol. 25. No 4 (2014) Charles Beitz 2009, <i>The Idea of Human Rights</i>, Oxford University Press (the parts of the book not on the required reading list) Allen Buchanan 2013, <i>The Heart of Human Rights</i>, Oxford University Press (the parts of the book not on the required reading list) Roland Burke 2010, <i>Decolonization and the Evolution of International Human Rights</i>, Philadelphia, University of Pennsylvania Press: <u>13-58</u>, <u>153-165</u> (endnotes); <u>112-144</u>, <u>189-198</u> (endnotes) Hubert Cancik 2002: "'Dignity of Man' and 'Persona' in Stoic Anthropology: some Remarks on Cicero, <i>De officiis</i> I 105-107," in David Kretzmer and Eckart Kein eds., <i>The Concept of Human Dignity and Human Rights Discourse</i>. The Hague, Kluwer Law International: 19-39 Jean L. Cohen 2012: <i>Globalization and Sovereignty: Rethinking Legality, Legitimacy and Constitutionalism</i>, New York, Cambridge University Press: 159-222; 360-377 (endnotes) Joshua Cohen 2004, "Minimalism About Human Rights: The Most We Can Hope For?," <i>The Journal of Political Philosophy</i> 12 (2): 190-213 Jack Donnelly 2013: <i>Universal Human Rights in Theory and Practice</i> 3rd Edition, Cornell University Press Jan Eckel 2010: "Human Rights and Decolonization: New Perspectives and Open Questions," <i>Humanity: Intern. J. of Human Rights</i>, vol 1, Philadelphia, University of Pennsylvania Press: 111-135 Alan Gewirth 1982: <i>Human Rights. Essays on Justification and Application</i>. Chicago, University of Chicago Press Mary Ann Glendon 2001: <i>A World Made New. Eleanor Roosevelt and the Universal Declaration of Human Rights</i>, New York, Random House (the parts of the book not on the required reading list) S. Matthew Liao and Adam Etinson 2012: "Political and Naturalistic Conceptions of Human Rights: A False Polemic?," <i>Journal of Moral</i>

	<i>Philosophy</i>, Volume 9, Issue 3, pages 327 – 352 James Nickel 2007: <i>Making Sense of Human Rights, 2nd Edition</i>. Malden, MA, Blackwell Publishing Samuel Moyn 2010: <i>The Last Utopia: Human Rights in History</i>, Cambridge MA, Harvard University Press Christian Reus-Smith 2011, “Struggles for Individual rights and the Expansion of the International System,” <i>International Organizations</i> vol 65: 207-242 Thomas Risse, Stephen C. Ropp and Kathryn Sikkink eds. 1999. <i>The Power of Human Rights. International Norms and Domestic Change</i>. Cambridge University Press. Thomas Risse, Stephen C. Ropp and Kathryn Sikkink eds. 2013. <i>The Persistent Power of Human Rights. From Commitment to Compliance</i>. Cambridge University Press. (the parts of the book not on the required reading list) Kathryn Sikkink 2011: <i>The Justice Cascade: How Human Rights Prosecutions Are Changing World Politics</i>, W. W. Norton & Company: 129-222; 292-303 John Tasioulas 2012, “Towards a Philosophy of Human Rights”, <i>Current Legal Problems</i>: 1-30
Tillatte hjelpemidler til eksamen	

Om emnet

Generelle fakta om emnet		
Emnekode i FS (fylles inn etter eventuelt vedtak om opprettelse)	HUMRxxxx	
Emnenavn – bokmål		
Emnenavn – nynorsk		
Emnenavn – engelsk	Human Rights, Legitimacy, and Political Regimes	
Antall studiepoeng	10	
Eksamenssemester (sett kryss)	Høstsemesteret	☐
	Vårsemesteret	☒
Undervisningssemester (sett kryss)	Høstsemesteret	☐
	Vårsemesteret	☒
Studienivå (sett kryss)	BA (Bachelor)	☐
	MA (Master)	☒
Hvis emnet inngår i en profil/emnegruppe, oppgi hvilken.	Valgemne i masterprogrammet Theory and Practice of Human Rights	
Opptak og adgang		
Hvordan oppnås studierett til emnet? Studieprogram, evt andre opptak.	Emnet vil være åpent for alle med studierett til et masterprogram ved UiO	
Har emnet obligatorisk undervisning?	Nei	
Forkunnskaper		
Obligatoriske	Bachelorgrad eller tilsvarende, se også «Opptak og adgang»	
Anbefalte		
Faglig overlapp med andre emner		
List opp emner og angi overlapp i studiepoeng <2/3 overlapp = fullt overlapp Mellom 2/3 og 1/3 overlapp = halvt overlapp >1/3 overlapp = ingen overlapp	Emne	Studiepoeng
	Alle overlapp mot andre emner er mindre enn 1/3	

Undervisning			
Undervisningsformer	Sett kryss	Antall timer	
- Forelesninger	☒	22	
- Kurs/Seminar	☐		
- Frivillige kurs-/fak.oppgaver	☐		
- PBL-undervisning	☐		
- Basisgrupper	☐		
-Veiledning	☐		
Beskriv eventuelle obligatoriske arbeidskrav eller undervisning			
Eksamen			
Eksamensform	Hjemmeeksamen, essay på maksimalt 5000 ord		
Eksamenstid			
Karakterregel (sett kryss)	A-F (bokstavkarakter)	☒	
	Bestått/Ikke bestått	☐	
Gis det utsatt eksamen? (sett kryss)	Ja	☒	
	Nei	☐	
Inngår emnet i kvoteordning for gjentak av bestått eksamen? Gjelder emner som kan inngå i graden Master i rettsvitenskap	Nei, inngår ikke i Master i rettsvitenskap		
Språk i undervisning, litteratur og eksamen			
	Norsk	Engelsk	
- Undervisning	☐	☒	
- Litteratur (pensum)	☐	☒	
- Eksamensoppgave	☐	☒	
- Eksamensbesvarelse	☐	☒	

Til: PMR

Dato: 02.10.2016

Undervisningsbudsjett og eksamensbudsjett 2017

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for undervisningsbudsjettet:

- Opptaket er på 430 studenter per år fordelt på vår og høst
- Undervisningsvolumet tilsvarer oppsettet i 2016, med de endringer som er foretatt i løpet av 2016, herunder skrivekurs for studenter som skriver masteroppgave.
- Fordelingen mellom interne og eksterne lærere er differensiert i de enkelte fag (se detaljer budsjett-vedlegget for det enkelte studieår)
- Timesats for undervisning er på kr. 1950, og timesats for retting av oppgaver er kr. 300

Oppsummering	2017			2016
	Antall timer undervisning	Kurs- og fak-oppgaver ¹	Kostnad kr	Kostnad kr
1. studieår	3 786 ²	385	5 505 854	5 582 654
2. studieår	2 191	222	4 435 629	4 667 486
3. studieår	1 940	331	4 389 000	4 467 000
4. studieår	1 648	192	3 549 600	3 471 600
Valgemner 3. - 5. studieår	1 426		2 823 600	2 739 750
Internasjonale master			500 000	500 000
Emneleveranser til studieprogrammer utenfor fakultetet			343 900	343 900

¹ Innleverte kurs- og fakultetsoppgaver omregnet i undervisningstimer

² Inkl. 1 728 timer studentledete kollokvier

Veiledning MA-oppgaver	1 920 ³		2 622 720	2 663 700
Internasjonalisering			288 000	343 000
Språkfag for jurister			577 500	577 500
Tulsa			380 640	
Totalt			25 416 644	25 356 590

I forbindelse med prosessen som er i gang med flytting av faget internasjonale menneskerettigheter fra 1. til 2. studieår og de endringer i fagsammensetningen det medfører på disse studieårene, vil det detaljerte budsjettet for høst 2017 avvike fra dette oppsettet. Den totale timerammen på det enkelte studieår er fortsatt gjeldende, slik at endringene må holdes innenfor den totale timerammen for studieåret.

De studieårsansvarlige kan omdisponere timene mellom ulike undervisningsaktiviteter innenfor eget studieår, i samråd med fagmiljøene. Eventuelle endringer må sendes administrasjonen ved Julie slik at budsjettet blir oppdatert.

Eksamensbudsjett:

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for eksamensbudsjettet:

- Budsjettet for 2017 baserer seg på prognoser for antall fremmøtte kandidater
- Budsjettet omfatter i hovedsak sensurkostnader og lønnskostnader for eksamensvakter
- Honorarsatsen for eksterne sensorer er på kr. 316.- pr time. Kun én sats for sensorene uavhengig av stilling
- Budsjett for eksamensvakter videreføres uendret i 2017, men utfases med nye eksamenslokaler i Silurveien. Uvisst om endringer vil inntre i 2017
- Nedgang i antall privatister, som følge av utfasing i 2016 av 4. avdeling i studieordning av 2004

Eksamensbudsjettet for 2017 er på ca. 16,6 mill.kr.

Budsjettet for 2017 er omtrent på størrelse med budsjettet for 2016. I 2017 har vi en betydelig nedgang i privatister på studieårene ettersom 4. avdeling ble utfaset våren 2016. Privatistene er likevel fortsatt i studiet, og gis opptak og skriver masteroppgave til og med høst 2017. Til valgmemner får de enkeltemneopptak (utfases ikke). Dette medfører at vi har et høyt antall masteroppgaver også i 2017 (550 masteroppgaver à 30 studiepoeng på årsbasis). Det høye antallet

³ 550 masteroppgaver à 30 sp, 45 masteroppgaver à 60 sp.

kandidater til valgemner begrunnes også med at vi har mange privatister, samtidig som vi har et høyt antall personer utenfor UIO som velger å ta valgemner som tilbys ved vårt fakultet.

De vedtatte endringer om nye vurderingsformer for 2. studieår fra og med høst 2017 (semesteroppgave og muntlig eksamen) er tatt med i budsjettet og medfører varige, økte kostnader. Det forventes flere endringer for samme studieår som kan gi ytterligere økte kostnader. Dette er imidlertid ikke klart ennå.

UIO har fra 2016 tatt i bruk nye eksamenslokaler i Silurveien, og i løpet av 2017 vil dette også gjelde for JUS. Det er imidlertid ikke avgjort ennå i hvilket omfang JUS benytter eksamenslokalene i 2017, og budsjettet for eksamensvakter og studentrepresentanter er derfor pr d.d. uendret, sammenlignet med 2016.

I bevilgningen for 2017 er det trukket inn kr 920 000.- fra juridisk fakultet til medfinansiering av digital eksamen. (Dette trekkes fra fakultetets totale budsjett og fremgår derfor ikke av eksamensbudsjettet.) Beløpet gjelder ikke Silurveien, men gjelder driftskostnader. I dette inngår dekning av personalressurser i fagstøtte(systemeier), lisenser, samt driftsmidler til USIT for å dekke drifting av digital eksamen.

Videre saksgang:

Undervisningsbudsjettet og eksamensbudsjettet for 2017 legges frem for Fakultetsstyret i oktober og vedtas i Fakultetsstyret 10.12.16.

Saksbehandlere: Julie Orning, Randi Saunes og Trond Skjeie

Budsjett 1. studieår

Forventet antall studenter pr semester	250	Timesats und	1 950	Timesats kollokvie*	430
Timer disponibelt totalt	2 400	Timesats oppg	300		
Timer pr studiepoeng	24				

Fag	Studiepoeng	Timer disponibelt pr år	Antall Forelesninger	Antall kurs-timer	Antall deltakere per kurs	Antall deltakere per basisgr.	Antall grupper vår	Herav antall eksterne grupper vår	Antall grupper høst	Herav antall eksterne grupper høst	Antall basis-grupper vår	Antall basis-grupper høst	Antall timer vår	Antall timer høst	Antall timer planlagt pr år	Total undervisningskostnad	Fakultets-oppgaver som tilbys vår	Fakultets-oppgaver som tilbys høst	Fakultets-oppgaver kostnad	Kurs-oppgaver som tilbys vår	Kurs-oppgaver som tilbys høst	Kurs-oppgaver kostnad	Totalt antall timer undervisn. og oppg.	Totalt kostn. undervisn. og oppg.
Ex.phil 10 sp																0								
JUS1111																0								
Privatrett 1	20	960																						
Rettskilder til fots	1	48	5	10	12		16	0	16	0			165	165	330	643 500			0			0	330	
Kjøps- og avtalerett	10	480	18	38	35		6	4	6	4			246	246	492	959 400	2	2	150 000	1	1	75 000	607	
Erstatningsrett	9	432	16	16	35		6	0	6	0			112	112	224	436 800	1	1	75 000	1	1	75 000	301	
JUS1211	30	1440														0							0	
Privatrett II	5	240																					0	
Rettskildelære	5	240	12	16	24		10	0	10	0			172	172	344	670 800	1	1	75 000			0	382	
Menneskerettigheter	4	192	10	10	35		6	2	6	2			70	70	140	273 000	1	1	75 000			0	178	
Fast eiendoms rettsforhold	9	432	18	14	35		6	2	6	2			102	102	204	397 800	1	1	75 000	1		37 500	262	
Familie- og arverett	12	576	24	20	35		6	0	6	0			144	144	288	561 600	1	1	75 000	1		37 500	346	
Oppgaveløsningsseminar fak.oppg			14										14	14	28	54 600			0			0	28	
Totalt		2400	79	104			8		8				1 011	1 025	2 050	3 997 500	6	6	525 000	4	2	225 000	2 435	4 747 518
Forelesning kollokvieledere			4										4	8	15 600									
Kollokviegrupper				24	6		36		36				864	864	1 728	742 736								
Totalt															1 736	758 336								

=Tall som legges inn av/avklares med seksjonsleder studie

Budsjetteres av fakultetsbiblioteket:																								
Menneskerettigheter Bibliotekskurs	0	0	0	2	35		8		8				16	16	32	62 400		1	52 500		2	105 000	113	
Innføring i rettsstudiet Bibliotekskurs	0	0	0	2	35		8		8				16	16	32	62 400	1		52 500			0	59	

Antall eksterne timer			
forelesning	kurs	pbl	oppgaver
			1
Tiltakskoder			
620211	620212	620213	620214
Eksterne	Eksternt	Antall	
	0	0	
	0	0	
	0	0	
	304	8	
	0	0	
	0	0	
	0	0	
	0	0	
	0	0	
	0	0	
	0	0	
	4	0	
	4	400	500
	20	2000	2500
	0,8		
	104		

0	0		
0	0		

Forventet antall studenter pr semester	200
Timer disponibelt totalt	2 400
Timer pr studiepoeng	24

Timesats undervisning	1950
Timesats oppgaver	300

Budsjett 2. studieår

Fag	Studie-poeng	Timer disponibelt pr år	Forelesn.- timer	kurs- timer	PBL-timer	Antall deltakere per kurs	Antall deltakere per PBL	Antall grupper kurs vår	Herav antall eksterne grupper vår	Antall grupper kurs høst	Herav antall eksterne grupper høst	Antall grupper PBL vår	Herav antall eksterne PBL vår	Antall grupper PBL høst	Herav antall eksterne PBL høst	Antall timer vår	Antall timer høst	Antall timer planlagt pr år	Total undervisnings- Kostnad	Fakultets- oppgaver som tilbys vår	Fakultets- oppgaver som tilbys høst	Fakultets- oppgaver kostnad	Kurs- oppgaver som tilbys vår	Kurs- oppgaver som tilbys høst	Kurs- oppgaver kostnad	Totalt antall timer undervisning og oppgaver	Totalt kostn. undervisn. og oppgaver
Ex.fac.			20	14		15	0	12	9	12	9	0				188	188	376	733 200			0			0	376	
JUS2111	20	960																								0	0
Statsforfatningsrett og internasjonal rett																											
Statsforfatningsrett	10	480	22	14	4	35	15	7	5	7	5	11	10	11	11	160	164	324	631 800	1	1	48 000	1	1	48 000	373	
EØS-rett	5	240	10	6	8	35	15	7	5	7	5	11	8	11	8	140	140	280	546 000	1	1	48 000	0	0	0	305	
Folkerett	5	240	10	10		35	15	7	4	7	4	0		0		77	80	157	306 429	1	1	48 000	1	1	48 000	206	
Introduksjon			4									0				4	4	8	15 600			0			0	8	
obligatorisk kurs fak.bibl inkl. oppsamling				4		30		1		1						4	4	8	15 600			0			0	8	
Manuduksjoner			6													6	6	12	23 400			0			0	12	
JUS2211	30	1440																								0	0
Forvaltningsrett																											
Alminnelig forvaltningsrett	15	720	30	16	8	35	15	7	5	7	6	11	10	11	10	230	230	460	897 000	1	1	48 000	1	1	48 000	509	
Velferdsrett	8	384	20	10	4	35	15	7	4	7	4	11	7	11		134	134	268	522 600	1	1	48 000			0	293	
Miljørett	7	336	10	10		35	15	7	7	7	7	0				80	80	160	312 000	1	1	48 000			0	185	
Manuduksjoner			6					0				0				6	6	12	23 400			0			0	12	
Eksamensrettet kurs				6		35		6	6	6	6	0				34	36	70	137 057			0			0	70	
obligatorisk oppsamling				16				1	1	1	1			5		16	16	32	62 400			0			0	32	
Introduksjon			3																								
Oppgaveløsningsseminar fak.oppg			12									0				12	12	24	46 800			0			0	24	
Totalt undervisning		2400	138	84	24											1 091	1 100	2 191	4 003 629	6	6	288 000	3	3	144 000	2 413	4 435 629

Totalt undervisnings-timer
Totalt klokketimer

forelesning	Antall eksterne lærere og timer				oppgaver
	kurs	pbl			
Tiltakskoder					
620221	620222	620223	620224		
Eksterne forelesninge r, antall pr år, 2 semestre	Eksterne timer antall	Antall eksterne kurs pr år	Eksterne timer antall PBL	Antall eksterne PBL per år	Eksterne timer antall
	252	18	0	0	
	204	16	84	21	
	186	16	128	22	
	80	4	0	0	
	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
	16	314	16	160	20
	130	15	28	7	
	140	7	0	0	
	12	0	0	0	
	72	6	0	0	
	32	1	0	0	
	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
	28	1 410	400	288	
Totalt	140	7 052	2 000	1 440	

Budsjett 3. studieår

Forventet antall studenter pr semester	215
Timer disponibelt totalt	2 400
Timer pr studiepoeng	24

Timesats undervisning	1 950
Timesats oppgaver	300

Fag	Studie-poeng	Timer disponibelt pr år	Forelesn. timer	kurs-timer	Basis-grupper timer	Antall deltakere per kurs	Antall deltakere per basisgruppe	Antall grupper vår	Herav antall eksterne grupper vår	Antall grupper høst	Herav antall eksterne grupper høst	Antall basis-grupper vår	Antall basis-grupper høst	Antall timer vår	Antall timer høst	Antall timer planlagt pr år	Total undervisningskostnad kr	Fakultet soppgaver som tilbys vår	Fakultet soppgaver som tilbys høst	Fakultet soppgaver kostnad	Kursopp-gaver som tilbys vår	Kursopp-gaver som tilbys høst	Kursopp-gaver kostnad	Totalt antall timer undervisning og oppgaver	Totalt kostn. Undervisn. og oppg.
JUS3111																									
Formuerett I	30	1440																							
Introduksjon	1	48	8											8	8	16	31 200				0		0	16	
Obbligasjonsrett 1	14	672	24	18		32		7	3	7	3			150	150	300	585 000	1	1	64 500	1	1	64 500	366	
Obbligasjonsrett 2	6	288	10	6		32		7	3	7	3			52	52	104	202 800	1	1	64 500			0	137	
Avtalerett	4	192	10											10	10	20	39 000	1	1	64 500			0	53	
Obligatorisk oppgavekurs	5	240		10		25		10	7	10	7			100	100	200	390 000			0	1	1	64 500	233	
Basisgrupper					20		22		7		7	10	10	200	200	400	780 000			0			0	400	
Oppsamlingskurs Obligatorisk kurs				10		10		1	1	1	1			10	10	20	39 000			0	1	1	64 500	53	
Kurs i Lovdata				10		25		10	10	10	10			100	100	200	390 000			0			0	200	
Oppsamlingskurs Lovdata				2		10		1	1	1	1			2	2	4	7 800			0			0	4	
JUS3211														0	0	0				0			0	0	
Formuerett II 12 sp	12	576												0	0	0				0			0	0	
Dynamisk tingsrett	6	288	24	20		37		6	4	6	4			144	144	288	561 600	1	1	64 500	1	1	64 500	354	
Selskapsrett	6	288	16	16		37		7	5	6	4			128	112	240	468 000	1	1	64 500	1	1	64 500	306	
Retts historie	8	384	16	8		37		6	1	6	1			64	64	128	249 600			0			0	128	
Oppgaveløsningsseminar fak.oppg			10											0	0	0				0			0	0	
														10	10	20	39 000			0			0	20	
Totalt undervisning		2400	108	100	20									978	962	1 940	3 744 000	5	5	322 500	5	5	322 500	2 271	4 389 000

Antall eksterne timer						
forelesning	kurs		pbl	oppgaver	basis	
				1		
Tiltakskoder						
620231	620232		620233	620234	620235	
Eksterne forelesninger, antall pr år, 2 semestre	Eksterne timer antall	Antall eksterne kurs	Eksterne timer antall	Eksterne timer antall	Eksterne timer antall	Antall eksterne basis
0	0	0	0	0	0	0
0	36	6				
0	0	0				
0	140	14				
0	0					280
0	20	2				14
0	200	20				
0	4	2				
0						
0						
0	160	8				
4	144	9				
0	16	2				
12	0	0				
16	720	0	430	280		
80	3600	0	2150	1400		
Totalt undervisnings timer						
Totalt klokketimer						

=Tall som legges inn av/avklares med seksjonsleder studie

Forventet antall studenter pr semester	4111: 210, 4211: 250
Timer disponibelt totalt	2 800
Timer pr studiepoeng	20

1950
300

Budsjett 4. studieår

Fag	Studie-poeng	Timer disponibelt pr år	Forelesnings-timer	kurs-timer	PBL timer	Antall deltakere per kurs	Antall deltakere per PBL	Antall grupper kurs vår	Herav antall eksterne kurs vår	Antall grupper høst	Herav antall eksterne kurs høst	Antall timer vår	Antall timer høst	Antall timer planlagt pr år	Total undervisningsko-stnad	Fakultets-opp-gaver som tilbys vår	Fakultets-opp-gaver som tilbys høst	Fakultets-opp-gaver kostnad	Kursopp-gaver som tilbys vår	Kursopp-gaver som tilbys høst	Kursopp-gaver kostnad	Totalt antall timer undervisn. og oppg.	Totalt kostn. undervisn. og oppg.	
JUS4211																								
Prosess og strafferett	30	1200												970										
Introduksjon (4211)			3																					
Sivilprosess	10	400	20	18		35						146	146	292	569 400		1	1	37 500			37 500	330	
Strafferett	10	400	20	16		35						132	132	264	514 800		1	1	37 500			37 500	302	
Straffeprosess	10	400	20	16		35						132	132	264	514 800		1	1	37 500			37 500	302	
Yrkesteknikk			0									0	0	0	0									
Rettsakskurs			9			25						54	54	108	210 600							0	108	
Prosjektkurs (tidl klinisk)			2			50						2	2	4	7 800							0	4	
Manuduksjoner			13			0						13	13	26	50 700							0	26	
Oppgavelesningsseminar fak oppg			6			6						6	6	12	23 400							0	12	
JUS4111																								
Metode og etikk	10	400												352									352	
Introduksjon (4111)			2									2	2	4	7 800							0	4	
Metode	7	280	18	8		15						114	114	228	444 600		1	1	37 500			0	247	
Etikk	3	120	4	8		40						2	2	60	234 000		1	1	37 500			0	139	
Perspektivfag 4121/4122 (10 sp hver)																						0	0	
Intro i rettsakonomi/rechtsosologi			3									3	3	6	11 700							0	6	
Rettsosologi (ekning høst 2015)	10	400	12	10		35						62	62	124	241 800		1	1	37 500			0	143	
Rettsakonomi	10	400	14	10		35						44	44	88	171 600		1	1	37 500			0	107	
Rettsfilosofi	10	400	12	10		18						3	3	6	163 800							0	84	
Manuduksjoner (spørretime) Metode			2									2	2	4	7 800							0	4	
Oppgavelesningsseminar fak oppg			10									10	10	20	39 000							0	20	
Totalt		2800	148	105	0							824	824	1 648	3 174 600		7	7	262 500			112 500	1 840	3 549 600

=Tall som legges inn av/avklares med seksjonsleder studie

forelesning		kurs		Andel eksterne pbl		opp-gaver		basis	
0.1									
Tilskoder									
620241	620242	620243	620244	620245					
Eksterne forelesninger antall pr år, 2 semestre	Eksterne timer antall	Antall eksterne kurs	Eksterne timer antall	Antall eksterne PBL	Eksterne timer antall	Eksterne timer antall			
0	216	12							6
0	192	12							6
0	192	12							6
0	0	0							0
0	72	8							4
0	0	0							0
0	0	0							0
26	0	0							0
4									0
0									0
0									0
0	160	20							10
2	32	4							2
0	0	0							2
2	0	0							0
0	20	2							1
0	0	0							0
0	0	0							0
0	0	0							0
0	0	0							0
10	0	0							0
Totalt	34	884		0					175
Totalt undervisnings-timer	170	4420	70	0	0	0			875

Valgemner

Timesats undervis 1 950

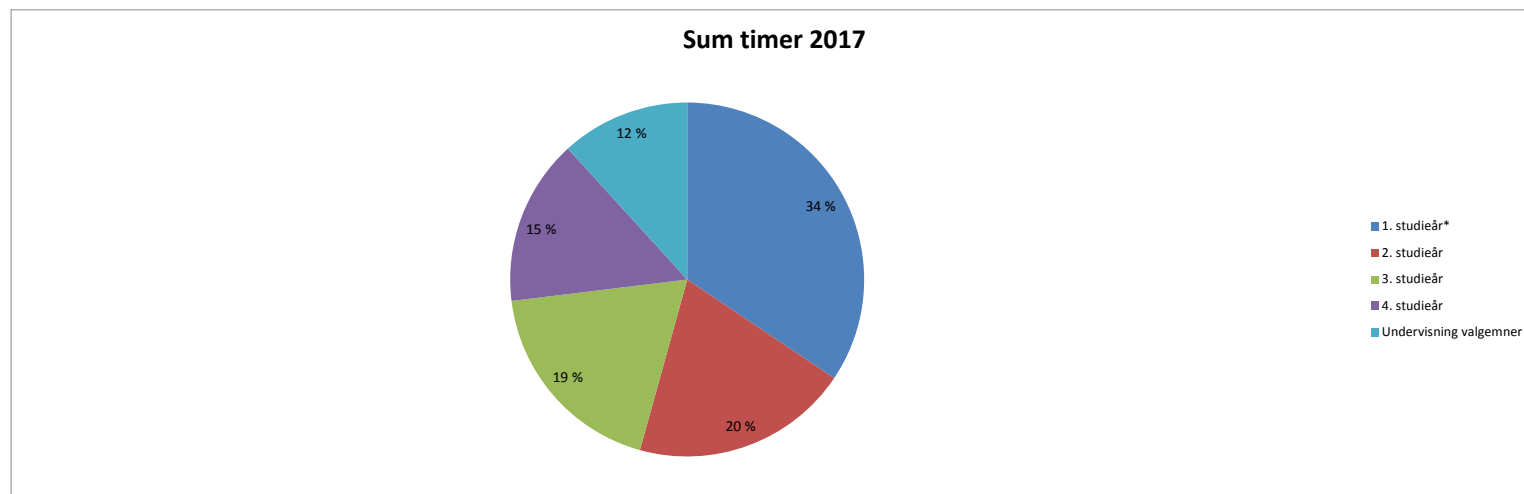
Fag	Studiepoeng	Timer disponibelt pr emne	Forelesningstimer			Total undervisningskostnad	Antall eksterne forelesningstimer - 20% andel	Ekstern kostnad
			Antall timer vår	Antall timer høst	Antall timer planlagt pr år			
Grunnleggende skatterett	10	40	20	0	20	39 000		0
Rettsøkonomi	10	40	0	0	0	0		0
Petroleumskontrakter	10	40	20	20	40	78 000		0
Arbeidsrett, kol.del	10	20	22		22	42 900		0
Barnerett	10	20	20		20	39 000		0
Bygge- og entrepriserett	10	20	20		20	39 000		0
Design-, varemerke- og patentrett	10	20	20		20	39 000		0
Forsikringsrett	10	20	20		20	39 000		0
Husleie- og eiersekseksjonsrett	10	20	0		0	0		0
Informasjonsrett	10	20			0	0		0
Kommunalrett	10	20	4		4	7 800		0
Konkurranserett	10	20			0	0		0
Kriminologi	10	20			0	0		0
Odels- og åsetesrett	10	20			0	0		0
Personvern	10	20			0	0		0
Romersk rett	10	20			0	0		0
Selskapsrett	10	20	20		20	39 000		0
Sjørett: Kontrakter JUS5403	10	20	20		20	39 000		0
Sjørett: Ansvar & forsikring	10	20	22		22	42 900		0
Sosialrett	10	20	4		4	7 800		0
Trygderett	10	20	20		20	39 000		0
Utlendingsrett	10	20	20		20	39 000		0
Markedsrett	10	20	20	20	40	78 000		0
Internasjonal gjeldsforfølgingsrett	10	20	20		20	39 000		0
Finansmarkedsrett	10	20		20	20	39 000		0
Almen rettsteori	10	20	0		0	0		0
Diskriminerings- og likestillingsrett	10	20		20	20	39 000		0
Ekspropriasjonsrett	10	20		20	20	39 000		0
Europarett	10	20			0	0		0
Garantirett	10	20			0	0		0
Helserett	10	20		24	24	46 800		0
Int. privatrett	10	20		20	20	39 000		0
Lovgivningslære	10	20		20	20	39 000		0
Int. menneskerettigheter	10	20		20	20	39 000		0
Naturressursrett	10	20	0	0	0	0		0
Opphavsrett	10	20		20	20	39 000		0
Petroleumsrett JUS5410	10	20		20	20	39 000		0
Rettslig bevisteori	10	20		20	20	39 000		0
Retts historie	10	20		20	20	39 000		0
Retts sosiologi	10	20			0	0		0

Samerett	10	20		4	4	7 800		0
Skatterett	10	20		20	20	39 000		0
Grunnleggende regnskapsforståelse	10	20		0	0	0		0
Arbeidsrett, ind.del	10	20		22	22	42 900		0
Grunnleggende skatterett	10	20	20	0	20	39 000		0
Markedsrett	10	20		20	20	39 000		0
Konkurs- og panterett	10	20	20		20	39 000		0
Konflikthåndtering	10	20	20		20	39 000		0
Offentlige anskaffelser	10	20		20	20	39 000		0
Internasjonal skatterett	10	20		20	20	39 000		0
Emner som tilbys på engelsk								0
English Law of Contract	10	40	22	22	44	85 800		0
Comparative Public Law	10	20	22			42 900		
Criminology	10	20	0		0	0		0
EU- Substantive Law	10	20	22		22	42 900		0
Electronic Commerce Law	10	20	22		22	42 900		0
Enforcement and dispute Resolution in Digital Context	10	20	22		22	42 900		0
International Climate change and Energy Law	10	20	22		22	42 900		0
International commercial Law	10	20	22		22	42 900		0
International Constitutional Law and Democracy	10	20	22		22	42 900		0
International Criminal Law	10	20	22		22	42 900		0
International Investment Law	10	20	22		22	42 900		0
Law of the Sea	10	20	22		22	42 900		0
Marine Insurance	10	20	22		22	42 900		0
Petroleum Law JUS5411	10	20	22		22	42 900		0
Privacy, DataProtection and Lex Informatica	10	20	22		22	42 900		0
Refugee and Asylum Law	10	20	22		22	42 900		0
Women's Law and Human Rights	10	20	22		22	42 900		0
International Comparative Labour Law	10	20	22		22	42 900		0
Comparative Private Law	10	20		22	22	42 900		0
EU Competition Law	10	20		22	22	42 900		0
Electronic Communications law	10	20		22	22	42 900		0
Intellectual Property Law in the Information Society	10	20		22	22	42 900		0
International Commercial Arbitration	10	20		22	22	42 900		0
International Environmental Law	10	20		22	22	42 900		0
International Environmental Law and Economics			s		0	0		0
Internet Governance	10	20		22	22	42 900		0
International Human Rights Law: Institutions and procedures	10	20		22	22	42 900		0
International Humanitarian Law	10	20		22	22	42 900		0
International Trade Law	10	20		22	22	42 900		0

Maritime Law- Contracts	10	20		22	22	42 900		0
Maritime Law- Liability and Insurance	10	20		22	22	42 900		0
Public International Law	10	20		22	22	42 900		0
Counter-terroisme and Human rights(veksler med humr5134)	10	20		22	0	0	0	0
The Right to Peace(veksler med JUS5503)	10	20		22	22	42 900		0
Legal Writing and Oral Advocacy in International Law	10	20		22	22	42 900	0	
Skrivekurs masteroppgave - kurs			60	60	120	234 000		
Skrivekurs masteroppgave - forelesninger			6	6	12	23 400		
Totalt			726	810	1 426	2 823 600	285,2	556140

Oppsummering	2017				2016		Sum timer 2017	Sum timer 2016
	Antall timer undervisning	Antall timer oppgaver	Kostnad kr	Ekstern kostnad	Kostnad kr	Ekstern kostnad		
1. studieår*	3 786	385	5 505 854	1 651 756	5 582 654	1 674 796	4 171	4 210
2. studieår	2 191	222	4 435 629	1 330 689	4 667 486	1 400 246	2 413	2 534
3. studieår	1 940	331	4 389 000	1 316 700	4 467 000	1 340 100	2 271	2 091
4. studieår	1 648	192	3 549 600	1 064 880	3 471 600	1 041 480	1 840	1 800
Undervisning valgerner	1 426		2 823 600	847 080	2 739 750	821 925	1 426	1 383
Internasjonale master			500 000	150 000	500 000	150 000		
Språkfag			577 500	115 500	577 500	115 500		
Emneleveranser			343 900	103 170	343 900	103 170		
Veiledning	1 920		2 622 720	1 835 904	2 663 700	1 864 590		
Internasjonalisering			288 000	115 200	343 000	102 900		
Kriminologi og retts sosiologi			0	0	260 000	260 000		
DRI + Forvaltn.inf.master			260 000	104 000	260 000	104 000		
Tulsa			380 640					
Totalt			25 676 442	8 634 879	25 876 590	8 978 707		

*inkl 1728 timer studentledete kollokvier

Sted	Prosjekt	Tiltak	Navn/grupp e	C-Lt	Pensjon	Kategori	Period.	Kommentar/ Logg
120040	000000	620211		66				
120040	000000	620211		72				kollokvier
120040	000000	620212		66				
120040	000000	620213		66				
120040	000000	620214		66				
120040	000000	620215		66				
120040	000000	620221		66				
120040	000000	620222		66				
120040	000000	620223		66				
120040	000000	620224		55				
120040	000000	620225		66				
120040	000000	620231		66				
120040	000000	620232		66				
120040	000000	620233		66				
120040	000000	620234		55				
120040	000000	620235		66				
120040	000000	620241		66				
120040	000000	620242		66				
120040	000000	620243		66				
120040	000000	620244		55				
120040	000000	620245		66				
120040	000000	620251		66				

Timer

År

2015	2016	2017	2018	2019
Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
	20			
	1 728			
	2 000			
	0			
	2 500			
	0			
	140			
	7 052			
	2 000			
	1 440			
	80			
	3 600			
	0			
	2 150			
	1 400			
	170			
	4 420			
	0			
	875			
	1 426			

Kommentarer til Undervisning i Human Rights programmet::

Programmet benytter for det meste interne lærekrefter i sine emner (eks. Kjetil Larsen, Stener Ekern, G

Programmet har 5 obligatoriske moduler:

Humr5140

Humr5131

Humr5131

Humr5191

Humr4504(praksis)

Valgemner

Humr5702

Humr5508

Humr5502

Humr5133

2 kurs som er kostandsberegnet under valgemner:

Humr5134

Jus5503

Fag	Studiepoeng	Timer disponibelt pr emne	Forelesningstimer			Total undervisningskostnad	Antall eksterne forelesningstimer	Ekstern kostnad
			Antall timer vår	Antall timer høst	Antall timer planlagt pr år			
Introduction to the History, Philosophy and Politics of Human Rights HUMR5131	10	20		22	22	42 900	0	
Human Rights Law in Context H5132	10	20		22	22	42 900	3	
Business and Human Rights H5133	10	20		22	22	42 900	4	

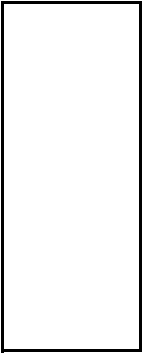
Introd. to Human Rights LawH5140	10	20		22	22	42 900	
Ethnic Challenges to the Nation State: Studying State Responses from a H. Rights PerspectiveH5502	10	20		22	22	42 900	0
Human Rights in PracticeH4504	10	20		6	6	11 700	0
Human Rights Methodology: Research, Analysis and ThesisH5191	10	20		28	28	54 600	6
Human Rights and Development: Interdisciplinary Perspectives on Theory and PracticesH5702	10	20		22	22	42 900	4
Human Rights in Asia	10	20		22	22	42 900	

Human Rights and Diversity - Leading Cases and Core Dilemmas	10	20	22	116	210	42 900	0	17
	100	200	94	116	210	409 500	17	

ientian Zyberi..)

Eksterne timer
15
20

30
20

85

Emne	Tiltaks-kode	Antall kandidater	herav antall ordinære	herav antall privatister	Sats (kroner pr sensurering)	Ant sensorer	Kostn pr kandiat	Sensur kostnad	Andel interne sensorer	Sum kostnad eksterne sensorer	Arbeidsgiv eravgift	Totale kostnader
Skoleeksamen 1. studieår, 1. semester	693100	560	400	130	449	2	898	502 880	15 %	427 448	60 270	487 718
Skoleeksamen 1. studieår, 2. semester	693100	530	400	110	449	2	898	475 940	15 %	404 549	57 041	461 590
Skoleeksamen 2. studieår, 1. semester	693200	450	450		449	2	898	404 100	15 %	343 485	48 431	391 916
Skoleeksamen 2. studieår, 2. semester, v17	693200	225	225		449	2	898	202 050	15 %	171 743	24 216	195 958
Semesteroppgave + muntlig 2. studieår, 2. semester, h17	693200	200	200		1 106	2	2 212	442 400	15 %	376 040	53 022	429 062
Skoleeksamen 2. studieår, 2. semester, h17	693200	200	200		316	2	632	126 400	15 %	107 440	15 149	122 589
Exfac	693009	275	275		449	2	898	246 950	10 %	222 255	31 338	253 593
Skoleeksamen 3. studieår, 1. semester	693300	520	520		449	2	898	466 960	15 %	396 916	55 965	452 881
Skoleeksamen 3. studieår, 2. semester	693300	490	490		447	2	894	438 060	15 %	372 351	52 501	424 852
Hjemmeeksamen 3. studieår, 2. semester	693300	490	490		395	2	790	387 100	15 %	329 035	46 394	375 429
Skoleeksamen 4. studieår, 1. semester	693400	450	435	15	316	2	631	283 950	10 %	255 555	36 033	291 588
Skoleeksamen 4. studieår, 2. semester	693400	500	485	15	449	2	898	449 000	10 %	404 100	56 978	461 078
Skoleeksamen 4. studieår, JUS4121 og JUS422	693400	490	490		449	2	898	440 020	10 %	396 018	55 839	451 857
Masteroppg 30 SP	693001	550	550		2 528	2	5 056	2 780 800	20 %	2 224 640	313 674	2 538 314
Masteroppg 60 SP	693004	45	45		4 740	2	9 480	426 600	30 %	298 620	42 105	340 725
Valgemner lavere grad, inkl. 3. studieår	691020	1 800	1 800		316	2	631	1 135 800	20 %	908 640	128 118	1 036 758
Valgemner høyere grad, inkl. valgemner 4. studieår	692020	2 700	2 700		316	2	631	1 703 700	20 %	1 362 960	192 177	1 555 137
Språkeksamener	693008	30	30		1 000	2	2 000	60 000	20 %	48 000	6 768	54 768
Internasj. Mastergrader	692504	75	75		2 400	2	4 800	360 000	35 %	234 000	32 994	266 994
DRI	692107	130	130		449	2	898	116 740	30 %	81 718	11 522	93 240
BA KRIM/RSOS	691010	620	620		400	2	800	496 000	20 %	396 800	55 949	452 749
MA KRIM/RSOS	692106	180	180		450	2	900	162 000	20 %	129 600	18 274	147 874
klager	690004	800	800				0	900 000	10 %	810 000	114 210	1 250 000
utsatt prøve	690005	75	75		316	2	631	47 325	10 %	42 593	6 006	48 598
Sum		12 385	12 065	270			1 054	13 054 775		10 744 505	1 514 975	12 585 270
Sum kostnader sensur								13 054 775		10 744 505	1 514 975	12 585 270

		Sum netto kostnader	Sosiale kostnader	Totale kostnader
vakter og studentrepr.	690012	2 600 000		
Diverse driftskostnader	690000	400 000		
Tilsynssensor	691315	75 000		
Bokkontroll	690016	90 000		
Eksamen 2015		16 219 775		
Sum netto kostnader		13 909 505	2 401 175	16 636 470
Kostnad pr kand				1 310

Privatistinntekter	699000		754 750
JUS1111		130	1 800
JUS1211		110	3 950
JUS4111		15	1 800
JUS4211		15	3 950

EXTERNAL EVALUATION REPORT

*Periodic Programme Evaluation of the
LLM Programme 'Information and
Communication Technology Law'*

MEMBERS OF THE COMMITTEE:

Dan Jerker B. Svantesson (Chair)

Haakon Bratsberg

Tomas Gomez-Arostegui

Andreea Rusu

SEPTEMBER 2016

Table of Contents

INTRODUCTON	4
ABOUT THE COMMITTEE.....	4
MANDATE OF THE COMMITTEE	4
MATERIALS AVAILABLE TO THE COMMITTEE	5
SUMMARY OF OBSERVATIONS, RECOMMENDATIONS AND CONCLUSIONS	6
GENERAL OBSERVATIONS.....	8
READING MATERIALS	8
STUDENT RECRUITMENT.....	8
TEACHING HOURS	9
PODCASTS	9
TUITION FEE	10
PARTICULARLY NOTEWORTHY AREAS OF STRENGTH.....	11
THE EXPERTISE OF THE FACULTY.....	11
THE COMBINATION OF KNOWLEDGE, SKILLS AND GENERAL COMPETENCE	12
THE ABILITY TO LOOK BEYOND GRADE AVERAGE OF APPLICANTS.....	12
THE STRONG RESEARCH FOCUS	12
THE COMPANY VISITS, CONFERENCES AND STUDY TRIPS	13
AREAS REQUIRING SPECIAL ATTENTION.....	14
INCREASING COMPETITION.....	14
THE CHALLENGE OF KEEPING THE CURRICULUM 'CUTTING EDGE'.....	15
THE RISK OF 'SILOING'	15
JUS5650 – ENFORCEMENT AND DISPUTE RESOLUTION IN A DIGITAL CONTEXT.....	16
JUS5660 - INTELLECTUAL PROPERTY LAW IN THE INFORMATION SOCIETY	16
RECOMMENDATIONS.....	17
PROGRAMME STRUCTURE	17
ALTERNATIVES TO LECTURES	18
THE NUMBER OF HOURS IN THE CLASSROOM.....	18
READING MATERIALS	19
LINKING THE LLM STUDENTS TO THE NRCCL'S RESEARCH ACTIVITIES.....	19
REFORM THE USE OF PODCASTS.....	19
COURSE EVALUATIONS.....	20

THE INTERNATIONAL OUTREACH	21
ENSURING ENGLISH LANGUAGE PROFICIENCY.....	21
INTERNATIONAL MATERIALS	22
CONCLUDING REMARKS.....	23

INTRODUCTON

A Committee of four members was appointed to conduct an external evaluation of the LLM programme in Information and Communication Technology Law offered by the Faculty of Law at the University of Oslo, Norway. The evaluation is part of the first periodic programme evaluation to be carried out for this programme and was carried in time for the stated deadline of mid-September 2016. This Report represents the outcome of the external evaluation.

ABOUT THE COMMITTEE

The External Evaluation Committee consists of Professor Dan Jerker B. Svantesson from the Faculty of Law at Bond University (Australia) (as chair), Haakon Bratsberg from the Telenor Group, Professor Tomas Gomez-Arostegui from Lewis & Clark Law School (US), and Andreea Rusu as student representative. Individually, and much more so collectively, the Committee has a diverse and extensive experience and expertise in the ICT law field.

Given the geographical diversity of the group, the Committee has not had the opportunity to meet in person. Communication has been via e-mail and Skype. This has worked well and the lack of face-to-face meetings has not hindered the Committee's work.

MANDATE OF THE COMMITTEE

The Committee is asked to comment on the existing programme in light of best practices at other universities. The Committee should also take into account the current and future demand for ICT law experts internationally in law firms, ICT industry, academia and the public sector.

MATERIALS AVAILABLE TO THE COMMITTEE

The Committee benefitted greatly from the detailed Internal Evaluation Report (and its annexes) prepared by the LLM Programme Director, Associate Professor Tobias Mahler, in collaboration with the NRCCL's Director, Professor Lee Bygrave and LLM student Andreea Rusu. However, the Committee has also sought out additional sources of information such as the course details available at: <http://www.uio.no/english/studies/programmes/ictlaw-master/structure/>, not included *per se* in the Internal Evaluation Report. Furthermore, the Committee has directed specific questions to members of the LLM Programme, and we are grateful for the answers we received to those questions.

Taken together, the Committee has thus had a rich source of information upon which it makes its observations and upon which it bases its conclusions.

SUMMARY OF OBSERVATIONS, RECOMMENDATIONS AND CONCLUSIONS

- The *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* fills an important function for the Faculty and the University, by contributing to the international standing of the Faculty and the University.
- The *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* fills an important function for society by producing qualified graduates with much needed specialist knowledge.
- The *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* is attracting a large number of quality students, and the student selection process seems appropriate. Appropriate, indeed innovative, steps are already being pursued in order to increase the number of Norwegian students that attend the Programme.
- While there are alternatives that ought to be considered, the structure of the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* is appropriate, the topics covered are relevant, and the materials relied upon are appropriate.
- The *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* is organised and operated by devoted and skilled staff, and given the particularly close connection between teaching and research in this field, it is important that the teaching staff is provided with adequate time to remain highly research active.
- The *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* may benefit from increasing reliance on teaching other than through traditional lectures. In fact, the options of: (1) making class attendance mandatory, (2) attaching marks to class participation, (3) reforming the use of podcasts, and (4) increasing the number of class hours, ought to be considered.
- The *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* has a strong research focus, which should be maintained.

- The combination of knowledge, skills and general competence that the graduates of the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* bring with them into their work lives ought to make them attractive on the job market.
- The company visits, conference trips and academic visits, as well as the physical proximity between staff and students of the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'*, combine to create a unique teaching environment.
- It can be expected that the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* will face increased competition in the years to come. However, the impact of this increased competition may well be offset by a likely increase in interest in this type of programme.
- Great care must be taken to ensure that the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'*: (1) remains close to the 'cutting edge', (2) avoids the risk of 'siloiing', and (3) remains sufficiently resourced to preserve its high quality.

GENERAL OBSERVATIONS

It should be stressed from the outset that the Committee is impressed by the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* and by the sustained work carried out over the years to maintain, and indeed, improve it. The LLM programme, alongside other LLM programmes like it within the Faculty of Law are crucially important for the international repute of the Faculty. In addition, this particular programme – with its focus on an area that will only continue to increase in significance – clearly functions as an important vehicle for spreading, and indeed developing, knowledge of great societal value. Thus, the merits of the programme as such, both for the University and for society more broadly, is beyond questioning and nothing in the below takes away from that fact.

READING MATERIALS

The reading materials generally seem appropriate, relevant and up-to-date. While essential, this cannot be taken for granted in fast-moving fields such as those addressed within the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'*, and it is clear that the teaching staff devotes a considerable amount of time to keeping abreast of the latest literature.

Having said that, the Committee noted some differences in the compositions of the reading lists for the different courses, and took note of the criticism directed at the reading materials for JUS5660 - Intellectual Property Law in the Information Society (see below).

STUDENT RECRUITMENT

The internal report suggests that there is a desire to enrol more students from North America. The Committee's experience is limited to the United States, but we get the sense that it will be difficult to draw more students from the US. Law student debt in the US is now quite simply astronomical, and we are unlikely to see many law graduates being able to move abroad. Although the Oslo program has no tuition fee, the cost of living can be prohibitively

expensive; the website suggests NOK 50 000 per semester, meaning NOK 150 000 (app. \$17 863 US) in total for the program. Compounding matters, students in the United States are unlikely to be able to borrow the money necessary to attend a program abroad. The availability of federally subsidized loans is typically limited to programs in the United States. A more robust scholarship program would likely be necessary to attract more US students.

TEACHING HOURS

The Internal Evaluation Report states that each course contains 22 hours of instruction, most of which is in the form of lectures. This seems to the Committee to be less than what used to be on offer. Indeed, in the past, the amount of instruction on offer per course was nearly double. While it is true that more courses are taught now (three a semester instead of two a semester) we are concerned about any reduction in coverage.

The Committee believes that some courses could warrant more time than others. That is to say, they do not all need to be 2-hour-a-week classes. Perhaps some, like Intellectual Property, should be 3 credit hours a week. Of course, this would likely require more faculty.

PODCASTS

The Internal Evaluation Report notes that most courses offer podcasts and, in another part of the Report, that student attendance is not always exemplary. Podcasts can never provide the same experience as does being in the classroom. At the same time, the Committee does endorse the approach of students having access to podcasts in a program like this, where nearly every student uses English as a second language. To have a podcast available for review after the course is a great aid for comprehension.

TUITION FEE

At p. 24, the Internal Evaluation Report discusses the lack of tuition fee as a strength. This is both logical and appropriate, and the Committee agrees with this assessment. However, the Committee also recognises that adding a tuition fee could potentially be a strength too assuming two important conditions were to be met: (1) that the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* still attracts students of a sufficiently high quality, and (2) that the funds brought in through the tuition fee can be used to bolster the programmes' resources.

As neither of these important condition can be taken for granted, and as at least the fulfilment of the first condition cannot be assured in advance, the option of introducing a tuition fee represents a very real risk to the future of the programme.

PARTICULARLY NOTEWORTHY AREAS OF STRENGTH

Going through the materials, several particularly noteworthy strengths are obvious. The most important of these is doubtlessly the dedication of staff without which no other strengths would matter. This dedication comes to the fore in various parts of the materials, and in different manifestations.

In this context, the physical proximity between teaching staff and students may be important. The library is clearly one of the best of its kind, and from a student point of view, the possibility to study close to the teacher's offices is advantageous in ensuring that where questions, or a need for guidance, arises, the students can easily have a discussion and solve any problem, avoiding in this way the slow and passive communication through emails. The physical proximity between teaching staff and students is also advantageous because it is enriching the teacher-student relationship; this is especially important in an educational system where, virtually, the only physical interaction are the classes.

Apart from this, there are some other particularly noteworthy areas of strength the Committee wishes to emphasise.

THE EXPERTISE OF THE FACULTY

Apart from the already mentioned dedication, the Committee also wishes to note the considerable expertise of the staff involved in teaching the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'*; most are of international repute, some as leaders in their fields, all of them with strong reputations.

The mentioned expertise is obviously important on several levels; it no doubt helps keep the teaching relevant and cutting edge, but it also helps ensure the international standing of the programme as such, in turn assisting student recruitment.

In light of this, the link between teaching and research is strong and it is important that those involved in the teaching are sufficiently resourced so as to be able to remain active in their research as well.

THE COMBINATION OF KNOWLEDGE, SKILLS AND GENERAL COMPETENCE

Page two of the Internal Evaluation Report provides a valuable description of what the Programme sets out to achieve. While most of the components listed under the sub-heading “Knowledge”, and some of the components listed under the other two sub-headings, are expected, others – such as “Ability to suggest and assess alternative forms of regulation to traditional law, in accordance with ideals of fairness and justice” are less obvious. Such components must be seen as innovative and add value beyond what can be seen as standard practise. It deserves to be emphasised that the combination of knowledge, skills and general competence that the graduates bring with them clearly will serve them well in the, no doubt diverse, roles they go into in their work lives.

THE ABILITY TO LOOK BEYOND GRADE AVERAGE OF APPLICANTS

At least with the Programme’s current, healthy, number of applicants, the programme is positioned to only select high quality applicants. This is, in its own right, promising for the future.

The Internal Evaluation Report describes how “[r]elevant professional experience/practice and motivation for the study” is taken into account when assessing applicants. Such a practise ought to be important for most, if not all, study programmes. However, it is the Committee’s view that this approach is of particular significance for a programme such as this where practical experience is important, yet where no-one can have practical experience from all aspects of the subject matter. In this context it is important that students with practical experience can contribute to the class discussions and thereby assist the learning of their peers.

THE STRONG RESEARCH FOCUS

It is perhaps not unusual for an LLM programme to have a strong research focus. Indeed, such a focus is often a characteristic feature of LLM programmes. Be that as it may, the

Committee nevertheless thought it important to emphasise the significance of this focus and to acknowledge the successful approach taken by the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* in this regard.

The Master thesis is clearly the most important component of the research focus. However, in addition, the structure of “paper workshops” and individual feedback on draft papers, the coordination of papers and exams, as well as, the practice of peer commenting on mid-term papers are valuable and to be applauded.

THE COMPANY VISITS, CONFERENCES AND STUDY TRIPS

The company visits that form part of the Programme are clearly much appreciated by the students and represent value adding (and seemingly quite unique) opportunities. They create connections between students and future employers, and additionally, students see the practical side of the theory they learnt during the courses. Much of this also applies to the students' attendance at academic conferences, and the study trips.

All these value-adding components are clearly fantastic tools for creating the unique educational experience that is the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'*.

AREAS REQUIRING SPECIAL ATTENTION

Despite the many positive aspects of the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* outlined and discussed above, there are nevertheless certain areas requiring special attention. Some of these areas stem from internal conditions, and others stem from external conditions. The Committee acknowledges that, particularly in the case of those areas stemming from external conditions, there may be little that can be done by the staff responsible for the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* but to monitor the developments.

INCREASING COMPETITION

While the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* no doubt was pioneering when first introduced, information technology law, and therefore the teaching of information technology law, is increasingly becoming mainstream. While this no doubt emphasises the importance of the LLM Programme, it also means that there are more and more competing programmes.

The Oslo programme's strong international standing is partly attributable to its longevity, but the need to remain relevant and competitive (and if possible, unique) will only increase. The Committee notes that some competing programs have adopted unique structures setting them apart from more classical LLM programmes in the field. Most strikingly, the 1-year Master of Arts in Law Information Technology Law at the University of Tartu is designed to provide the students with both technical and legal skills and includes courses such as "Introduction to Programming". Other LLM programs in the field are different due to their delivery method such as the online distance learning LLM in Information Technology at the University of Edinburgh.

With this increasing diversity, the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* will no doubt be subject to increasing competition. However, this increase in competition may well be offset by the increase in interest in the field sparking greater student numbers. Not least given the diversity of markets from which the students come, it is of course not possible here to speculate as to the general level of need for lawyers in all

those markets. However, at least anecdotal evidence suggests that the need for ICT law trained lawyers certainly will increase.

THE CHALLENGE OF KEEPING THE CURRICULUM 'CUTTING EDGE'

There are at least two serious challenges when it comes to keeping the curriculum close to the cutting edge. The first is a macro issue of ensuring that the 'right' courses are being taught. The second is a micro issue of ensuring that what is taught – and the materials used – is the most relevant content available. Both these challenges are felt particularly strongly in fast-moving areas such as the one this Programme addresses.

It is important that the courses are constantly updated so as to reflect the most current developments such as for example, the Internet of Things, and legal aspects of Artificial Intelligence. Apart from actually being taught, it is important that such developments also are reflected in marketing materials and course descriptions.

THE RISK OF 'SILOING'

Ultimately, information technology and communications law is a bundle of different subjects and there is a constant risk of 'siloing' between the different program modules that may lead to the students failing to get an adequate overview of how the different pieces are linked together.

The Internal Evaluation Report already includes measures to counter this risk. Yet, the Committee feels that it is important that this risk is constantly acknowledged and monitored.

JUS5650 – ENFORCEMENT AND DISPUTE RESOLUTION IN A DIGITAL CONTEXT

Course JUS5650 titled “Enforcement and Dispute Resolution in a Digital Context” is broad and diverse – perhaps too broad and too diverse – in its scope. As such, it comes across as somewhat of a collection of topics that did not fit in anywhere else but that nevertheless are recognised as important. The result is a somewhat odd mix of computer crime, alternative dispute resolution (including its history), private international law and *lex informatica* – topics with no more of a common theme than just about any combination of topics ordinarily addressed within the ICT law field may have; that is, any topics taught within the ICT law field may be seen to have as their primary objective the aim of providing “insight into the regulatory impact of ICT as such” (Internal Evaluation Report, at p. 10). At least on paper, this comes across as a weakness in the programme.

JUS5660 - INTELLECTUAL PROPERTY LAW IN THE INFORMATION SOCIETY

The reading materials for JUS5660 - Intellectual Property Law in the Information Society (as outlined at: <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5660/h16/pensumliste/index.html>) includes considerably fewer items than the others. The Committee recognises the importance of the prescribed textbook, and acknowledges that it is supplemented by one supplementary text, as well as a rich selection of primary materials. Furthermore, while we are aware that the course outlines sometimes add a number of articles to the reading list published on the website, in general, we think it is good with a wider reading list as is the standard in the other courses.

As the report shows (Section 6.2 General evaluation from meetings with students and the NOKUT survey), the mandatory reading material for JUS5660 - Intellectual Property Law in the Information Society had received heavy criticism that it does not suits the course goals.

RECOMMENDATIONS

While the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* clearly is doing well, the Committee wishes to put forward a set of recommendations that usefully could be considered for the Programme.

PROGRAMME STRUCTURE

It is no doubt telling that different members of the Committee came up with different proposals as to how the Programme's structure may be improved. The reality is that this is a topic on which reasonable persons may disagree, and it is consequently obvious that the current structure may well be maintained. Nevertheless, the Committee wishes to put forward a set of possible options for reform as to the Programme's structure.

First, one option would be to introduce a new module – a capstone module that aims to expose the students to the bigger picture. For example, focus could be placed on the role of, and legal issues faced by, Internet intermediaries as such entities frequently are placed in the precarious position of having to balance various interest addressed within the programme (e.g. privacy and data protection vs. intellectual property law), and to do so in a cross-border context. Such a course would have several benefits. For example, it could help overcome the risk of a compartmentalised thinking on these issues that clearly are interconnected. Further, such a course may provide greater flexibility with regards to what topics are covered in-depth in the other modules from year to year.

Second, one option would be to place greater emphasis on cyber security and security aspects of privacy and telecom law as well as general security legislation as these are increasingly important topics. This is an area where the cross border nature of the internet meets requirements related to national autonomy and security.

Third, one option is to address international issues – as a separate course – early on in the programme. Given the international nature of the Internet, international issues arise in all settings of information and communications law. In light of this, it may be valuable for the students to early on gain a solid understanding of how (and to what extent) the law – via public, and private, international law – addresses these international issues.

In addition, the Committee endorses the creative proposals articulated in the Internal Evaluation Report, such as the alternative timing of courses (p. 30) particularly the parallel approach with 3 phases, the introduction of electives (p.31) and the idea of introducing specialised profiles (p.31).

ALTERNATIVES TO LECTURES

The Internal Evaluation Report notes that: “teachers are increasingly using other teaching methods that open up for a more active student involvement, such as workshops, seminars, short debates and moot courts.” (p. 12) It also mentions that students are required to write “mandatory papers”.

The Committee is of the view that these are important component of the students’ learning and encourages further moves in this direction compared to a lecture-dominated teaching. In fact, the Committee is of the view that class attendance ought to be made mandatory (preferably with marks assigned to individual components such as class presentations, short papers and moots) to encourage the students to engage with these components.

THE NUMBER OF HOURS IN THE CLASSROOM

In light of the recommendations above, one additional – in a sense associated – recommendation may be appropriate; the Committee recommends that the possibility of increasing the number of hours in the classroom be considered so as to cater for increased content coverage as well as a greater number of interactive components, such as moots, class presentations and the like.

READING MATERIALS

Given the heavy criticism expressed at the reading list for JUS5660 - Intellectual Property Law in the Information Society, as discussed above, the Committee recommends that the current list be reviewed with the aim of ensuring diverse reading lists, for example, by drawing upon relevant articles in the field. The Committee notes that, with the expertise held by the teaching staff, it should not be a particularly onerous task to – where needed – update the literature to reflect today's hot topics.

More generally, the Committee notes that, many law professors in the United States who teach intellectual property or cyberspace law have discarded traditional print casebooks, which are often updated only once every four or five years, and are now instead using electronic textbooks (often distributed for free or at much reduced prices online as PDFs) that are updated every summer. Where text books are suggested for the reading list for a course, this alternative could be considered.

LINKING THE LLM STUDENTS TO THE NRCCL'S RESEARCH ACTIVITIES

Further, the Committee recommends that more is done to introduce the students of the LLM program to the research activities of NRCCL. It would no doubt be beneficial for the students to know more about the institute's work and events, and this could further contribute to the sense of belonging which already comes across quite strongly. Indeed, where possible, the students could perhaps actually be involved in the NRCCL's research activities. As an example, consideration may be given to how students could be involved in projects like SIGNAL (<http://www.jus.uio.no/ifp/english/research/projects/nrccl/signal/>).

REFORM THE USE OF PODCASTS

Where the availability of podcasts comes across as a real alternative to actual physical class attendance, some students simply will not attend class. The Committee recommends that two options are considered to address this. Option one is to make class attendance

mandatory and mark students down on their final grade for excessive absences. The second option is more of a compromise position; do not make class attendance mandatory for the program *per se*, but make it mandatory for access to the podcasts. That is to say, students will be given access to a podcast for a particular class session so long as they were actually in class that day. Some exceptions might also need to be made for a student who is out sick, etc. This would entail some administrative burden on the faculty, but possibly not much.

COURSE EVALUATIONS

The report notes that specific courses are evaluated only every three years and that there have occasionally been more general NOKUT evaluations. It also notes that participation by students in the evaluation process has been low. Based on the experience at the Lewis & Clark Law School (US), there are several possibilities that the Committee thinks the NRCCCL should consider. First, at the Lewis & Clark Law School, every course is evaluated every year by students. The evaluation period occurs on the last day of class and before the exams occur. This ensures that the evaluation is based more on the course than on the students' marks on the exam. Doing the evaluation in class also helps ensure that there is a high response rate, especially given that class attendance at Lewis & Clark is generally mandatory. The evaluations are, of course, anonymously prepared and professors are required to leave the room while the students fill out the evaluation forms. In the past, the evaluation forms were done in writing, but nowadays Lewis & Clark Law has an online form that the students can use. In both cases, the students are asked to rate the course and the professor(s) on a scale of one to five on a number of different metrics. They are also asked to comment in prose on both the course materials and the professor(s)' presentation effectiveness etc. Professors are not allowed to review their evaluations until after they have handed in all their marks for the semester. The evaluations (at least the numerical scores) are then made available online to all law school students (through a password-protected page) so that students can use them to help decide which courses to take in the future. The Committee does not think making them available online would be necessary at the NRCCCL given that students currently cannot take any electives, but we do think feedback every year is valuable.

THE INTERNATIONAL OUTREACH

The international outreach of the programme has clearly been a great success. As noted in the Internal Evaluation Report, however: “A further increase in the number of Norwegian students is desirable, because this may help contribute to a greater integration of the student group in the Norwegian student community and in Norwegian society.”

Perhaps counter-intuitively, the aim of increasing the number of Norwegian students has been pursued through further international outreach in the form of enabling students undertaking the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* to spend one of the teaching semesters at a foreign university. The Committee endorses this innovative approach.*

The second initiative discussed to attract additional Norwegian students – the possible introduction of a dedicated focus area on ICT law integrated into the regular Norwegian law education in Oslo – should also be pursued. Doing so will not only benefit the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'*, but represents a natural development given the increasing centrality and ubiquity of ICT.

ENSURING ENGLISH LANGUAGE PROFICIENCY

The Internal Evaluation Report notes that measures have been taken on a university level to address the issue of inadequate English language proficiency amongst some students. The Committee recommends that this matter be subjected to close monitoring to ensure that the issue is in fact addressed by these measures taken.

* The Chair acknowledges a possible bias in that he is associated with one of the foreign universities at which the students may spend one semester.

INTERNATIONAL MATERIALS

All courses have an international dimension in that experiences gained from foreign countries are included in the teaching. This is to be commended. Judging by the materials provided to the Committee, there seems to be scope for taking a somewhat more coordinated and deliberate approach towards what foreign materials are included. In light of this, the Committee recommends that an evaluation is carried out in which the teaching staff maps out what foreign sources are used in the teaching. Such an exercise may reveal potential gaps, and will force conscious and coordinated decisions to be made as to which foreign countries ought to be included. Having said this, we hasten to acknowledge the need for flexibility in the selection of materials.

In addition, students could be asked to contribute to expanding the knowledge of the legal situation in foreign jurisdictions. In more detail, students could be asked to analyse how their national laws address specific issues and then present their findings in class discussions, class presentations, papers or indeed articles, allowing the class as a whole to identify similarities and differences between countries. This type of exercise has, at least, the following advantages:

- (1) it helps the student become aware of where their respective countries stand in regard to that specific issue (this may be particularly valuable in relation to students that come from small countries about whose legislations not much is found in the selected texts for the courses);
- (2) it increases the students' interaction during the class as the findings could raise debates;
- (3) subject to the students agreeing, it could represent a starting point for building a database with students' papers or articles that could be read and developed by future students; and
- (4) in the case of articles, it could serve as a motivation for students to publish works that are focused on their respective countries' law, contributing in this way to the overall need of international knowledge about a specific issue.

CONCLUDING REMARKS

The Committee is unanimous in the view that those who are, and have been, involved in establishing and running the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* ought to be congratulated on a job well done. The Committee hopes to see the *LLM Programme 'Information and Communication Technology Law'* continue to develop and to continue to produce valued graduates over the years to come.

Til: PMR

Fra: Elisabeth Ulleberg

Dato:
27.09.16

Evalueringresultater periodiske emneevalueringer våren 2016

14 emner gjennomgikk periodisk emneevaluering våren 2016. Ansvarlig faglærer utarbeider en rapport som tar utgangspunkt i en spørreundersøkelse som er sendt til studentene via Questback i tillegg til gjennomføringsfakta for emnet (FS), tidligere emnerapporter, samt andre relevante tilbakemeldinger fra administrasjonen, underveisevaluering av undervisning og fra faglærergruppen.

Fakultetets rutiner for periodiske emneevalueringer er beskrevet i kvalitetssystemet: <https://www.uio.no/for-ansatte/arbeidstotte/sta/kvalitetssystem/jus/kvalitetssystem-studier/emner/rettsvitenskap.html#periodisk-emneeva-rettsvitenskap>

Rapporter

I de vedlagte rapportene fra faglærerne har de beskrevet ulike mulige tiltak. De fleste tiltakene er av en slik art at ansvarlig faglærer selv allerede har gjort eller planlegger å gjennomføre konkrete forbedringer. Det er opprettet et eget vedlegg med der tiltakene i emnerapportene er samlet. Se også punktet under «Kort om noen av resultatene» der noen gjentakende tilbakemeldinger er samlet.

Det foreligger 13 rapporter fra fagansvarlige per 27.09.16.

I henhold til rutiner i kvalitetssystemet fremlegges dataene fra Questback-rapporten for emner der det ikke er skrevet rapport innen fristen og der det ikke er inngått noen form for avtale om utsettelse.

Vedlegg:	Emne:	Fagansvarlig:	Merknader:	Svarprosent (stud.):
1	Samlet oversikt over tiltak			
2	JUS5801 - Selskapsrett	Beate Sjøfjell	Mottatt rapport	40 % (34)
3	JUS5851 - International Investment Law	Ivar Alvik	Mottatt rapport	21 % (7)
4	JUS5860 - Konkurs og panterett	Erik Røsæg	Mottatt rapport	33 % (21)
5	JUR1910/JUS5910 – Women’s Law and Human Rights	Anne Hellum	Mottatt rapport	23 % (14)
6	JUS5911- International Climate Change and Energy Law	Christina Voigt	Mottatt rapport	35 % (7)
7	JUR1970/JUS5970 – Barnerett	Kirsten Sandberg	Mottatt rapport	26 % (80)
8	JUROFF1500 – Strafferett	Ulf Stridbeck	Mottatt rapport	25 % (27)
9	JUR1512/5512 – Arbeidsrett- den kollektive del	Stein Evju	Mottatt rapport	21 % (50)
10	JUS5930 – Comparative Public Law (Nytt emne V16)	Malcolm Langford	Mottatt rapport	6 % (1)
11	JUS5405 – Law of the Sea (Nytt emne V16)	Erik Røsæg	Mottatt rapport	43 % (3)
12	JUS5102 Kriminologi (Nytt emne V16)	Heidi Mork Lomell	Mottatt rapport	51 % (21)
13	JUS5870 – International and Comparative Labour Law	Stein Evju/Johan Mulder	Mottatt rapport	31 % (4)
14	JUR1504/JUS5504 – Konflikthåndtering (Nytt emne V16)	Sverre Blandhol	Mottatt rapport	20 % (31)
15	JUROFF1410 – Folkerett	Jo Stigen	Ikke mottatt rapport, Questback-versjon vedlagt	18 % (26)

Kort om noen av resultatene

Det er, som i tidligere emneevalueringer, tilbakemeldinger fra ansvarlig faglærere om at det er vanskelig å tilrettelegge for undervisning for emner som tilbys på både bachelor – og masternivå (JUR1970/JUS5970 Barnerett og JUR1512/JUS5512 Arbeidsrett). Det er etterspørsel etter mer innføring i jus for studenter uten disse forkunnskapene (JUR5911 – International Climate Change Law).

Flere nevner også at den begrensede rammen for undervisning for valgemner gjør at undervisningen i stor grad består av forelesninger og ikke mer studentaktiv undervisning (bl.a JUS5801 Selskapsrett, JUR1512/JUS5512 Arbeidsrett og JUR1504/JUS5504 Konflikthåndtering).

Det er også et par kommentarer på eksamensformen for valgemner som har 4-timers eksamen, og hvorvidt det er mulig å endre på denne (JUR1504/JUS5504 Konflikthåndtering).

I evalueringen av JUR1970/JUS5970 Barnerett stiller ansvarlig faglærer spørsmål til PMR om hvordan PMR stiller seg med tanke på å gå eksamensoppgaver utenom det som er direkte undervist i.

Videre oppfølging

De ansvarlige faglærere får en tilbakemelding på sin rapport i etterkant av PMR-møtet, slik at det videre arbeidet med tiltakene synliggjøres og ansvaret tydeliggjøres. Rapportene og tiltakene bør også gjøres kjent for øvrige faglærere som er tilknyttet emnet og andre studieprogram som hvor emnet inngår. Det er i følge rutinen studieårsansvarlig og ansvarlig faglærer som er ansvarlig for dette. Administrasjonen jobber med tiltak for å få opp svarprosenten blant på undersøkelsen og følger opp ansvarlige faglærere som ikke har levert rapport innen fristen. Når det gjelder selve spørreundersøkelsen, skal det komme inn et eget spørsmål som avdekker om studentene som svarer går på master i rettsvitenskap eller et annet studieprogram.

Vedlegg 1:

Oversikt over foreslåtte tiltak - Periodisk emneevaluering våren 2016

Emne	Tiltak/beskrivelse fra faglærer	Ansv. gjennomføring
JUS5801 - Selskapsrett	• Prøveprosjekt med undervisningen til våren med intensivering av undervisning i uke 10 • Spørretime for studentene i slutten av forelesningsrekken med ansvarlig faglærer og forskergruppen • Gjennomgang av læringskrav og litteratur på nytt. Hovedbok oppdateres • Utarbeidet sensorveiledning for emnet • Vurdere hjemmeeksamen for emnet • Ønske om flere timer til kursundervisning	• Ansvarlig faglærer • Studiedekan/PMR
JUS5851 – International Investment Law	• Utarbeidet oversikt over litteratur til hver forelesning	• Ansvarlig faglærer
JUS5860 – Konkurs og panterett	• Mer bruk av Facebook • Klarere avtale med studentene om hva formålet med dialogen i klasserommet er	• Ansvarlig faglærer
JUR1910/ JUS5910 – Women’s Law and Human Rights	• Dele emnet to deler: ○ Et nytt internasjonalt bachelor kurs i equality and discrimination law – med større innslag av EU-rett, større innslag av vernet mot diskriminering i arbeidslivet og mer om norsk/skandinavisk/europeisk rett ○ Opprettholde eksisterende kurs i women’s law and human rights som er et godt tilbud til internasjonale master studenter innen rettsvitenskap og andre fag, særlig studenter som er interessert i kjønn, rett, globalisering og utvikling • Få tilbud om TULSA –ordning	• Studiedekan/PMR

JUS5911 – International Climate Change and Energy Law	• Videre oppdatering av pensum • Mer arbeid i mindre grupper, for eks. presentasjoner, mock-forhandlinger og mock-saker • Vurdere bruk av færre gjesteforelesere for å skape større konsistens	• Ansvarlig faglærer
JUR1970/ JUS5970 - Barnerett	• Vi vil ta inn i beskrivelsen av faget at det primært er beregnet på jusstudenter, og at noe kjennskap til juridisk metode forutsettes for å ha glede av faget. Praktisk erfaring fra rettsanvendelse f.eks. fra barnevernet kan i noen grad veie opp for dette. • Ta inn forskningsartikler på masternivå • Ønske om bedre brukerveiledninger for AV-utstyret i auditorium 14 • Tilrettelegge spørreskjemaet med mulighet for å sile på svar fra studenter på MA og BA, samt studenter fra andre studieprogram • Spørsmål til PMR: Bør man på valgemenner gi eksamensoppgave utenom det som var direkte undervist i?	• Ansvarlig faglærer • Studieadm. • Studieadm. • Studiedekan/ PMR
JUROFF1500 - Strafferett	• Ny pensumbok • Oppgaveløsning i undervisningen	• Ansvarlig faglærer
JUR1512/ JUS5512 – Arbeidsrett – den kollektive del	• Utfordring med å tilrettelegge for både master og bachelor-nivå • Legger ut disposisjoner, arbeidsplaner for forelesninger, podcasts mm.	• Ansvarlig faglærer
JUS5405 – Law og the Sea	• Kan bringe inn nytt, aktuelt pensum fra en bok utgitt av lærere • Legge vekt på å binde forskjellige læreres undervisning bedre sammen	• Ansvarlig faglærer
JUS5102 - Kriminologi	• Pensumjusteringer i 2017 (avventer ny lærebok) • Mer gruppeoppgaver i undervisningen • Ønske om et fast undervisningsrom	• Ansvarlig faglærer • Studieadm.

JUR1504/ JUS5504 – Konflikthånd- tering	• Ønske om seminarundervisning i tillegg til forelesningene • Vurdere annen/supplerende eksamensform • Bedre egnede lokaler enn DA til undervisning	• Studiedekan/ PMR • Studieadm.
JUS5870 – International and Comparative Labour Law	• Redefinere emnet med fokus på EØS/EU-rett: European Labour Law • Revurdering av læringsutbyttebeskrivelser og litteratur (etter punkt over) • Ønske om fortsatt undervisningstilbud 2017	• Studiedekan/ PMR

Periodisk emneevaluering JUS5801**1. Gi en vurdering av:****- Pensum**

Hovedboken trengs å oppdateres. Margrethe Buskerud Christoffersen jobber med en oppdatering av denne. I mellomtiden løser vi dette med å bruke noe fra boken og noe fra andre kilder, og vi vil ta en ny gjennomgang av dette for faget i vårsemesteret 2017, også basert på innspillene vi har fått.

- Undervisning

Jeg har tenkt mye på hvordan jeg kan gjøre tilbudet jeg gir studentene i selskapsrett JUS5801 (enda) bedre, og diskutert forskjellige ideer med enkelstudenter.

Til våren gjennomfører vi et prøveprosjekt, hvor jeg har en intensiv uke med studentene midt i semesteret (uke 10 er holdt av til dette), hvor vi tar alle tjue forelesningstimer, i stedet for å ta to timer i uken i ti uker (som lett blir flere pga. påske eller annet fravær). Jeg legger til inntil åtte timer for egen regning med andre aktiviteter, slik som debattmøte, intervju med advokater om temaene som jeg har forelest om, osv. Ut fra tidligere god erfaring vil jeg også trekke inn kollegaer, f.eks. stipendiat hos oss, Linn Anker-Sørensen, som jobber med konsern, slik at hun også kan fortelle om sin forskning, og så kan vi diskutere dette sammen og med studentene.

Jeg har de siste par årene lagt til tid til spørretime i Kjerka den siste forelesningsdagen i semesteret, hvor jeg/forskergruppen har spandert lunsj på studentene, og har sett hvor mye bedre kontakt vi har fått bare gjennom det. Dette er det jeg vil forsøke å rendyrke.

For å aktivisere studentene utenom denne ene uken, har jeg tenkt å ha følgende opplegg:

- Infomøte tidlig i semesteret og fortelle om hvordan de bør forberede seg til uken, gi dem noen oppgaver av typen følge med på nyheter (lese DN og Aftenpostens økonominyheter) og sende inn spørsmål og forslag til hva jeg bør fokusere på, presentere forskergruppen og invitere til deltakelse på våre arrangementer
- Selskapsrettsuken i mars, hvor alt blir podcastet (eller filmet) slik at de kan repetere senere. Dette gjør jeg allerede (podcaster) og studentene setter stor pris på det.
- I slutten av selskapsrettsuken vil jeg gi dem utfordringer som de kan jobbe med frem mot eksamen, mens de repeterer, ved at de følger med på Lovdata og sender inn forslag til dommer vi bør diskutere, og så tar vi et miniseminar senere i semesteret, hvor noen av de som har sendt inn forslag til dommer presenterer disse, og så diskutere vi rettsspørsmålene.

Studentene vil bli bedt om å evaluere prøveprosjektet, slik at vi på grunnlag av det kan vurdere om vi skal fortsette.

Vi vil fortsette med å arrangere studiebesøk til Finanstilsynet og Oslo Børs, som et frivillig ekstratilbud, som studentene har gitt uttrykk for at de setter stor pris på.

For øvrig skulle jeg ønske med at det var rom for kursundervisning i tillegg til forelesningene, som jeg tror ville ha gitt et stort hopp i læringsutbytte. Det er krevende å få gitt nok av de store linjene i

Vedlegg 2

forelesningene og samtidig gå nok i dybden på enkeltspørsmål, og med utgangspunkt i enkeltsaker og dommer, i løpet av forelesningsserien.

- Ressurser og infrastruktur

Dette er generelt ok, slik jeg ser det, selv om Aud. 14 ikke er et spesielt moderne rom. Jeg skulle ønske at undervisningsrom alltid kunne være klare til bruk når jeg som foreleser kommer inn kort før start av forelesningen, med at det kunne være ryddig og rent. Det er ikke alltid tilfelle. Det ville også være fint om det hadde vært mulig å sette frem vann for foreleserne.

- Eksamen

Det er mulig at sensuren av dagens eksamensbesvarelser er problematisk. Vi har brukt eksterne sensorer og jeg er usikker på om dette fungerer godt nok, med bakgrunn i den forskningsbaserte undervisningen vi har nå. Karakterstatistikken ser ok ut, så langt jeg kan bedømme (jeg har ikke sammenlignet med andre fag). Jeg har forsøkt å avverge problemer med å lage sensorveiledning, som ikke har vanlig i faget tidligere. Det er mulig vi må vurdere å ta sensuren internt i stedet, men i første omgang vil jeg se om vi kan få gjennomført et sensormøte med sensorene, med utgangspunkt i sensorveiledning.

For øvrig kunne det være interessant å prøve ut hjemmeksamen i dette faget (dog ikke samme semester som jeg har prøveprosjekt med undervisningen) dersom det er rom for det.

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Ja, jeg tror det, men jeg er åpen for å vurdere om den bør strammes inn.

3. Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende?

Ja, jeg mener det. Selskapsrett er et viktig fag å ha på masternivå og det er hvert semester en del personer fra departementer og advokatfirmaer som kommer tilbake for å få denne fordypningen.

4. Har du gjort noen endringer siden forrige periodiske evaluering?

Jeg har trukket en kollega inn i undervisningen (eksempel nevnt over under 1. Undervisning). For øvrig forsøker jeg å forbedre forelesningene for hvert semester, og jobber med balansen mellom det prinsipielle og det praktiske.

Ellers har jeg forsterket innsatsen med å invitere studentene på masterfaget inn i forskergruppens fagmiljø, ved å invitere dem til våre åpne faglunsjer og til forskergruppens sommeravslutning (Oslofjord-cruise med foredrag og bevertning). Vi ser en økende tendens til at studenter som har tatt faget, holder kontakten med oss og er interesserte i å diskutere temaer for vit.ass-stillinger og stipendiatstillinger.

Mitt inntrykk basert på tilbakemeldingene fra studentene, er at forelesningene stadig blir bedre. Det vil sikkert alltid være noen studenter som forventer at masterfaget i selskapsrett skal være et rent praktisk rettet kurs som forberedelse til advokatpraksis. Flere og flere ser imidlertid ut til å sette pris på at jeg også forsøker å sette selskapsrettsfaget inn i en større kontekst, og at jeg vektlegger prinsipper og hensyn i faget, selv om jeg også selvfølgelig også, i så stor grad som mulig innenfor

rammen på tjue timers forelesning, diskuterer dommer og praktiske tilfeller. Det er dette siste som jeg også håper å gi dem mer av med de timene jeg vil legge til i selskapsrettsuken til våren.

5. Forslag til forbedringer.

Jeg har et prøveprosjekt med undervisningen til våren; presentert over, se pkt 1. Undervisning (og pkt 4 over). Jeg vil også gå gjennom læringskrav og litteratur på nytt.

Ut over det ønsker jeg meg kurstimer i dette faget, men jeg antar at det ikke er aktuelt i dagens situasjon på fakultetet.

6. Gi en kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene

Med bakgrunn i tilbakemeldingene fra studentene vil vi fortsette arbeidet med å forbedre læringsutbyttet i faget. Som et prøveprosjekt våren 2017 vil vi ha hele forelesningsserien på 20 timer i uke 10, hvor vi også vil legge til en del ekstratilbud, som debattmøter, intervjuer med praktikere o.l. Vi vil fortsette med å arrangere studiebesøk til Finanstilsynet og Oslo Børs, som et frivillig ekstratilbud, som studentene har gitt uttrykk for at de setter stor pris på. Vi arbeider med å forbedre litteratursituasjonen.

Periodisk emnerapport høsten 2016 - JUS5851 (International Investment Law)

Professor Ivar Alvik (fagansvarlig)

1. Innledning

Emnet tilbys masterstudenter på fakultetets engelskspråklige masterprogrammer, samt norske studenter i femte år av masterstudiet i jus. Undervisning og eksamen tilbys i vårsemesteret hvert år. Antallet studenter på kurset har de siste årene vært stabilt rundt 30. I 2015 var det 43 oppmeldte studenter og 28 som tok og bestod eksamen.

2. Vurdering av pensum og undervisningsopplegg

Hovedinntrykket basert på syv studenter som har besvart evalueringen er at studentene er fornøyde med undervisning og kursopplegg. Inntrykket basert på nivået på eksamensbesvarelsene, studentenes innsats i timene og evalueringene er at pensum fungerer godt. Undervisningen har vært organisert som 10 dobbelttimer forelesning i tillegg til en dobbelttime for oppgavegjennomgang. Undervisningen har vært delt på 4 ulike lærere (Ivar Alvik, Daniel Behn, Malcolm Langford og Yuliya Chernykh). Færre lærere kunne nok gitt bedre kontinuitet i undervisningen, men det må også anses positivt at flere lærere gir økt variasjon og mulighet til å utnytte den kompetansen som finnes på fakultetet. Studentevalueringene kan tyde på at ikke alle studentene synes skoleeksamen er en ideell eksamensform. Samtidig gir erfaringer fra sensuren inntrykk av dette fungerer godt som evalueringsform. Det er også vanskelig å se gode alternativer som ikke vil være betydelig mer ressurskrevende.

3. Beskrivelsen av emnet og læringsutbytte

Etter mitt syn fungerer både emne- og læringsutbyttebeskrivelsen tilfredsstillende.

4. Endringer

Undervisning og organisering av denne justeres i mindre grad fra år til år. Det er også utarbeidet en oversikt over litteratur til hver forelesning. Utover dette er det ikke gjort endringer av fagstruktur og pensum siden forrige evaluering..

5. Forbedringer

Inntrykket er at faget fungerer godt, og at det ikke er behov for vesentlige endringer.

6. Oppsummering

Undervisningsopplegg og organisering av emnet virker å fungere godt, og det anses ikke å være behov for store endringer.

JUS5860 – Konkurs- og panterett – vår 2016 - Erik Røsæg**1. Gi en vurdering av:**

- Pensum (innhold, omfang).

OK

- Undervisning (undervisningsformer, timeantall, spredning over semesteret, obligatoriske aktiviteter, kvalifiseringsoppgaver).

OK

- Ressurser og infrastruktur (undervisningsrom, audiovisuelle hjelpemidler, bibliotekressurser m.m.).

OK

- Eksamen (eksamensordning, vurderingsform).

OK

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Ja

3. Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende?

Ja

Sjekk følgende:

- Statistikk over karakterer, frafall og klager.

- Tilbakemeldinger til lærere og administrasjon.

- Tilbakemeldinger på informasjonen/veiledningen studentene får om emnet.

- Hvordan emnet fungerer i emnegruppene det inngår i.

- Om emnet er riktig plassert med hensyn til nivå/anbefalt semester.

- Om emnet er riktig definert med hensyn til anbefalte/påkrevde forkunnskaper.

4. Har du gjort noen endringer siden forrige periodiske evaluering? Hvilke?

Mer bruk av Facebook

5. Forslag til forbedringer.

Klarere avtale med studentene om hva formålet med dialogen i klasserommet er.

6. Gi en kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene.

Faglærer vurderer det slik at kurset fungerer greit.

Vedlegg 5

Periodisk emnerapport women's law and human rights

Utarbeidet av ansvarlig lærer professor Anne Hellum

15 sept. 2016

1. Kort om kurset

Kurset omfatter både master og bachelor studenter – MA JUS 591 og BA JUS 1910.

Lærerne som underviser er Anne Hellum, Ingunn Ikdahl og Vibeke Blaker Strand. Samtlige lærere forsker og publiserer innen fagets emneområde. Kurset er forskningsbasert.

Studentene har ulik fagbakgrunn og kommer fra ulike verdensdeler. Kurset anlegger på denne bakgrunn et globalt kvinne- og menneskerettsperspektiv med utgangspunkt i retten til likestilling og ikke-diskriminering eksemplifisert gjennom utvalgte sosiale og økonomiske rettigheter. Rettighetenes håndheving og realisering belyses gjennom internasjonale, nasjonale og lokale case.

Mange utenlands studenter tar faget fordi de ikke tilbys undervisning i dette fagområdet ved sine egne universiteter. Studenter fra andre fagområder tar faget fordi det er relevant i kombinasjon med andre fag, f.eks. offentlig politikk eller kjønnsstudier. Juridiske bachelor og master studenter tar det som et engelsk språklig kurs.

Kurset inngår for øvrig i valgemneprofilen velferd og likeverd som engelspråklig fag..

2. Kursbeskrivelse.

Kurset er revidert siden evaluering/emnerapport i 2013.

Ved pensumrevisjon i 2014 ble det innført en ny grunnbok for kurset: *Women's Law and Human Rights: CEDAW in international, regional and national law*, eds. Anne Hellum og Henriette Sinding Aasen, Cambridge University Press fra 2013. Artikler som ikke finnes på nett er trykket i et eget kompendium. Øvrige pensumartikler er tilgjengelige på nett.

Pensum ble senest i 2015 revidert med sikte på tematisk oppdatering, særlig diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

3. Vurdering av pensum, undervisning, eksamen etc.

- Pensum er oppdatert med hensyn til innhold. Det er i tråd med læringskravene mer omfattende for master enn for bachelor studenter. Min vurdering er at pensum er tilfredsstillende selv om noen studenter synes det er for omfattende (jfr. Evaluation spring 2016)
- Undervisningsformen er på grunn av det høye studenttallet forelesninger. Ettersom faget er et profil fag undervises det en gang i uken i 10 uker, i tillegg kommer gjennomgang av mock exam. Det er lagt opp til diskusjon hver time gjennom utlegging av spørsmål/cases som

studentene skal lese i forkant. En del studenter er aktive og engasjerte. Mange studenter følger flere kurs, møter uregelmessig og er dårlig forberedt - dette inntrykket bekreftes av Evaluation spring 2016. Det gis også gruppeoppgaver hvor studentene skal gjøre undersøkelser som legges fram muntlig. En del studenter legger ned mye arbeid i gruppeoppgaver men mange deltar ikke ettersom det ikke er obligatorisk. Studentene tilbys også en ekstra time hvor de får individuelle og generelle kommentarer på essay. Ganske mange studenter benytter seg av dette tilbudet (18 i 2016). Alt i alt er det, i lys av det store studenttallet og de få timene som er tildelt, gjort mye for å få opp studentaktiviteten. Det hadde vært fint om vi hadde hatt en utenlandsk stipendiat som kunne hjelpe til med kollokvium/diskusjonsgrupper.

- Oversikten over pensum og læremidler er av pedagogiske grunner gitt en tematisk inndeling. Noen studenter synes dette er forvirrende og ønsker en oversikt som tar utgangspunkt i bøker og kompendier. Jeg har inntrykk av at dette særlig gjelder studenter som ikke har vært tilsted på innledningsforelesningene (se 2016 evalueringen)
- Forelesningene holdes i de store auditoriene i Urbygningen. Dette er ikke noe ideelt læringsmiljø. En del studenter har problemer med å finne fram artikler på nett. Biblioteket gir god hjelp til å oppdatere lenker (som ofte skifter fra år til år).
- Det gis teorioppgaver til eksamen. Det gis forskjellige oppgaver til master og bachelor på grunn av de ulike læringskravene. Bakgrunnen for at det gis teorioppgaver er at mange av studentene ikke er jurister og vil ha problemer med praktikumsoppgaver. En del studenter gir uttrykk for at de ønsker andre eksamensformer (se Evaluation Spring 2016).

4. Læringsutbyttebeskrivelsen

- Læringsutbytte beskrivelsen ble i 2014 er revidert med separate angivelser av «required knowledge» og «skills» for master og bachelor nivå.
- Den nye beskrivelsen gir etter min vurdering bedre veiledning når det gjelder opplegg av undervisningen og hva som skal kreves til eksamen enn den gamle.
- Studenter som kommer fra andre fagområder enn juss har problemer med å forstå hva som ligger i kravene – dette har jeg inntrykk av at henger sammen med manglende grunnkunnskaper i juss (framgår av 2016 evalueringen). Det hadde vært fint å ha mulighet til å ta en ekstra dobbelttime med ikke-juristene på kurset (tidligere var det satt av timer til dette – begrunnet i hensynet til å fremme tverrfaglighet).

5. Emnebeskrivelsen

- En stor del av studentene som kommer på kurset første gang fortsetter. Jeg pleier å be dem tegne seg på liste de første to gangene. Mitt inntrykk er at størstepartene av studentene som kommer de første gangene gjennomfører kurset – selv om de ikke kommer hver gang. Dette kan tyde på at forventningene i emnebeskrivelsen gir innfris.
- Eksamensresultatene er gjennomgående gode. I 2016 ble 43 studenter vurdert for bachelor (49% A og B) og 18 (47% A og B) for master. Bare en student strøk. I 2015 avla 38 studenter bachelor (47 % A og B) og 34 master (48 A og B) mens 4 studenter strøk. Vi ser at noe færre studenter avla eksamen i 2016 enn i 2015.
- Jeg har inntrykk av at Studieadministrasjonen gjør en god jobb når det gjelder å gi studentene veiledning om kurset

6 Forslag til forbedringer

- Som jeg har påpekt i tidligere år ville det på grunn av det høye antallet studenter som følger faget, studentenes ulike bakgrunn og behovet for et mer spisset tilbud på dette store fagfeltet vært en fordel å dele dette kurset i to. Jeg har tidligere foreslått følgende oppdeling:
 - Et nytt internasjonalt bachelor kurs i equality and discrimination law – med større innslag av EU-rett, større innslag av vernet mot diskriminering i arbeidslivet og mer om norsk/skandinavisk/europeisk rett.
 - Opprettholde eksisterende kurs i women's law and human rights som er et godt tilbud til internasjonale master studenter innen rettsvitenskap og andre fag, særlig studenter som er interessert i kjønn, rett, globalisering og utvikling.

- Ordningen med Tutor- led student activities (TULSA) med fire dobbelt timer kollokvier ledet av en internasjonal stipendiat eller postdoc er en ordning som ville være et nyttig supplement og styrke undervisningen i dette faget .

Periodisk emnerapporten JUS 5911 International Climate Change and Energy Law, v/2016

Emneansvarlig: professor Christina Voigt

Emnet behandler internasjonale traktater som har til formål å redusere klimagassutslipp og til å håndtere klimaendringene, særlig FN's Klimakonvensjon, Kyotoprotokoll og Parisavtale. I tillegg blir EUs og Norges klimalover diskutert. Emnet ser også på kryss-temaer, som forholdet mellom menneskerettigheter og klima, handel- og investeringsrett, og flyktningsrett og generelt på klimarelatert domstolspraksis. Emnet behandler videre regulering av fornybare energisystemer.

Emneevalueringen ble tatt av 7 studenter, som tilsvarer 35% prosent av semesterets påmeldte studenttall. Alle studenter var masterstudenter. En tredjedel var utvekslingsstudenter.

1. Generelt**- Pensum**

Pensumet består av en artikkelsamling som settes sammen av et kompendium og en del artikler som studentene kan laste ned gratis fra bibliotekets webside. Grunnen for å ha en artikkelsamling er den raske utviklingen av faget og behovet for å holde litteraturen aktuell.

Noen av studentene var kritiske til artiklene og så ikke sammenhengen mellom undervisningsopplegg og pensumet. Dette er en utfordring med artikkelbasert pensum. På websiden til emnet ligger det en beskrivelse av alle forelesninger samt tilordnet lestoff. Dette ble også gjennomgått under første kurstid, hvor emneansvarlig forklarte hvilke artikler som hører til hvilke forelesninger – og bør leses på forkant. Der mulig at ikke alle studenter var til stedet på dette tidspunkt. Det skal jobbes med både oppdatering av pensumet (særlig nå etter at Parisavtalen og nyere rettspraksis har kommet på plass) og med mer og bedre informasjon om sammenheng mellom pensum og forelesninger.

- Undervisning

Emnet undervises over 12 dobbeltimer i løpet av hvert vårsemester. Undervisningsformen er forelesningsbasert med spørsmål og diskusjoner. Hovedforeleseren er emneansvarlig, mens det er 2-4 gjesteforelesere hvert semester. Dette er både phd studenter på fakultetet, men også praktikere eller rådgivere i Klima- og Miljødepartementet som holder gjesteforelesningene. Noen av studentene var fornøyd med innslag av andre perspektiver, mens andre likte nok kontinuiteten med en foreleser bedre. Det er vanskelig å vurdere utfallet på grunn av lav deltakelsen på evalueringen. Ut fra tilbakemeldingene under forelesningene, var inntrykket at de fleste studentene var fornøyd med en viss variasjon i foreleser-rekken, -bakgrunn og –stilen.

- Ressurser og infrastruktur

Forelesningene holdes i Domus Acadmica, aud. 6, som fungerer fint for antallet av studenter. Det brukes ulike media, som videoer og avisutsnitt. Alle forelesningene er podcastet og ligger sammen med oversiktsplansjene på nettet utover semesteret. 100% av studentene var fornøyd med informasjonen de fikk om og under kurset.

- Eksamen

Eksamen er en 4 timers skoleeksamen, med spørsmål, som i motsetning til noen kommentarer i evalueringen skifter for hvert år.

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Ja.

3. Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende?

Ja.

4. Har du gjort noen endringer siden forrige periodiske evaluering? Hvilke?

Ja, jeg har inkludert flere oppgaver som studenter skal bearbeide og har laget et eget opplegg på «spørsmål og svar» som jeg regelmessig går gjennom i begynnelsen av forelesningen. Dette er for å repetere siste forelesningens innhold, men også for å «aktivere» studentene. I tillegg, så pleier jeg å spørre om «current events» - hendelser som har klima- eller energirelevans og som studentene kan diskutere på kurset.

Jeg har, til dels, oppdatert pensumet etter Parisavtalen.

5. Forslag til forbedringer.

Videre oppdatering av pensum.

Mer arbeid i mindre grupper: e.g. presentasjoner av saker, mock-forhandlinger, mock-saker

Eventuell bruk av færre gjesteforelesere for å skape større konsistens.

6. Gi en kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene

7 students participated in the course assessment, which is 35% of the course participants. Of these 5 were men, 5 women, all were master students.

Students were in general very positive to the learning environment and the teaching. The assessment showed that more than 85% were either «very satisfied» or «satisfied» with access to and the quality of information. 86 % were either «very satisfied» or «satisfied» with the method of teaching. Criticism was raised as to the limited possibility to actively participate during the classes and to the quality of some of the guest lectures. The exam was found to be an adequate form to assess the outcome of the course.

Over 70% were satisfied with the academic content of the course, though some suggested more updates reading material and stronger consistency between the lectures and the compendium.

From the constructive criticism received, the following changes are suggested:

- Include more group work and discussion rounds to integrate exchange and Norwegian students

- Keep the reading requirements up to date, relevant and include more “critical studies” in order to increase the academic content of the course
- Include more recent/pending cases and timely discussions
- Create more consistency in teaching style between guest lecturers and main lecturer

Periodisk emnerapport 2016 i barnerett, JUS5970 og JUR1970

Fra ansvarlig faglærer Kirsten Sandberg

Rapporten er forelagt faglærer prof. 2 Kristin Skjørten, og hennes kommentarer er innarbeidet.

Rapporten bygger dels på emneevalueringen, dels på evaluering foretatt av meg da jeg holdt den nest siste forelesningen i rekken (22 studenter svarte på denne). Dette semesteret har vært spesielt, ettersom forelesningene pga min forskningstermin har vært holdt av tre eksterne forelesere ved siden av Skjørten og meg selv.

Til emneevalueringen (og også den jeg foretok selv) er å si at svarene på en del spørsmål er ganske sprikende og dermed vanskelige å trekke konsekvenser av. F.eks. uttrykker én student om lærebøkene (pkt 12) «Bk boka [boka om barnekonvensjonen] er en av de dårligste lærebøkene jeg har lest! Dårlig skrevet, gjentakelser», mens en annen sier «"Barnekonvensjonen" var utrolig ryddig og pedagogisk, og gjorde det veldig enkelt å følge tråden gjennom de ulike temaene, og oppbygningen av vurderinger. En av de beste pensumbøkene jeg har lest så langt på jussen!».

1. Gi en vurdering av:

- Pensum (innhold, omfang):

Den nye utgaven av boka om barnekonvensjonen skulle foreligget ved semesterstart, men kom først 10. april. Dette ble påpekt som uheldig av mange studenter, noe jeg naturligvis er enig i. De ble informert om situasjonen fortløpende i beskjedfeltet på fagets hjemmeside. Den forrige utgaven var utsolgt, men lå gratis tilgjengelig elektronisk på en link som det var opplyst om på hjemmesiden. Den fortsatte å være alternativt pensum, men det hadde skjedd store endringer både i det internasjonale og det nasjonale rettsstoffet som studentene selv har ansvar for å sette seg inn i, og jeg anbefalte dem derfor å bruke den nye boka når den kom.

Som nevnt ovenfor var det uenighet i evalueringen om denne bokas egnethet, uten at jeg kan trekke så mye ut av kommentarene om det.

Det samme gjaldt boka til Bendiksen og Haugli, Sentrale emner i barneretten. En student sa: «Læreboken "Sentrale emner i barneretten" er en utrolig bra bok, og er svært pedagogisk skrevet.» En annen kommentar var derimot: «I boken "Barnerett" går man nesten ikke i dybden på noen problemstillinger. Er mye overfladisk behandling av emner og problemstillinger. Det er også problematisk at det til tider anføres eller påstås noe, men mangler kildehenvisninger. Det er generelt lite gode kildehenvisninger.»

Det kan være noe i begge disse kommentarene. Boka er velskrevet og pedagogisk, men for vårt formål kunne den gjerne gått mer i dybden og hatt bedre kildehenvisninger. Forskjellen i vurderingene skyldes antakelig at den første studenten er på BA-nivå og ikke jusstudent, mens den andre er jusstudent på MA-nivå. Dette illustrerer utfordringene ved å ha mer eller mindre samme tilbud til så ulike grupper.

En student skriver: «Kanskje kunne pensum vært litt mer krevende? Dette kan eksempelvis gjøres ved å bringe forskningsartikler på masternivå.» Dette synes jeg er et godt forslag og vil

prøve å finne noe som passer. Problemet er at slike artikler ofte går i dybden på ett enkelt tema, og dermed vil ta uforholdsmessig mye plass i pensum.

- **Undervisning** (undervisningsformer, timeantall, spredning over semesteret, obligatoriske aktiviteter, kvalifiseringsoppgaver):

Som nevnt var det i alt fem forelesere dette semesteret. Skjørten og undertegnede holdt to forelesninger hver. Av de tre eksterne var det to med doktorgrad herfra som er ansatt ved HiOA, Merete Havre (tre forelesninger) og Julia Köhler-Olsen (to), og en fra Barneombudet (én). Det er riktig som studentene sier at rekkefølgen på forelesningene ikke var optimal. Strukturen ble noe springende ved at temaer som henger sammen ikke ble behandlet etter hverandre. Dette skyldtes at oppsettet var avhengig av når de aktuelle foreleserne hadde anledning til å komme, og hvilke temaer de kunne behandle. Jeg anså det som viktigere å skaffe dyktige forelesere enn å ha en stringent rekkefølge på temaene.

På den annen side fikk foreleserne gjennomgående gode skussmål i evalueringene, som flinke og engasjerte.

Når en student sier at noen av temaene på forelesningene ikke ligger inn under læringskravene, må det være fordi enkelte av temaene bare hører under læringskravet på master, mens også BA-studenter er velkomne på alle forelesningene. Ved at forelesningsplanen er lagt ut på forhånd, burde det være mulig å unngå forelesninger som ikke er dekket av ens egne læringskrav.

- **Ressurser og infrastruktur** (undervisningsrom, audiovisuelle hjelpemidler, bibliotekressurser m.m.):

Første gang man er i aud. 14 etter ikke å ha vært der på en stund, virker det tekniske opplegget rotete. Mikrofonene ligger på bunnen av et skap nede ved gulvet. Når prosjektoren hadde slått seg av, var det ikke lett å skjønne hvordan man skulle få den på igjen. Heldigvis var IORs Kjetil Frantzen tilgjengelig i bygningen, og han tilbød seg også å være til stede for å sette i gang de eksterne foreleserne med podcast. Noen forklaringer ligger på kateteret, men de dekker ikke alt. Forklaringer som dekker alle eventualiteter, herunder alt som gjelder podcast, hadde vært en stor fordel. Det er behov for støtte ved forelesningsstart for de som har fått forelesninger i det lokalet i løpet av et år. Da får man ikke innarbeidet rutiner i forhold til opptak.

Aud 14 er ellers ikke akkurat noe moderne lokale. Selv om jeg har sansen for det selv, er det ikke alle studentene som har det. Jeg har også inntrykk av at akustikken er slik at det er lettere for studentene å høre meg enn for meg å høre dem eller dem å høre hverandre, noe som gjør det vanskelig å få til en samtale/diskusjon.

- **Eksamen** (eksamensordning, vurderingsform):

Eksamen er fire timer skriftlig. Når antallet oppmeldte kandidater er så høyt, 129 på BA og 184 på MA, er det vanskelig å tenke seg noen annen måte å gjøre det på uten at det blir for ressurskrevende.

Eksamensoppgaven i barnerett var i vår en klassisk teorioppgave, ulik for MA og BA. For BA lå den denne gangen utenfor det det var undervist i. Det føles bedre å gi noe fra det undervisningen har dekket, men vi ga denne oppgaven fordi det ellers er lett for studentene å sløyfe de delene av pensum det ikke undervises i. Er PMR enige i denne vurderingen, eller skal vi gjøre det greiere for studentene i valgmenene?

Oppgavene kunne sikkert være mer spenstige. Noen ganger knyttes de til en ny lovendring, NOU eller dom som studentene blir bedt om å kommentere i lys av det de har lært, og dette har stort sett fungert bra. Det var ikke slik denne gangen.

Av de 129 oppmeldte BA-kandidatene var det bare 56 som møtte frem. Det er først og fremst de som ikke er jusstudenter som faller fra; av disse var det 97 oppmeldte og 65 som ikke møtte, altså et frafall på 2/3. Blant jusstudentene på BA var det til sammenligning 1/4 som ikke møtte. (Også denne andelen er ganske høy, er det vanlig på valgmenene på 3. studieår?) Som jeg kommer tilbake til nedenfor under pkt 3 og 5, må jeg ta inn noe i emnebeskrivelsen som gjør at de som ikke studerer juss, vet mer om hva de går til.

På master var det av 184 oppmeldte bare 24 som ikke møtte.

Etter at sensuren var falt, fikk jeg denne gangen noen tilbakemeldinger på mail som fikk meg til å lure på om besvarelsene på master var for strengt bedømt. Jeg innhentet derfor karakterstatistikken fra i år og i fjor, men den viste tvert imot at karakterene gjennomgående var bedre i år enn i fjor, og at fordelingen var helt grei. Jeg leste besvarelsen til en av de skuffede studentene, og det viste seg at karakteren var mer eller mindre i tråd med det jeg selv ville bedømt den til.

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Ja, jeg har ikke grunnlag for å mene noe annet.

3. Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende? Sjekk følgende:

- Statistikk over karakterer, frafall og klager:

Det er mange studenter som faller fra underveis i semesteret. Antakelig er dette flest BA-stud som ikke går på jussen, og som oppdager at faget er mer juridisk og vanskeligere å følge enn de hadde tenkte seg. Se forslag til endring nedenfor under punkt 5.

- Tilbakemeldinger til lærere og administrasjon:

Jeg tror en del av de kommentarene som viser at studentene i noen grad har vært forvirret, kommer fra BA-stud. Se nevnte forslag til endring under 5.

- Tilbakemeldinger på informasjonen/veiledningen studentene får om emnet – ingen mening

- Hvordan emnet fungerer i emnegruppene det inngår i – ingen mening

- Om emnet er riktig plassert med hensyn til nivå/anbefalt semester:

Faget passer etter mitt syn godt både på 3. og 5. studieår av jussen, mens det passer mindre godt for studenter som kommer utenfra, særlig hvis de ikke har praktisk erfaring fra barnevernet o.l. Med det store frafallet som nevnt under pkt 2 eksamen, er det spørsmål om faget bør opprettholdes også for dem som ikke studerer juss. Jeg antar (og håper) at en del av misnøyen som kommer til uttrykk i evalueringen kommer fra studenter uten juridisk bakgrunn. Det hadde vært langt enklere å tilpasse faget – både litteratur og undervisning – til studenter som kan juridisk metode. Det som ville være synd med å kreve 2. studieår på juss som forkunnskaper, er at folk som jobber med barnevern og andre barnerettstilknyttede spørsmål uten å være jurister, ville bli avskåret fra å ta det. Slike yrkesutøvere har vi hatt på barneretten i alle år. De har ønsket å kvalifisere seg i barnerett for å kunne gjøre jobben sin bedre, og de har med sin praktiske erfaring bidratt positivt til undervisningen. Jeg vil tro at det er størst frafall blant de studentene som ikke har jobbet praktisk med faget, og som bare tar det som del av en BA-grad. Mitt inntrykk er at det er disse det er vanskeligst å nå frem til, selv om jeg ikke har dokumentasjon på det.

- Om emnet er riktig definert med hensyn til anbefalte/påkrevde forkunnskaper:

Se under 5.

4. Har du gjort noen endringer siden forrige periodiske evaluering? Hvilke?

Læringskravene som gjelder barnekonvensjonen er blitt begrenset, og dermed er det også færre kapitler i denne boka som er pensum. Dette skjedde på bakgrunn av at studentene ved forrige evaluering ga uttrykk for at denne delen av faget gikk på tvers av for mange ulike juridiske områder.

Læreboksituasjonen mht barneloven og barnevernloven er blitt enklere, i og med at det er én bok som dekker begge disse. Tidligere var det en bok for hver av disse lovene, og den om barneloven var ikke oppdatert de senere år. Ulempen er at det kan diskuteres om den nåværende boka går tilstrekkelig i dybden på juridiske spørsmål, se ovenfor under pkt. 1 pensum.

5. Forslag til forbedringer.

Vi vil ta inn i beskrivelsen av faget at det primært er beregnet på jusstudenter, og at noe kjennskap til juridisk metode forutsettes for å ha glede av faget. Praktisk erfaring fra rettsanvendelse f.eks. fra barnevernet kan i noen grad veie opp for dette.

Vil vurdere å ta inn forskningsartikler på masternivå.

Til evalueringen: Det hadde vært en stor fordel om svarene var delt opp i de som kommer fra MA-stud, BA-stud på juss, og andre BA-stud. Dette gjelder også kommentarene. Da ville evalueringen vært langt mer nyttig med tanke på mulige endringer. (Dette kunne jeg sikkert bedt om på forhånd, men tenkte ikke på det.)

6. Gi en kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene.

Emneevalueringen (og underveisevalueringen foretatt på forelesning) viser at studentene gjennomgående er ganske fornøyd med faget. Den sterkeste kritikken har vært rettet mot

at barnekonvensjonsboka kom for sent i semesteret, og denne situasjonen skal jeg sørge for at ikke oppstår igjen.

En annen del av kritikken rettet seg mot at forelesningene ble springende. Det var det dessverre ikke mulig å unngå dette semesteret, fordi vi var avhengige av å benytte flere eksterne forelesere for å dekke opp for Sandbergs forskningstermin. Oppsettet ble dermed et puslespill som var avhengig av hvilke datoer de aktuelle foreleserne hadde anledning til å komme, og hvilke temaer den enkelte kunne behandle. Dette er ikke normalsituasjonen.

Frafallet blant BA-studenter som ikke studerer juss, er slående. For å unngå det vil vi ta inn i emnebeskrivelsen at faget primært er beregnet på jusstudenter, og at noe kjennskap til juridisk metode forutsettes for å ha glede av faget.

Eksamen er den delen av evalueringen som skårer dårligst. Ut fra det høye antallet studenter er det vanskelig å gjøre noe med eksamensformen uten omfattende ressursbruk, men vi vil vurdere om det kan gis skriftlige oppgaver som bedre treffer det studentene forventer å bli prøvd i.

JUROFF 1500 – Periodisk emnerapport

– vår 2016

1. Sammenfattende evaluering av gjennomføringen av emnet i perioden

2.

1.1. Beskrivelse av og kommentarer til eventuelle avvik fra emneplan

Emnet JUROFF1500 (strafferett for ikke-jurister) skal formidle grunnleggende trekk ved strafferettens og strafferettssystemets oppbygging og juristers metode og tenkemåte. Etter å ha gjennomført emnet skal studentene beherske strafferettens grunnbegreper og enkelte straffebud. Kandidaten skal kunne finne, vurdere og henviser til rettskildene innenfor strafferett, samt reflektere over strafferettslige problemstillinger. Som generell kompetanse skal kandidaten sitte igjen med innsikt i elementær strafferett. Emnet gis hvert semester med 10 timer forelesninger og 8 timer kurs. Ingen avvik fra emneplanen.

1.2. Oppsummering og kommentarer til spørreskjema til studenter vår 2016

Vår 2016 ble det gjennomført en evaluering av JUROFF 1500 med spørreskjema til vårens studenter. Det fremgår ikke (i hvert fall kan jeg ikke finne det) hvor mange som fikk undersøkelsen. Men det fremgår at 27 studenter svarte på spørsmålene. I de tilfeller det er 30 % av disse som ikke har noen formening så gjelder de svar som teller bare 19 personer. Svarprosenten er dessverre så lav at det er vanskelig å trekke ut noe av svarene.

Spm. 1: De fleste (14 av 19 = 74 %) som mener noe er fornøyde. Noen få (to personer) er misfornøyde.

Spm. 3: De aller fleste er fornøyde med tilgjengeligheten på informasjonen.

Spm. 4: De aller fleste er fornøyde med kvaliteten på informasjonen.

Spm. 5: Kommentarer vedr. studieinformasjonen:

Litt problemer med å finne PDF-ene fra kursene på nettet og det var ikke alle som gikk an å åpne. Forleser svarte imidlertid raskt på Mail og sendte dem, men sikkert ikke alle som gikk via han for å få tak i dem!

Hadde problemer med å finne informasjonen ettersom den lå på emnesiden, og ikke fronter..

Jeg likte godt pensum! Men må nok si at det å lese og kjøpe dobbelt opp med pensum med tanke på at endringene ikke ble kjent før i februar gjorde det noe hektisk tidsmessig i forhold til andre fag.

Skrive opp læringskravene på nettsiden til faget, ikke bare pensum

Spm. 6: Mange deltok mye på undervisningen. Men en tredjedel deltok

ikke.

Spm. 7: De aller fleste er fornøyde med egen studieinnsats.

Spm 8: Samtlige av de som mener noe (19 pers.) er fornøyde med innholdet i undervisningen. Ingen er misfornøyd.

Spm. 9: Samtlige av de som mener noe (19 pers.) er fornøyde med formen på undervisningen. To er misfornøyde.

Spm. 10: Kommentarer til undervisningen.

Dumt at undervisningen var samlet på så kort tid.

Var veldig fornøyd med forelesninger, kurs og foreleser! Kunne som sagt vært flere forelesninger så vi hadde hatt bedre tid til å gå gjennom pensum.

Innholdet i undervisningen var bra, men i forhold til pensum var ikke innholdet i undervisningen og pensum overens, noe som gjorde innholdet i undervisningen noe forvirrende

Ikke bare på kveldstid

Noe få undervisningstimer, da emnet favner svært vidt. Burde vært et par ekstra forelesningstimer, særlig i forbindelse med spesiell del. Dette fikk vi mye om på eksamen, men var ikke særlig godt forberedt på.

Pensum samsvarer ikke med innholdet i undervisningen, alt for få forelesninger og kurs til å dekke hele pensum.

Spm. 11: De aller fleste var fornøyde med pensum. Men mange var misfornøyde.

Spm. 12: Kommentarer til pensum:

Merker at pensumbøkene ikke er skrevet av en ekspert, og mye feil i bøkene

Wegner sin alminnelig strafferett var litt rotete å lese syns jeg. Den spesielle delen var jeg fornøyd med!

Ekstremt dårlig å endre pensumlista en måned før kurs og forelesninger startet, for de som var ute i god tid og allerede hadde kjøpt bøker

Pensum var lettfattelig og hadde gode eksempler, men når foreleser hele tiden "kritiserer" de skriftlige læremidlene, er ikke dette godt nok. Samtidig var mye forvirrende i forhold til det som ble sagt i undervisningen. Og noen steder ble det faglige forklart altfor lettfattelig i det skriftlige pensum

Pensum var alt for overflatisk og enkelt ihht læringskravene.

Jeg brukte boken som var utgått fra pensum, ABC i strafferett, Bjarne Kvam.

Pensum var pedagogisk lagt frem, men det faglige nivået var ikke så høyt som jeg hadde forventet, og bøkene er også fulle av språklige feil som gjør lesningen mindre givende.

Pensum er ikke tilrettelagt et emne på juridisk fakultet, samsvarer ikke med innholdet i undervisning.

Spm. 13: Det psykososiale læringsmiljøet er bra. (13 svar)

Spm. 15: Det fysiske læringsmiljøet er bra. (13 svar)

Spm. 17: 15 av 27 studenter har ikke stilt spørsmål til lærer.

Spm. 18: Samtlige 12 som besvarte spørsmålet er fornøyde med tilbakemeldingene fra faglærer.

1.3. Oppsummering og kommentarer til FS-rapport 754.001 over kvantitative gjennomføringsdata på emnet (karakterer, stryk, frafall)

Det var 109 studenter som var oppmeldt til eksamen våren 2016. 53 oppmeldte møtte ikke. De 56 som møtte til eksamen ble vurdert av to kommisjoner. Av de som møtte fikk: 5 A, 15 B, 18 C, 11 D, 5 E og 2 fikk F. Fordeling prosentuell av de 54 som besto: 9 % A, 28 % B, 33 % C, 20 % D og 9 % E. Dette er en god fordeling.

1.4. Er det fanget opp indikasjoner/eksempler på særlig god kvalitet? Hvordan ble dette fulgt opp?

Evaluering av emnet viser at de få studentene som besvarte undersøkelsen er fornøyde.

1.5. Er det fanget opp indikasjoner på sviktende kvalitet? Hvordan ble dette fulgt opp?

Det er velbegrunnet kritikk mot pensum. Til undervisningen vår 2016 hadde vi oppdatert pensum til en lærebok som behandlet ny straffelov. Den tidligere boken av Kvam bygde på gammel straffelov. Vi valgte da en lærebok av Wegner som behandlet 2005-loven. Det viste seg at den ikke holdt mål. Den er derfor byttet ut. Høst 2016 anvender vi en lærebok av Thomas Frøberg som bygger på ny straffelov. Vi har stor tro på at læreboksituasjonen blir bedre nå.

Ønsket om mer undervisning har vi fulgt opp med en dobbeltime til (fra 8 til 10 timer forelesninger).

1.6. Hva er det fokusert spesielt på i denne perioden mht utvikling av studiekvalitet? Hva er det viktig å fokusere på i fremtiden?

Det er særlig fokusert på å gjøre studentene i stand til å løse oppgaver. På kursene løser studentene oppgaver som er av tilsvarende form/størrelse som de oppgavene de møter på eksamen. Også i fremtiden vil kursene bli lagt opp slik at oppgaveløsning står i sentrum, mens forelesningene gir innføring i juridisk metode og hovedtrekkene i den alminnelige strafferetten.

2. Forslag til tiltak for å forbedre emnet

De som besvarte undersøkelsen er svært fornøyde eller fornøyde med det meste. Det gjelder læreren, administrasjonen og opplegget ellers, med unntak for pensum som er rettet på.

Emnet JUROFF1500 fungerer godt, det tilbys hvert semester og har jevnt tilsig av studenter. De fleste studentene har ikke tatt juridiske emner før, dette er heller ikke noe krav. Emnet er lagt opp slik at studenter uten noen forkunnskaper i juss skal kunne ta emnet, dette ser ut til å fungere godt.

Med hensyn til undervisningen så fremgår det av evalueringen at studentene stort sett var fornøyde med den undervisningen de ble tilbudt, de ønsker imidlertid mer undervisning og tidligere studiestart. Ønsket om tidligere studiestart vil bli vurdert, det kan være et poeng å starte noe tidligere, slik at det blir et lengre tidsrom til egenstudier mellom undervisningsslutt og eksamen. Tanken bak dagens opplegg er at det skal være intensiv undervisning ganske nær opp til eksamen for at studentene skal ha det de lærte på undervisningen ”friskt i

minne” ved eksamen. At studentene ønsker mer undervisning er et generelt fenomen og ikke spesielt for dette emnet.

Det er også slik at mange av studentene ikke møter på undervisning. Det har relativt sett vært få av de studentene som har meldt seg opp til eksamen som har deltatt i undervisningen. Det kan være flere grunner til dette, en sentral grunn er at en del av studentene tar mange emner samtidig og har problemer med at undervisningen foregår samtidig. Dette problemet er det vanskelig å gjøre noe med ettersom studentene følger mange forskjellige emner, det blir en umulig oppgave å koordinere disse. De studentene som møter til undervisningen er som regel interessert og godt motivert. De fleste er villige til å legge ned arbeid med oppgaveløsning i forkant av kursene, og stiller godt forberedt til kursene. Alt i alt virker det som om studentene er fornøyde med formen på undervisningen.

16. september 201

Ulf Stridbeck, fagansvarlig JUROFF 1500

Periodisk emnerapport for JUS5512 / JUR1512 – for 2016 V

Fra: Stein Evju, 20. september 2016

Grunnlagsmateriale; emnebeskrivelse og læringsutbytteformuleringer

Standardmalen lister opp hva som skal være «Grunnlagsmateriale for den periodiske emnerapporten». Dette er materiale som jeg forutsetter at administrasjonen ved fakultetet har og kan legge frem der det skal gjøres. Jeg peker bare på at «emnebeskrivelsen for emnet» finnes på emnesiden for JUS 5512, <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5512/>. Der heter det:

Kort om emnet

I arbeidsretten, den kollektive del, behandles de rettsregler som gjelder arbeidslivets organisasjoner når det gjelder inngåelse og oppsigelse av tariffavtaler, herunder bruk av arbeidskamp, og de rettigheter og plikter som følger av tariffavtalene for organisasjonene og deres medlemmer (den kollektive del).

Dessuten behandles de oppgaver som offentlige organer er tillagt på denne del av arbeidsretten.

Hva lærer du?

Du lærer om den kollektive regulering av lønns- og arbeidsvilkår gjennom tariffavtaler, og om adgangen til å gjøre bruk av arbeidskamp (streik og lock-out m.v.).

Emnebeskrivelsen for JUR1512 er likelydende, se emnesiden <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUR1512/>.

Sammenfallet er i og for seg selvsagt. JUR1512 er ikke et eget kurs, men et «eksamenstilbud» knyttet til kurset JUS5512. Jeg kommer tilbake til dette nedenfor.

Denne emnebeskrivelsen er kort, men adekvat når omfanget er begrenset slik det forutsettes fra fakultetets side at den skal være på emnesiden.

Den må sees i sammenheng med **punkt 2** i standardmalens angivelse av hva som skal inngå i «Innhold i den periodiske emnerapporten».

Læringsutbytteformuleringene er angitt for både JUS5512 og JUR1512 på semestersiden for JUS5512 –

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5512/v16/index.html> –under lenken

«Pensum/læringskrav». Jeg ser ingen grunn til å gjengi dem her, men tar dem inn som *Vedlegg 1* til denne rapporten. [De inngår også i dokumentet som er *Vedlegg 2*.]

Oppsettet følger den sentralt fastsatte malen for hvordan læringsutbyttebeskrivelser skal settes opp. Med dette som forutsetning er læringsutbytteformuleringene adekvate. Det sentrale er den delen som omhandler «Kunnskap». Den dekker det som forventes ut fra læremidler og undervisning. Det som er angitt under «Ferdigheter» og «Generell kompetanse», er ganske alminnelige basisforhold.

Enkelte studenter gir uttrykk for at læringsutbytteformuleringene er vanskelige å forstå. Det går ikke frem av «deltakerevalueringene», men kommer til uttrykk i e-poster til meg som faglærer. Det er vanskelig å forholde seg til slike tilbakemeldinger av to grunner. Dels er formatet for slike læringsutbytteformuleringer gitt gjennom den malen som er påbudt. Dels er det ikke mulig å se ut fra slike direkte tilbakemeldinger om det er snakk om studenter på JUS5512 (MA) eller JUR1512 (BA).

Fra en faglig synsvinkel er det ikke grunn til å revidere læringsutbytteformuleringene. Jeg viser til avsnittet ovenfor, øverst på denne siden.

Innholdselementer ellers

I Temaer til vurdering (malens pkt. 1)

(1) «Pensum»

Som kjent er det ikke snakk om et «pensum» i alminnelig forstand for emner ved Det juridiske fakultet, men om litteraturlister, der «hovedlitteraturen» forutsetningsvis skal være tilstrekkelig i relasjon til læringsutbytteformuleringene. Sideantallet for hovedlitteratur er begrenset, til 600 sider for MA, 400 sider for BA. Selv om det er forutsatt at studentene også skal lese og arbeide med lovtekster og rettspraksis, er det ikke tilfredsstillende at omfanget av «hovedlitteratur» er så begrenset. Det gir et for spinkelt grunnlag, og innebærer for små krav, uansett hvordan litteraturen er sammensatt – i én lærebok eller av ulike større og mindre arbeider.

Innholdsmessig gir den angitte hovedlitteraturen en rimelig grad av dekning av det som skal kreves, og oppnås, ut fra læringsutbytteformuleringene. Den er sammensatt slik at den både skal gi oversikt og ha elementer som stiller større krav til arbeid og gir grunnlag for fordypning. Det er selvsagt ikke til å komme fra at med de begrensingene i omfang som er pålagt, kan ikke alle emner dekkes på et helt ut adekvat nivå. Men det ville knapt stille seg annerledes med en «heldekkende» lærebok. En slik ville nødvendigvis måtte være forholdsvis oversiktsmessig, uten de samme dyptgående drøftelser som noen av arbeidene som nå er med, byr på.

Et annet forhold er selvsagt at per idag finnes det ikke noen helhetlig fremstilling som kan ta plassen som en slik lærebok. Det er knapt utsikt til at det vil komme noen slik samlet fremstilling i den nære fremtid.

En ulempe ved en sammensatt hovedlitteratur slik vi har den idag, er at ikke alle arbeider er like godt à jour med endringer i lovgivning og utvikling i rettspraksis som ønskelig kan være. Men det vil erfaringsmessig ikke stille seg vesentlig annerledes med en mer eller mindre heldekkende lærebok.

(2) Undervisning

Undervisningens omfang er begrenset av den generelle normen som er fastsatt av Det juridiske fakultet, 20 undervisningstimer per valgemne per år. Fra en faglig synsvinkel er det selvsagt utilstrekkelig. Kollektiv arbeidsrett alene er et så omfattende temafelt at det ikke er mulig å favne alle deler av det med et så begrenset omfang av undervisning.¹

Fordi det ikke allokeres større lærerressurser til emnet (likesom til andre valgemner), lar det seg i realiteten ikke gjøre å drive undervisningen som annet enn forelesninger. Det later ellers til at det knapt er mulig å basere et undervisningsopplegg på at studentene forbereder seg til utvalget emner som kan gjennomgås spesielt i enkelte timer. Erfaringsmessig lar studentenes forberedelser til undervisning, slik de kommer til uttrykk i auditoriet og i tilbakemeldinger om bruk av podcast, meget tilbake å ønske.

Det ligger i dette at det ikke inngår obligatoriske aktiviteter, oppgaveinnleveringer eller andre «kvalifiseringsoppgaver» i undervisningen, og at det ikke er mulig å inkludere slikt. Det er i et visst henseende uheldig. En stor andel av studentene er enkeltemnestudenter som vil avlegge eksamen i JUR1512 (se nærmere nedenfor, IV(1) nedenfor). De fleste av disse har ingen bakgrunn fra juridiske studier, og det er tilbakevendende at det spør etter læring om alminnelig juridisk metode og oppgaveskriving.

Dette siste er én illustrasjon av et problem som er felles for JUS5512/JUR1512 og for JUS5511/JUR1511. Studentene har så ulike forutsetninger for å følge undervisning på MA-nivå om juridiske emner at undervisningssituasjonen blir vanskeliggjort. Det innebærer også at det læringsutbyttet som BA-studenter kan få, blir mindre enn det som kan være ønskelig. Jeg har tidligere tatt til orde for at det bør undervises i arbeidsrettsemnene adskilt for MA-studenter og BA-studenter. Både JUS5512/JUR1512 og JUS5511/JUR1511 har et så stort antall studenter i hver av kategoriene MA og BA at dét ville være til det beste for begge grupper, og at det burde være rom for det. Alternativt bør det vurderes å ta opp igjen ordningen med noen innføringstimer for BA-studenter for å gjøre dem kjent med

¹ Arbeidsrett var tidligere ett valgemne (spesialfag) som omfattet både kollektiv og individuell arbeidsrett. Det ble delt i JUS5511 (individuell) og JUS5512 (kollektiv) fra 2008 H, som konsekvens av innføringen av 20-timersgrensen for undervisning.

grunnleggende utgangspunkter i juridisk begrepsbruk og metode. Jeg viser for såvidt til min evalueringsrapport for 2012 V, side 3, fjerde strekpunkt.

For å hjelpe studentene på vei inn i emnet og undervisningen har jeg, siden jeg overtok fagansvaret i 2009, holdt et orienteringsmøte («emneorientering») før forelesningsstart, utenom timetallsrammen (og uten belastning av timeregnskapet). Det varer som regel 60–90 minutter, og det legges ut et dokument med informasjon for studentene knyttet til det som tas opp i emneorienteringen, i Fronter. Jeg legger ved det orienteringsdokumentet som ble brukt V 2016 (*Vedlegg 2*).

(3) Ressurser og infrastruktur

Forelesningene i JUS5512(/JUR1512) holdes i Auditorium 14 i DB. Lokalet er ikke godt for slik undervisning, det er i trangeste laget for foreleser og gir ikke studentene gode arbeidsplasser. Men det er ikke dårligere enn andre auditorier i sentrumsbygningene – med reservasjon for bevegelsesrommet for foreleser – og det er tilstrekkelig stort for det studentantallet som følger forelesningene i dette valgemnet.²

Tekniske hjelpemidler, inkludert podcastutstyret, fungerte tilfredsstillende i V 2016 og er dekkende for behovet. Det samme gjorde Fronter. Bibliotekressurser og annet som ellers står til studentenes disposisjon, har jeg ikke grunnlag for å vurdere, annet enn ved å bemerke at jeg som faglærer ikke fikk spørsmål om eller beklagelser over slikt.

(4) Eksamen

Eksamen er fire timers «skoleeksamen», med separate oppgaver for MA og BA. Dette er en gitt størrelse. Jeg har ikke som faglærer adgang til å velge en annen form.

Noen studenter beklager seg over omfang og form. Det er for såvidt ikke noe jeg kan gjøre noe med.

Oppgavene gis som «teorioppgaver». Med den begrensede tidsrammen for eksamen, og med tanke på læringsutbyttebeskrivelsene, anser jeg det som uaktuelt å gi «praktikumsoppgaver» («case-oppgaver»).

Besvarelser er gjenstand for den alminnelige vurderingsformen, kommisjonssensur med to sensorer i hver kommisjon. Sensuren er adskilt for MA og BA.

II Malens pkt. 2 og 3

Jeg har kommentert det meste av det som angis under disse punktene, i innledningsdelen om «Grunnlagsmateriale; emnebeskrivelse og læringsutbytteformuleringer». Her nøyer jeg meg å bemerke, kort:

² Dette stiller seg helt vesentlig annerledes for JUS5511/JUR1511, men det er et tema som faller utenfor rammen av denne rapporten.

- (1) Statistikk går jeg ut fra at administrasjonen presenterer ut fra det som utarbeides i FS og eventuelt annet.

For en kanhende enklere oversikt legger jeg ved noe sammenfattet statistikk som jeg har utarbeidet (løpende) på grunnlag av de statistikkene jeg har fått fra fakultetsadministrasjonen (*Vedlegg 3*).

- (2) Hvordan emnet fungerer, er plassert og definert

Den eneste «emnegruppen» jeg kan tenke meg at det kan være tale om, er profilen «Arbeidsliv og ikke-diskriminering». Her fungerer JUS5512 helt utmerket.

MA-kurset er også greit plassert, i 5. studieår. Som BA-tilbud kan det tas av jusstudenter i 3. studieår. Det er likeledes greit.

Problemet knytter seg til enkeltemnestudenter uten juridisk-faglig bakgrunn (jfr. i I(2) ovenfor). For disse heter det på emnesiden:

«Obligatoriske forkunnskaper

Ingen obligatoriske forkunnskaper utover [*sic*] generell studiekompetanse.

Anbefalte forkunnskaper

Merk at undervisning og pensum er utarbeidet for emnet på masternivå.

Imidlertid er læringskrav på dette emnet justert for studenter på bachelornivå.»

Det kan vel sies at dette er «riktig definert» isolert sett. Men det er ikke adekvat med hensyn til hva som kreves i realiteten.

- (3) Tilbakemeldinger

Her viser jeg til kommentarene til «deltakerevalueringene», i IV nedenfor.

III Endringer (siden periodisk evaluering for 20112 V), forbedringsforslag

Endringer i litteraturutvalg, disposisjoner og annet materiale som legges ut til studentene, utvalg av forelesningsemner og forelesningenes form vurderes kontinuerlig fra (vår)semester til (vår)semester. Det fører for langt å redegjøre for alt dette. Det viktigste siden rapporten for 2012 V er at forelesningsdisposisjonene er konsentrert med hensyn til rettspraksishenvisninger. Antallet referanser er redusert og avgjørelser som det særlig anbefales å lese, er uthevet i halvfet skrift. Dette suppleres med en domssamling som er lovlig hjelpemiddel til eksamen. Den er utarbeidet av Juridisk studentutvalg i samarbeid med meg som ansvarlig faglærer.

IV Studentsvar på evalueringssurvey («deltakerevalueringer»)

(1) Innledende bemerkninger

Spørreskjema ble sendt til dem som var oppmeldt til eksamen – «vurderingsmeldte studenter (i FS) på emnet (uttrekket ble tatt rett i forkant av eksamen)». ³ Ved trekkfristens utløp var det ialt 241 studenter. Antallet svar var 50, hvilket er 21 % av kohorten.

Det må rimeligvis skilles mellom MA-studenter og BA-studenter. Tallene for MA var 73 oppmeldte og 29 svar, dvs. en svarprosent på 40. For BA var tallene 168 og 21, hvilket gir en svarprosent på 12,5. Forskjellen er forsåvidt betydelig.

Det materialet jeg har fått oversendt, gir ikke opplysninger om hvor mange av dem som har svart, som faktisk gikk opp til eksamen. Antall eksamensmøtte var 45 MA og 54 BA. Det ville ubetinget ha interesse for vurderingen av svar å vite hvor mange, og dermed hvor stor andel, av disse som har svart på spørreundersøkelsen. Det samme gjelder det at tallmaterialet ikke gir noen opplysninger om hvor mange av dem som fikk spørreskjemaet tilsendt og hvor mange av dem som har svart, som har fulgt undervisningen. Det går frem av kommentarene til flere spørsmål at endel ikke har fulgt forelesninger, eller bare gjort det indirekte gjennom podcast. Men det går også frem at noen ikke har fulgt noen av disse undervisningsformene. I tillegg går det tydelig frem av kommentarene til enkeltspørsmål at det som sies i endel kommentarer, ikke knytter seg til det spørsmålet som er stilt.

Disse forholdene, hver for seg og samlet, og den relativt beskjedne svarprosenten totalt sett gjør det vanskelig å vurdere (den eksterne) validiteten av undersøkelsen.

Jeg går ikke inn på grafikken eller fordelingene i de «svarrapportene» jeg har fått tilsendt, men nøyer meg å peke på noen enkelte temaer.

(2) Informasjon og undervisning

Det er tydelig at endel ikke har deltatt på, eller brukt podcast og presentasjon fra, orienteringsmøtet. Det er ikke klart om svarene (spørsmål 1 og 3) refererer seg til dette, til informasjon på nettsider(semestersider), eller begge deler. Det er ellers påtagelig at *ingen* av MA-studentene som har svart, har henvendt seg til faglærer med spørsmål (surveyspørsmål 11–12), og bare en liten andel av BA-studentene har gjort det. Hva som ligger til grunn for disses tilfredshet eller det motsatte, er det ikke mulig å ha noen formening om. Spørsmålsformuleringen gir ikke grunnlag for det, og det er heller ikke knyttet kommentarer til svarene. Informasjonseffekten blir derved ytterst liten, i beste fall.

Ca. 40 % av dem som svarer, oppgir at de har deltatt fra «ganske lite» til ikke i det hele i undervisning (spørsmål 5). Det gjelder både JUS5512 og JUR1512. Noen oppgir – ulike steder – å ha benyttet podcast, men om dette er inkludert i svarene på spørsmål 5 eller ei, er det ikke mulig å si. Da blir utsagnskraften begrenset.

³ Sitert etter meddelelse fra administrasjonen 25.08.2016 om tallgrunnlag.

Når vel 65 % (MA) og 52 % (BA) så er «svært fornøyd» eller «fornøyd» med egen studieinnsats (spørsmål 6), kan man undres på om det er sammenheng med å ha fulgt undervisning, og uansett på hvor meget arbeid som er nedlagt ut over eventuell deltagelse i undervisning.

Graden av tilfredshet med forelesningene er markert forskjellig fra MA til BA. Det er rimelig klart ut fra kommentarene at her er det sammenheng med studentenes ulike faglige forutsetninger. Dette illustrerer det jeg har pekt på i I(2) foran. Endel kommentarer gir inntrykk av at studentene ikke klarer å skille mellom den samlede disposisjonen for emnet og de emnespesifikasjonene som ble angitt (gjennom en «arbeidsplan») for den enkelte forelesningsdag. Denne måten å fordele stoffinformasjon på har sin grunn i at alt ikke kan dekkes innenfor den snevre tidsrammen – hvilket jeg har pekt på foran – og det ble gjort rede for hvordan dette ville bli håndtert, i orienteringsmøtet m.v.

Kommentarer om «manglende sammenheng» med PowerPoint-presentasjoner kan gi inntrykk av at noen forventer at presentasjonen skal knytte seg direkte til punkter i disposisjon og arbeidsplan. Det anser jeg som forfeilet, også fra en pedagogisk synsvinkel. Slike presentasjoner har som formål å illustrere substans i det som sies, ikke å repetere det studentene alt har på papiret.

(3) Læremidler og undervisning, læringsutbytte

Det er ganske stort sammenfall mellom MA og BA i vurderingen av læremidlene (spørsmål 10). Vurderingene er kritiske. Det er forståelig for såvidt som litteraturen er sammensatt og ikke fullt ut dekkende for alle temaer som inngår i emnet slik det samlede disposisjonsopplegget angir. Jfr. mine bemerkninger i I(1) foran.

Vurderingene av i hvilken grad læremidler og undervisnings samlet er tilfredsstillende (spørsmål 18), er langt mer positiv, og likeledes i hovedsak sammenfallende for MA og BA.

Noen kommentarer gir uttrykk for at det burde finnes et kompendium med artikkellitteratur. Jeg har forstått det slik at fakultetet ikke ønsker å involveres i slikt. Andre besværer seg over at de må hente noe av artikkellitteraturen selv fra åpent tilgjengelige databaser. Det ser jeg ikke alvorlig på. Det som ikke er lett tilgjengelig, legges ut i Fronter. Det fører etter min mening for langt å skulle legge ut alt av litteraturen, eller av hovedlitteraturen, på den måten. Det må være tillatt å forvente noe egeninnsats fra studentenes side.

Vurderingene av læringsutbytte (spørsmålene 13–17) er noe mer varierte ut fra spørsmålsstillingene, men igjen ikke vesentlig ulike for MA og BA. At BA-studenter er noe mer reserverte på endel punkter, er ikke mer enn man må vente tatt i betraktning at de i utgangspunktet ikke har de samme faglige forutsetninger som MA-studenter.

(4) Eksamen og eksamensformer

Vurderingene her varierer i noe større grad mellom MA og BA. Det er en gjennomgangstone at mange er misfornøyde med eksamensform og eksamensoppgaver og ønsker seg andre eksamensformer (spørsmålene 19–22, og kommentarer særlig til spørsmål 24). Misnøye med konkrete oppgaver ser jeg ingen grunn til å gå inn på. Misnøye med eksamensformer er en annen sak, men ikke noe dagens rammer gir en ansvarlig faglærer mulighet for å gjøre noe av betydning med. Jfr. i I(4) foran.

(5) Sluttkommentarer

«Deltakerevalueringene» gir svært begrenset informasjon, eller «tilbakemeldinger», for å vurdere hva studentene i emnet (et emne) har av oppfatninger. Populasjonen som får spørreskjemaet er nok representativ. Men svarene er uspesifikke når det gjelder om de som svarer, har fullført gjennom å gå opp til eksamen. Spørsmålene som er stillet, er gjennomgående så lite spesifikke og presise at det vanskelig lar seg gjøre å avdekke hvilken innsats den enkelte har lagt ned i arbeidet med valgemnet og, for en stor del, hvilke premisser de enkelte vurderingene som det gis uttrykk for i svar, bygger på. Det kan være grunn til å revurdere og revidere både spørsmålsstillinger og surveyprosedyre.

V Oppsummering (spørreskjemaets punkt 6)

«Undervisningen i emnet kan følges og eksamen kan avlegges av både masterstudenter (JUS5512, MA) og av andre, enkeltemnestudenter m.v. (JUR1512, BA). Kurset er et masterkurs og er ikke tilrettelagt for BA-studenter. Det gjør studiet av emnet vanskeligere for denne gruppen. Studentenes vurderinger varierer da også noe mellom MA-studenter og BA-studenter. Det gjelder både undervisningen og eksamen og eksamensformer. Læremiddelsituasjonen er ikke ideell. Problemet er at det ikke finnes én eller noen enkle og fullstendige lærebøker. Litteraturen på området er heller ikke ellers særlig omfattende, og forfatterkretsen er liten. Timerammen for undervisning er for begrenset til at undervisningen kan dekke alle sider av emnekretsen og/eller gis mer ressurskrevende former som smågrupper, innleveringsoppgaver m.v. Forelesningene og forelesningsmaterialet vurderes noe ulikt, men dette er elementer som til enhver tid er og må være gjenstand for vurdering og forbedring. Spørreundersøkelsen og studentenes deltagelse i den er for svak til å gi sikker forståelse av studentenes egne vurderinger.»

Læringskrav for JUS5512 – master-emnet

Kunnskap

Studenten skal:

- ha god kunnskap og forståelse av arbeidsrettens ideologiske grunnlag og utgangspunkter for arbeidsrettslig regulering
- være kjent med ulike faglige tilnærminger til arbeidsrettslig regulering
- ha kunnskap om sentrale trekk ved det norske arbeidsmarkedet og arbeidslivets organisasjoner og forståelse av «den norske [nordiske] arbeidslivsmodellen»
- ha kunnskap om ulike reguleringsformer og utviklingstrekk i den arbeidsrettslige regulering, spesielt på den kollektive arbeidsrettens område
- ha god forståelse av forholdet mellom den individuelle og den kollektive del av arbeidsretten
- ha kunnskap om internasjonal, inkludert EØS-rettslig, regulering på arbeidsrettens område og forholdet mellom slik regulering og nasjonal arbeidsrettslig regulering
- ha god kunnskap om den rettslige regulering på hovedområdene i den kollektive arbeidsretten, inkludert særlige rettskildespørsmål og institusjonelle ordninger

Ferdigheter

Studenten skal:

- kunne identifisere og formulere relevante problemstillinger for generelle og konkrete rettsspørsmål innenfor fagområdet
- kunne gjennomføre selvstendige drøftelser av slike problemstillinger med anvendelse av det relevante rettskildemateriale
- kunne foreta en kritisk vurdering av faglige spørsmål innenfor fagområdet
- kunne vurdere relevansen av og kvaliteten på formulering av problemstillinger og drøftelser av rettsspørsmål innenfor fagfeltet
- forstå forholdet mellom privatrett og offentlig rett i arbeidsrettslig sammenheng og hvordan dette spiller inn i den kollektive arbeidsretten

Generell kompetanse

Studenten skal:

- kunne utføre juridiske oppgaver innenfor fagområdet
- ha utviklet evnen til selvstendig og kritisk tenkning og analyse
- forstå forholdet mellom institusjonelle ordninger, særlig domstolsordningene, på arbeidsrettens område
- ha kunnskap om og forståelse av norsk arbeidsrett, særlig den kollektive arbeidsretten, i et internasjonalt perspektiv
- ha god innsikt i hvordan det arbeidsrettslige systemet er bygget opp og hva det omfatter, særlig på den kollektive arbeidsrettens område. Dette skal også gi et godt grunnlag for arbeid med en masteroppgave innenfor fagområdet.

Læringskrav for JUR1512 – bachelor-emnet

Kunnskap

Studenten skal:

- ha kunnskap om arbeidsrettens ideologiske grunnlag og utgangspunkter for arbeidsrettslig regulering
- være kjent med ulike faglige tilnærminger til arbeidsrettslig regulering
- ha grunnleggende kunnskap om trekk ved det norske arbeidsmarkedet og arbeidslivets organisasjoner
- ha kunnskap om rettskildebildet i arbeidsretten, særlig den kollektive arbeidsretten, inkludert forholdet mellom individuell og kollektiv arbeidsrett
- ha kunnskap om den rettslige regulering på sentrale områder i den kollektive arbeidsretten

Ferdigheter

Studenten skal:

- kunne identifisere relevante problemstillinger innenfor fagområdet
- forstå begreper og betydningen av ulike rettskildefaktorer
- på dette grunnlag kunne gjennomføre drøftelser av de relevante spørsmål
- kunne foreta en kritisk vurdering av problemstillinger og drøftelser av faglige spørsmål innenfor fagområdet

Generell kompetanse

Studenten skal:

- ha grunnlag for å arbeide med konkrete spørsmål på den kollektive arbeidsrettens område
- ha et godt grunnlag for videre studier av arbeidsrettslige emner

JUS 5512/JUR1512

Arbeidsrett – den kollektive del V 2016

Orientering om emnet, lærestoff og undervisning

Innholdsoversikt

Læringskrav og litteratur («pensum»)	
Læringskrav, undervisning og studiearbeid.....	
Litteratur og rettskilder – hvor finne?.....	
Undervisningsopplegg og bruk av Fronter	
Vedlegg.....	
Læringskrav for JUS5512 – master-emnet	
Læringskrav for JUR1512 – bachelor-emnet.....	
Litteraturliste for JUS5512:.....	
Litteraturliste for JUR1511:	
Lenker til ressurser.....	

Læringskrav og litteratur («pensum»)

Det er *læringskravene* som angir hva som skal læres, ikke litteraturlister. Når det likevel står «Pensum/læringskrav» på semestersiden, er det fordi UiOs sentrale datasystem er laget slik at det foreløpig ikke er mulig å endre betegnelsene på fakultetsnivå. Det er dermed heller ikke treffende når overskriften er «[Pensum/læringskrav](#)» på den nettsiden der læringskravene er beskrevet og litteraturlistene er satt opp. Læringskravene er utformet etter et mønster som er felles for alle høyere utdannelseinstitusjoner. De kan endre seg noe fra år til år. Læringskravene for vårsemesteret 2016 er gjengitt som vedlegg i dette dokumentet, på s. 8 og 9.

Litteraturlistene («leselistene») er delt inn i Innføringslitteratur, Hovedlitteratur og Støttelitteratur.

- Innføringslitteratur er slik som det kan være nyttig å sette seg inn i for å få en første innføring i og forståelse av fagområdet.
- Hovedlitteraturen skal gi et tilstrekkelig grunnlag til å kunne tilfredsstillende læringskravene.
- Støttelitteratur er slik som kan tjene til utdypning eller være til praktisk nytte i arbeidet med de enkelte emnene i faget.

Det er vesentlig å være på det rene med at vi *ikke* opererer med et «pensum».

Litteraturlistene er *en del* av grunnlaget for å tilfredsstillende læringskravene, men litteraturen står ikke alene.

Læringskrav, undervisning og studiearbeid

Læringskravene for masteremnet JUS5512 er grunnlaget for valgemnet og undervisningen. Det er egne, litt enklere, læringskrav for bacheloremnet JUR1512. Det er ingen andre eller særskilte undervisningstilbud for JUR1512 – heller ikke om oppgaveskriving – men det gis forskjellige eksamensoppgaver for de to emnenivåene. Litteraturlistene og omfanget av litteratur er også forskjellig. For begge nivåene skal «hovedlitteraturen» gi et tilstrekkelig grunnlag til å kunne tilfredsstillende læringskravene (jfr. ovenfor). Det er ikke dermed sagt noe om på hvilket nivå man vil kunne tilfredsstillende kravene. Her som ellers vil det avhenge også av hva man samlet sett legger ned i arbeidet med faget.

Undervisningen er et viktig supplement. Men undervisningen har et meget begrenset omfang, bare ti forelesningsdager med ialt 20 forelesningstimer. Det gir ikke rom for å behandle alle temaene i emnekretsen i detalj. Undervisningen må konsentreres om noen temaer som behandles mer inngående med sikte på å gi bredde og dybde ut fra lærestoffet ellers.

Læringskravene forutsetter at det arbeides selvstendig ved siden av undervisningen, med litteraturen og rettskildematerialet – lovttekster, avtaler og rettspraksis – og om mulig med kollokvering eller annet samarbeid med medstudenter. Som «tommefingerregel» skal ett studiepoeng svare til 25–30 klokke timers arbeidsinnsats.

Læringskravene, og eksamenskravene, bygger på at det legges ned en arbeidsinnsats på et slikt nivå.

I valgmenene er det dessverre ikke mulig å tilby oppgaveskriving i regi av faglærerne.

Litteratur og rettskilder – hvor finne?

Litteraturlistene for JUS5512 og for JUR1512 finnes som nevnt på valgmenets nettsider, det vil si semestersidene for JUS5512. De er dessuten gjengitt som vedlegg i dette dokumentet, på s. 11 og 13.

[Det er ikke riktig når det på fagsiden for emnene sies at «Pensum for JUR1512/JUS5512: Pensum er det samme, det er kun læringskravene som er forskjellige». Det er noe felles, men også noen forskjeller fordi omfanget av litteratur ikke er det samme.]

Den litteraturen som er ført opp på disse leselistene, er tilgjengelig gjennom bøker og artikler.

Det er *to bøker* som hører med i «hovedlitteraturen», der deler (artikler/kapitler) inngår; det er:

Evju, Stein: *Arbeidsrett : Utvalgte artikler 2001-2010*. Oslo: Universitetsforlaget 2010, og

Stokke, Torgeir Aarvaag; Kristine Nergaard, Stein Evju: *Det kollektive arbeidslivet*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 2013, kapittel 4

Den siste inngår dessuten som del av «innføringslitteraturen»,

Stokke, Torgeir Aarvaag; Kristine Nergaard, Stein Evju: *Det kollektive arbeidslivet*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 2013, kapitlene 2, 3 og 6

Kommentarutgaver til lover, som er del av «støttelitteraturen», hører også med, men listes ikke opp her. Det finnes nå flere lovkommentarer, ikke bare til arbeidstvistloven. Endel av dem finnes også i rettsdatabaser på nett, som registrerte studenter har tilgang til blant bibliotekressursene gjennom fakultetets nettsider (lenke på forsiden jus.uio.no).

Ved siden av bøkene omfatter litteraturlistene en rekke *artikler*. Alle disse artiklene er tilgjengelige gjennom ulike kanaler og kan fritt lastes ned derfra:

Artikler i tidsskriftene *Arbeidsrett* og *Lov og Rett* finnes i, og kan lastes ned fritt fra, Universitetsforlagets database **Idunn**, som registrerte studenter også har tilgang til blant bibliotekressursene gjennom fakultetets nettsider.

Artikler i skriftserien *Arbeidsrett og arbeidsliv* finnes i, og kan lastes ned fritt fra, nettsidene til [Norsk Arbeidsrettslig Forening](http://norsk.arbeidsrettsligforening.no), under pekerne «Arbeidsrett og arbeidsliv» → «Publiserte arbeider» – (<http://narf.imaker.no/ara-publis/>).

Artikler fra *andre tidsskrifter* (også slike som vil være eventuell supplerende litteratur) som ikke er like enkelt tilgjengelige, blir lagt ut i Fronter.

Å jourført **lovgivning** finnes i Lovdata, både i den åpne basen (lovdata.no) og i LovdataPro.

Merk: Utskrifter fra nett er det ikke tillatt å ta med ved eksamen. Særtrykk og/eller materialsamling kan derimot benyttes. (Se nærmere i [hjelpemiddelreglementet](#).)

Norsk **rettspraksis** finnes i de trykte domssamlingene (Rt., RG) og i LovdataPro. Det samme gjelder **dommer fra Arbeidsretten** (ARD), som er den helt sentrale del av slik rettspraksis som er relevant i den kollektive arbeidsretten. Studenter har tilgang til LovdataPro gjennom fakultetets nettsider eller kan registrere seg direkte.

Dokumentet **Lenker til ressurser**, som er tatt inn her – s. 15 – gir lenker til flere ressurser, blant annet EU-domstolens nettsider, EurLex, Den europeiske menneskerettsdomstolens nettsider og flere databaser med arbeidsrettslig informasjon.

Ved siden av litteraturen, Lovdata og andre nettressurser bør man ha **Materialsamling i arbeidsrett** – Institutt for privatrett, Stensilserie B, Nr. 65 – 2014. Materialsamlingen inneholder et utvalg av tariffavtaler, som det vil bli henvist til og som brukes i undervisningen som eksempler. Spesielt de hovedavtalene som er tatt inn, vil være viktige referanser til forståelse av endel av det stoffet som undervises og inngår i læringskravene. Materialsamlingen inneholder også enkelte EU-forordninger og alle EU-direktiver av direkte betydning for arbeidsrettsområdet slik det behandles i valgemnet. Materialsamlingen er lovlig hjelpemiddel til eksamen. De samme reglene om innarbeidelse osv. i lovsamlingen gjelder for innarbeidelse i materialsamlingen. (Se kap. 2 i [hjelpemiddelreglementet](#).)

Materialsamlingen har enkelte overenskomster fra perioden 2012–2014. Det skyldes at reviderte overenskomster ikke var kommet før utarbeidelsen av samlingen. Men det er uten betydning. De hovedavtalene som er med, omfatter også 2014–2016. Selv om overenskomstene ikke gjør det, er de illustrasjonene som kan være aktuelle, ikke andre i de reviderte overenskomstene for 2014–2016.

Materialsamlingen selges i bokhandelen i DN; den kan eventuelt bestilles fra
Akademika A/S
St. Olavs plass 5
0166 Oslo

E-post: juridisk@akademika.no

(Oppgi materialsamlingens betegnelse, navn på bestiller, adresse for tilsendelse, antall eks.)

Det er også utarbeidet en **domssamling**. Samlingen er utarbeidet av Juridisk Studentutvalg i samråd med faglærerne. Den har, nødvendigvis, et begrenset omfang og omfatter derfor bare et utvalg av relevante dommer. Flere dommer som det er viktig å kjenne til og arbeide med, vil bli fremhevet i forelesningene og i forelesningsdisposisjonene – i disposisjonene er spesielt viktige avgjørelser markert med **halv fet** referanse (jfr. nedenfor).

Domssamlingen er kalt «Doms- og kjennelsessamling kollektiv arbeidsrett». Det eneste utsalgsstedet er JSU-ekspedisjonen i 1. etg. i DA. JSU har avklart at samlingen er tillatt hjelpemiddel til eksamen (på lik linje som de eksisterende doms- og kjennelsessamlingene JSU selger).

Undervisningsopplegg og bruk av Fronter

Det blir utarbeidet *disposisjoner* til forelesningene. Disposisjonene er bygget opp systematisk som oversikter over de enkelte temafeltene i valgemnet. De har referanser til lovgivning og rettspraksis, men i varierende grad i detaljer. Rettsavgjørelser som er angitt i **halvfet**, er slike som spesielt anbefales lest, uansett om de er med i domssamlingen eller ikke.

I disposisjonene vises det også til den litteraturen på «leselisten» (for JUS5512) som omhandler det enkelte temafeltet. I tillegg vises det til endel «supplerende stoff». For ordens skyld: Slik supplerende litteratur er det ikke noe krav om eller nødvendig at skal leses. Sammen med forelesningene er det som står på litteraturlisten, tilstrekkelig til å nå et alminnelig nivå med hensyn til læringskravene. Den supplerende litteraturen er et tilbud til dem som vil arbeide grundigere med og gå dypere inn i faget. Der supplerende litteratur er artikler som ikke kan hentes fra Idunn eller Norsk Arbeidsrettslig Forening, blir artiklene i de fleste tilfeller lagt ut i Fronter på samme måte som artikler fra «andre tidsskrifter». Supplerende litteratur i form av bøker blir det bare gitt henvisninger til.

Disposisjonen er *ikke* en plan for forelesningene. Som nevnt foran er det ikke rom for å behandle alle temaene i emnekretsen i detalj, men forelesningene må konsentreres om noen temaer som behandles mer inngående. Derfor blir det utarbeidet en oversiktsmessig «**arbeidsplan**» for forelesningene som, mer stikkordsmessig, angir hvilke temaer som skal tas opp den enkelte forelesningsdag. Henvisninger til litteratur om det som står på arbeidsplanen, blir som regel gitt ved referanser til de aktuelle stedene i oversiktsdisposisjonene.

I kurset bruker vi **Fronter**, men i begrenset utstrekning. Vi bruker bare «hovedrommet» – **JUS5512 - Fellesrom 2016-vår**.

Det materialet som hører til undervisningen, blir fordelt i mapper under hovedmappen **Undervisningsmateriale**. I denne mappen er det fire undermapper:

- Disposisjoner og presentasjoner
- Orienteringer og ressurser
- Podcast
- Supplerende litteratur, som også har med Rettspraksis i utvalg

I den første legger vi ut disposisjoner og arbeidsplaner for forelesningene. Eventuelle presentasjoner – PowerPoint-bilder e.l. – legges i den samme mappen, med filnavn som knytter dem til vedkommende forelesning.

I mappen «Orienteringer og ressurser» ligger dette dokumentet – «Orientering om emnet, lærestoff og undervisning» («2016 Emneorientering JUS 5512»), med lenkesamlinger og henvisninger til andre ressurser – og PowerPoint-presentasjonen fra orienteringsmøtet («2016 V JUS5512-1512 Orienteringsmøte»).

Mappen «Podcast» vil inneholde podcast-er fra så vel orienteringsmøtet 20. januar som fra hver enkelt forelesningsdag. (Som regel går det raskt med å få en podcast på plass, men det kan hende at det tar noen dager. Dette håndteres eksternt, ikke av faglærerne.) Vi må ta forbehold om at det tekniske fungerer. Det hender dessverre at det ikke er tilfelle.

I mappen «Supplerende litteratur» legger vi ut artikler, slik som nevnt foran, og eventuelt rettsavgjørelser av særlig interesse fra EU-domstolen og EMD, m.v.

I mappen «Rettspraksis i utvalg» vil det ligge enkelte dommer m.v., spesielt internasjonale, som ikke uten videre er så lette å finne.

Vi som er lærere, vil ikke bruke Fronter til andre oppgaver eller funksjoner. **Beskjeder** legges ut direkte på semestersiden. **Timeplan** for undervisningen ligger likeledes på semestersiden; vi bruker ikke Kalenderen i Fronter-rommet. Det er viktig å følge med på timeplanen, først og fremst fordi det kan skje endringer når det gjelder undervisningslokaler. Vi bruker *ikke* Fronter til e-post- eller annen kommunikasjon med studenter. Eventuelle henvendelser må gjøres direkte til vedkommende faglærer pr. e-post eller fremmøte i treffetidene. Kontaktdata finnes på semestersiden gjennom boksen Faglærer, til høyre i skjermbildet. Antallet studenter i kurset innebærer at det ikke vil være mulig å svare på detaljspørsmål om faglige problemstillinger.

Det skal gjennomføres en «**underveisevaluering**» av kurset; dette gjelder likt for alle kurs i jusstudiet. Det skal legges en egen lenke i hovedrommet i Fronter til et nettskjema som kan fylles ut – det er anonymt ved besvarelse. Vi gir beskjed når skjemaet er aktivisert og evalueringen kan foretas. Vi ber om at alle svarer. Hvis en slik evaluering skal ha noen verdi, er det vesentlig at det kommer så mange svar at evalueringen blir representativ.

Tidligere eksamensoppgaver: Noen er lagt ut på semestersidene –

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5512/tidligere-eksamensoppgaver/>.

Dessuten er det lenker til den samme informasjonen på **Fagsiden for arbeidsrett** (ved Institutt for privatrett, UiO), se

<http://www.jus.uio.no/ifp/forskning/omrader/arbeidsrett/>. På semestersidene finnes det også noen sensorveiledninger (men slike er ikke utarbeidet for alle eksamensoppgavene).

På **Fagsiden for arbeidsrett** er det også lenker til en «**emnebank**» for masteroppgaver og **oversikter** (kronologisk og alfabetisk) *over masteroppgaver som er skrevet om arbeidsrettslige emner*.

En fullstendig liste over eksamensoppgaver i arbeidsrett spesialfag/valgfag fra 1952 finnes på Stein Evjus personside – <http://www.jus.uio.no/ifp/personer/vit/steinev/index.html>. Her er det viktig å være oppmerksom på at arbeidsrettsfaget ble delt først i 2008/2009. Eksamensoppgaver fra årene før delingen kan derfor omfatte både individuell og kollektiv arbeidsrett i samme semester.

På Evjus personside er det også lenker til emnebanker for 30 og 60 poengs masteroppgaver. Listen for 30/60-poengs emner er den samme som på Fagsiden for arbeidsrett. Listen «Emner for 60 studiepoengs avhandlinger» er en særskilt fortegnelse over noen emner som kan være egnet for vit.ass.-avhandlinger, uten at listen på noen måte er uttømmende.

Vedlegg

Læringskrav for JUS5512 – master-emnet

Kunnskap

Studenten skal:

- ha god kunnskap og forståelse av arbeidsrettens ideologiske grunnlag og utgangspunkter for arbeidsrettslig regulering
- være kjent med ulike faglige tilnærminger til arbeidsrettslig regulering
- ha kunnskap om sentrale trekk ved det norske arbeidsmarkedet og arbeidslivets organisasjoner og forståelse av «den norske [nordiske] arbeidslivsmodellen»
- ha kunnskap om ulike reguleringsformer og utviklingstrekk i den arbeidsrettslige regulering, spesielt på den kollektive arbeidsrettens område
- ha god forståelse av forholdet mellom den individuelle og den kollektive del av arbeidsretten
- ha kunnskap om internasjonal, inkludert EØS-rettslig, regulering på arbeidsrettens område og forholdet mellom slik regulering og nasjonal arbeidsrettslig regulering
- ha god kunnskap om den rettslige regulering på hovedområdene i den kollektive arbeidsretten, inkludert særlige rettskildespørsmål og institusjonelle ordninger

Ferdigheter

Studenten skal:

- kunne identifisere og formulere relevante problemstillinger for generelle og konkrete rettsspørsmål innenfor fagområdet
- kunne gjennomføre selvstendige drøftelser av slike problemstillinger med anvendelse av det relevante rettskildemateriale
- kunne foreta en kritisk vurdering av faglige spørsmål innenfor fagområdet
- kunne vurdere relevansen av og kvaliteten på formulering av problemstillinger og drøftelser av rettsspørsmål innenfor fagfeltet
- forstå forholdet mellom privatrett og offentlig rett i arbeidsrettslig sammenheng og hvordan dette spiller inn i den kollektive arbeidsretten

Generell kompetanse

Studenten skal:

- kunne utføre juridiske oppgaver innenfor fagområdet
- ha utviklet evnen til selvstendig og kritisk tenkning og analyse
- forstå forholdet mellom institusjonelle ordninger, særlig domstolsordningene, på arbeidsrettens område
- ha kunnskap om og forståelse av norsk arbeidsrett, særlig den kollektive arbeidsretten, i et internasjonalt perspektiv

- ha god innsikt i hvordan det arbeidsrettslige systemet er bygget opp og hva det omfatter, særlig på den kollektive arbeidsrettens område. Dette skal også gi et godt grunnlag for arbeid med en masteroppgave innenfor fagområdet.

Læringskrav for JUR1512 – bachelor-emnet

Kunnskap

Studenten skal:

- ha kunnskap om arbeidsrettens ideologiske grunnlag og utgangspunkter for arbeidsrettslig regulering
- være kjent med ulike faglige tilnærminger til arbeidsrettslig regulering
- ha grunnleggende kunnskap om trekk ved det norske arbeidsmarkedet og arbeidslivets organisasjoner
- ha kunnskap om rettskildebildet i arbeidsretten, særlig den kollektive arbeidsretten, inkludert forholdet mellom individuell og kollektiv arbeidsrett
- ha kunnskap om den rettslige regulering på sentrale områder i den kollektive arbeidsretten

Ferdigheter

Studenten skal:

- kunne identifisere relevante problemstillinger innenfor fagområdet
- forstå begreper og betydningen av ulike rettskildefaktorer
- på dette grunnlag kunne gjennomføre drøftelser av de relevante spørsmål
- kunne foreta en kritisk vurdering av problemstillinger og drøftelser av faglige spørsmål innenfor fagområdet

Generell kompetanse

Studenten skal:

- ha grunnlag for å arbeide med konkrete spørsmål på den kollektive arbeidsrettens område
- ha et godt grunnlag for videre studier av arbeidsrettslige emner

Litteraturliste for JUS5512:**Innføringslitteratur:**

Stokke, Torgeir Aarvaag, Kristine Nergaard, Stein Evju: *Det kollektive arbeidslivet*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 2013, kap. 2, 3 og 6

Evju, Stein: «Arbeidsrettdisiplinen og arbeidsrettsforskningen i tilbakeblikk : Utviklingen av faget og forskningen fra fortid til nåtid», *Arbeidsrett* 2012, s. 1-29

Hovedlitteratur:

Stokke, Torgeir Aarvaag, Kristine Nergaard, Stein Evju: *Det kollektive arbeidslivet*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 2013, kap. 2, 3 og 6

Evju, Stein: *Arbeidsrett : Utvalgte artikler 2001-2010*. Oslo: Universitetsforlaget 2010

Følgende artikler/kapitler inngår i hovedlitteraturen:

«Arbeidsrett og styringsrett – et perspektiv», s. 29–51

«Prosessmonopolet. Grunnlag og grenser», s. 104–128

«Gjensvitt til streikebrytere», s. 129–137

«The right to strike in Norwegian labour law: An insider–outsider perspective», s. 171-186

«Arbeidskamp og skip – verneting og rettsvalg», s. 208–234

«Arbeidsrett i møte med Europa : Om utstasjonering, tjenestedirektiv og andre direktiver», s. 255–279

«Sjelløse tariffavtaler», s. 539–552

Annotasjoner til dommene i ARD 1992 s. 1, ARD 1994 s. 182, og ARD 1995 s. 129; s. 640–662

Evju, Stein: «Tariffavtalebegrepet – prosessuelt og materielt», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 2, s. 112–123 (2005)

Evju, Stein: «Informasjon og drøftelser som beslutningsvilkår», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 1, s. 263-273 (2005)

Evju, Stein: «Kollektiv autonomi, ‘den nordiske modell’ og dens fremtid», *Arbeidsrett* 2010, s. 1–29

Evju, Stein: «Normer og rettsvirkninger – to tariffrettslige observasjoner», *Arbeidsrett* 2013, s. 139–146

Evju, Stein: *Ufravikelighet og tariffbundethet – historisk og aktuelt*. Institutt for privatrett, Arbeidsrettsgruppen. Arbeidsnotater 2013:1

Evju, Stein: «Konkurrerende tariffavtaler», *Arbeidsrett* 2010, s. 105–141

Evju, Stein: «Fusjon og tariffavtaler», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 7, s.103–141 (2012)

Evju, Stein: «Safeguarding National Interests : Norwegian Responses to Free Movement of Services, Posting of Workers and the Services Directive». I: Stein Evju (ed.), *Cross-Border Services, Posting of Workers, and*

Multilevel Governance. Institutt for privatrett, Skriftserie 193, 2013, s. 225–259

Evju, Stein: «Implementing EU Law on Services: National Diversity and the Human Rights Dilemma», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 5, s. 287–309 (2011)

Evju, Stein: «Saklighet og «lovanvendelse» i Arbeidsretten». I: Jens Fejø m.fl. (eds.), *Festskrift. Liber Amicarum et Amicorum in Honour of Ruth Nielsen*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2013, s. 111–125

Ulseth, Therese Smith: «Hva er så spesielt med tariffavtaler? Om tolkning av tariffavtaler, særlig om klarhetskravet», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 6, s. 324-340 (2012)

Støtte- og tillegglitteratur:

Barnard, Catherine: «Posting Matters», *Arbeidsrett* 2014, s. 1–28

Bellace, Janice R.: «The ILO and the right to strike», 153 *International Labour Review* (2014), s. 29–70

Evju, Stein: «Voldgift og domstol i kollektivarbeidsrettslige tvister: Et komparativt blikk på genesen i Danmark og Norge». I: Evju, *Arbeidsrett : Utvalgte artikler 2001-2010* (ovenfor), s. 52–65

Evju, Stein: «Fundamental Social Rights vs. Fundamental Freedoms», *Europäische Zeitschrift für Arbeitsrecht* 2013, s. 312-323

Ewing, Keith, and John Hendy: «The Dramatic Implications of *Demir and Baykara*», (2010) 39 *Industrial Law Journal*, s. 2-51

Hansteen, Christopher, m.fl.: *Interessetvist og arbeidskamp*. Gyldendal Juridisk, 2015.

Prop. 134 L (2010–2011) *Lov om arbeidstvister (arbeidstvistloven) og lov om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) m.m.*

Kommentarutgaver til arbeidstvistloven

Henning Jakhelln m.fl., på Arbeidsrett.no [og papirutgave, 2012]

Erik C. Aagaard (red.), *Arbeidstvistloven med kommentarer*. Gyldendal 2013

Rettsdata.no m.fl. lovkommentardatabaser på nett.

Litteraturliste for JUR1511:**Innføringslitteratur:**

Stokke, Torgeir Aarvaag, Kristine Nergaard, Stein Evju: *Det kollektive arbeidslivet*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 2013, kap. 2, 3 og 6

Evju, Stein: «Arbeidsrettdisiplinen og arbeidsrettsforskningen i tilbakeblikk : Utviklingen av faget og forskningen fra fortid til nåtid», *Arbeidsrett* 2012, s. 1–29

Hovedlitteratur:

Stokke, Torgeir Aarvaag; Kristine Nergaard, Stein Evju: *Det kollektive arbeidslivet*. 2. utgave. Universitetsforlaget 2013, kap. 4 (Tariffavtaler som rettslig fenomen) og kap. 5 (Tariffrevisjoner)

Evju, Stein, *Arbeidsrett : Utvalgte artikler 2001-2010*. Universitetsforlaget 2010. Følgende artikler/kapitler inngår i hovedlitteraturen:

«Arbeidsrett og styringsrett – et perspektiv», s. 29–51

«The right to strike in Norwegian labour law: An insider-outsider perspective», s. 171–186

«Arbeidsrett i møte med Europa : Om utstasjonering, tjenestedirektiv og andre direktiver», s. 255–279

Evju, Stein: «Tariffavtalebegrepet – prosessuelt og materielt», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 2, s. 112–123 (2005)

Evju, Stein: «Informasjon og drøftelser som beslutningsvilkår», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 1, s. 263–273 (2005)

Evju, Stein: «Kollektiv autonomi, 'den nordiske modell' og dens fremtid», *Arbeidsrett* 2010, s. 1–29

Evju, Stein: «Normer og rettsvirkninger – to tariffrettslige observasjoner», *Arbeidsrett* 2013, s. 139–146

Evju, Stein: *Ufravikelighet og tariffbundethet – historisk og aktuelt*. Institutt for privatrett, Arbeidsrettsgruppen. Arbeidsnotater 2013:1

Evju, Stein: «Konkurrerende tariffavtaler», *Arbeidsrett* 2010, s. 105–141

Evju, Stein: «Fusjon og tariffavtaler», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 7, s.103–141 (2012)

Evju, Stein: «Safeguarding National Interests : Norwegian Responses to Free Movement of Services, Posting of Workers and the Services Directive». I: Stein Evju (ed.), *Cross-Border Services, Posting of Workers, and Multilevel Governance*. Institutt for privatrett, Skriftserie 193, 2013, s. 225–259

Evju, Stein: «Implementing EU Law on Services: National Diversity and the Human Rights Dilemma», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 5, s. 287–309 (2011)

Evju, Stein: «Saklighet og «lovanvendelse» i Arbeidsretten». I: Jens Fejø m.fl. (eds.), *Festskrift. Liber Amicarum et Amicorum in Honour of Ruth Nielsen*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2013, s. 111–125

Ulseth, Therese Smith: «Hva er så spesielt med tariffavtaler? Om tolkning av tariffavtaler, særlig om klarhetskravet», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 6, s. 324–340 (2012)

Støtte-og tilleggslitteratur:

Barnard, Catherine: «Posting Matters», *Arbeidsrett* 2014, s. 1–28

Bellace, Janice R.: «The ILO and the right to strike», 153 *International Labour Review* (2014), s. 29–70

Evju, Stein, *Arbeidsrett : Utvalgte artikler 2001-2010*. Universitetsforlaget 2010.

Følgende artikler/kapitler:

«Voldgift og domstol i kollektivarbeidsrettslige tvister: Et komparativt blikk på genesen i Danmark og Norge», s. 52–65

«Prosessmonopolet. Grunnlag og grenser», s. 104–128

«Gjenvisitt til streikebrytere», s. 129–137

«Arbeidskamp og skip – verneting og rettsvalg», s. 208–234

«Sjelløse tariffavtaler», s. 539–552

Annotasjoner til dommene i ARD 1992 s. 1, ARD 1994 s. 182, og ARD 1995 s. 129; s. 640-662

Evju, Stein: «Fundamental Social Rights vs. Fundamental Freedoms», *Europäische Zeitschrift für Arbeitsrecht* 2013, s. 312-323

Ewing, Keith, and John Hendy: «The Dramatic Implications of *Demir and Baykara*», (2010) 39 *Industrial Law Journal*, s. 2-51

Hansteen, Christopher, m.fl.: *Interessetvist og arbeidskamp*. Gyldendal Juridisk, 2015.

Prop. 134 L (2010–2011) *Lov om arbeidstvister (arbeidstvistloven) og lov om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) m.m.*

Kommentarutgaver til arbeidstvistloven

Henning Jakhelln m.fl., på Arbeidsrett.no [og papirutgave, 2012]

Erik C. Aagaard (red.), *Arbeidstvistloven med kommentarer*. Gyldendal 2013

Rettsdata.no

Lenker til ressurser

Alminnelige databaser som er tilgjengelige gjennom søkefunksjonene på Universitetsbibliotekets fagsider for jus, på <http://www.ub.uio.no/fag/jus/jus/>, som Lovdata, Idunn med tidsskrifter osv., og de ulike lovkommentarbasene, forutsettes kjent. Det samme gjelder hjemmesider for regjering, departementer og Stortinget, EU og EMK/EMD med rettspraksis osv.; se likevel nedenfor.

Noen ytterligere ressurser som kan være nyttige:

Arbeidsrett – Fagsidene (ved Institutt for privatrett, UiO): Her finnes blandt annet en fullstendig liste over eksamensoppgaver i arbeidsrett spesialfag/valgfag fra 1952, emnebank for masteroppgaver og en oversikt over masteroppgaver som er skrevet om arbeidsrettslige emner. <http://www.jus.uio.no/ifp/forskning/omrader/arbeidsrett/>

Arbeidsrettsgruppen ved Institutt for privatrett: Her finnes det elektroniske nyhetsbrevet ArbeidsrettsNytt, som kommer 4 ganger pr. år, og dessuten annen informasjon og nedlastbare publikasjoner.

<http://www.jus.uio.no/ifp/forskning/omrader/arbeidsrett/gruppen/index.html>

Arbeidsrett og arbeidsliv er en skriftserie (ikke et ordinært tidsskrift) som utgis av Norsk Arbeidsrettslig Forening. Utgivelser finnes og kan lastes ned fra foreningens nettsider: <http://www.arbeidsrettsligforening.no/>

Lovforarbeider finnes ofte gjennom Lovdata eller andre rettsdatabaser. *Stortingets nettsider* gir direkte tilgang til stortingsdokumenter – lovforarbeider, inkludert komitéinnstillinger, og andre dokumenter – fra 1814 frem til i dag. Se <https://www.stortinget.no/no/>, under «Saker» øverst i skjermbildet.

**Norsk
LabourStart**

<http://www.labourstart.org/no/>

Pekere til norsk fagbevegelse:

>[LO](#), [YS](#), [Unio](#), [Akademikerne](#), [Andre](#)

Pekere fra [Faglig vev](#):

>[Alle norske forbund og karteller](#)

>[Internasjonal fagbevegelse](#)

>[Nyhetstjenester](#)

>[Andre norske ressursider](#) [Her finnes de norske arbeidsgiverforeningene]

>[Andre internasjonale ressursider](#)

>[EIROnline](#)

>[Fafo Østforum](#)

Arbetsrättsportalen *där forskare och praktiker möts*

<http://arbetsratt.juridicum.su.se/>

Forum för forskning om arbetsrätt er et felles nordisk nettsted som drives av Institutet för social civilrätt ved Stockholms universitet. Det inngår i et nordisk nettverk for arbeidsrett der en rekke universiteter/institutter deltar, blant dem Institutt for privatrett, UiO. Forum'et gir informasjon om nyheter og arrangementer på arbeidsrettsområdet. Det er også et sted for nettpublisering av faglige arbeider. På Forum'et finner man en rekke arbeider av ulike forfattere, både slike som er publisert i tidsskrifter o.l., og arbeider som ikke er publisert andre steder. Dette gjelder også norske bidrag. Forum'et har også "hjemmesider" for dem som slutter seg til og legger ut egne arbeider, med bibliografier som gjerne omfatter flere arbeider enn dem som kan finnes på Forum'et.

EU Labour Law Documentation

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=706&langId=en>

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=157&langId=en>

Disse lenkene gir direkte inngang til samlinger av instrumenter, forarbeider, m.v., på områdene. En enkel og nyttig vei til å finne materiale.

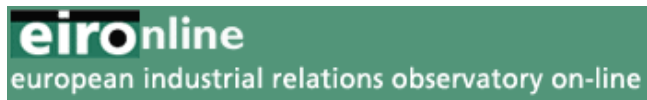

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en>

EurLex er hoveddatabasen for EF/EU-rettslig materiale. Her finnes alle typer dokumenter , rettspraksis , m.v.

For EU-domstolens rettspraksis kan det også søkes direkte gjennom Domstolens nettsider:

<http://curia.europa.eu/>

Lenker til de enkelte land gir inngang til (lenker videre til) arbeidslivsorganisasjoner, myndigheter, m.v.

<http://www.eurofound.europa.eu/eiro/relatedsites.htm>

Europarådet

<http://www.coe.int/>

Under Institutions og Activities på Europarådets hovedside finnes lenker videre til traktatdatabasen, Menneskerettighetsdomstolen, Sosialpaktkomitéen og andre kontroll- og policyorganer.

Direkte lenker til Domstolens hovedside på nett er:

<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Law/HUDOC/HUDOC+database/>

Søkemotoren for domstolens rettspraksis, HUDOC, er det lenke til øverst til høyre i vinduet;

og direkte lenke til den tilsvarende basen for Den europeiske sosialpakt er:

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/default_EN.asp?

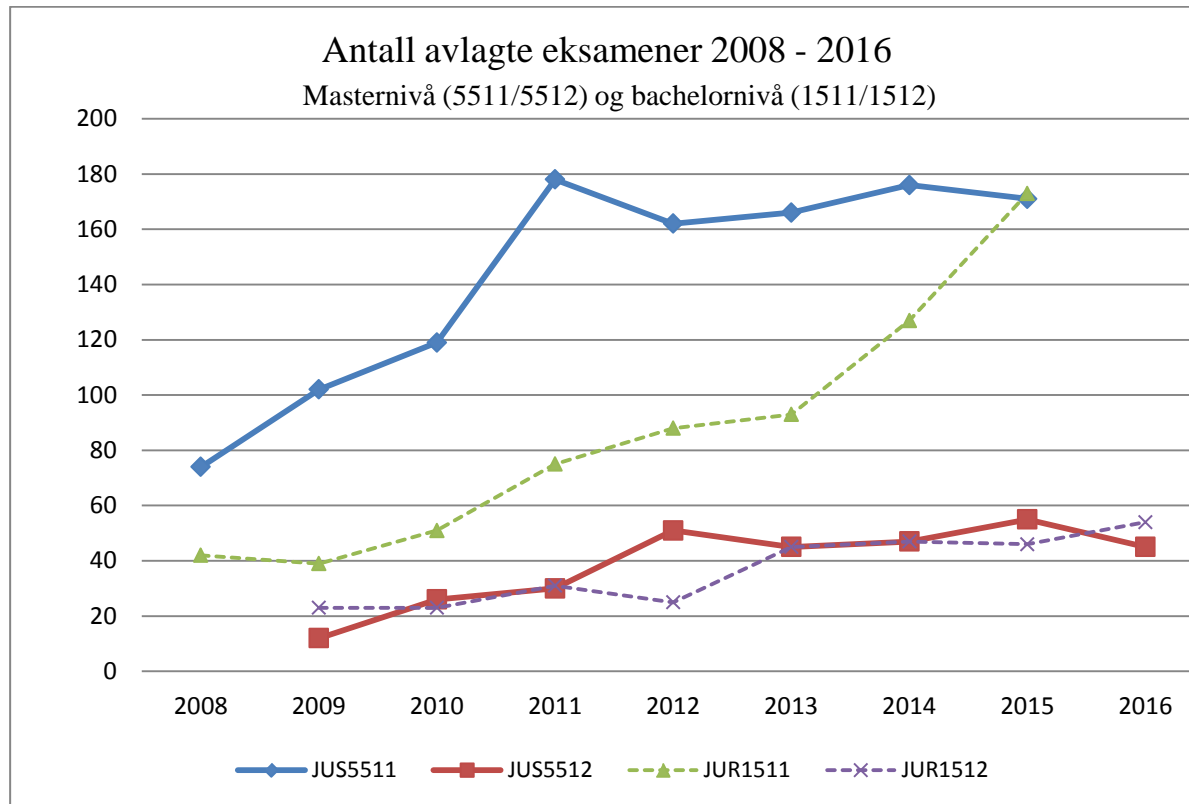
NORMLEX

<http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:1:0::NO::>

NORMLEX er en hovedkilde til ILOs regelverk – konvensjoner, rekommandasjoner, osv. – og til praksis fra ILOs kontrollorganer, uttalelser om statenes oppfyllelse av sine forpliktelser og om klagesaker. Dessuten er NORMLEX en sentral kilde til nasjonal arbeidsrettslig lovgivning i en rekke land (via NATLEX).

JUS5512/JUR1512 – Sammenfattet statistikk 2010 V – 2016 V

JUS5512/JUR1512 MA/BA Kollektiv arbeidsrett				Vårfag (V)									
				Eksamensmeldt				Eksamensmøtte					
Oppmeldt til UV				% av UV-oppmeldte				Eksamensmøtt		% av UV-oppmeldt		% av eksamensmeldt	
	MA	BA		MA	BA	MA	BA	MA	BA	MA	BA	MA	BA
2008 H	69	49		95	92	137,7	187,8	74	42	107,2	85,7	77,9	45,7
2009 V	--	--		51	40			25	23	--	--	49,0	57,5
2009 H	107	76		135	99	126,2	130,3	118	39	110,3	51,3	87,4	39,4
2010 V	--	--		35	63			26	23	--	--	74,3	36,5
2010 H	105	80		146	106	139,0	132,5	121	51	115,2	63,8	82,9	48,1
2011 V	35	50		48	66	137,1	132,0	30	31	85,7	62,0	62,5	47,0
2011 H	173	168		219	162	126,6	96,4	178	75	102,9	44,6	81,3	46,3
2012 V	62	73		71	70	114,5	95,9	51	25	82,3	34,2	71,8	35,7
2012 H	268	279		209	165	78,0	59,1	162	85	60,4	30,5	77,5	51,5
2013 V	64	105		74	105	115,6	100,0	45	45	70,3	42,9	60,8	42,9
2013 H	303	274		218	174	71,9	63,5	166	93	54,8	33,9	76,1	53,4
2014 V	250	280		91	120	36,4	42,9	47	47	18,8	16,8	51,6	39,2
2014 H	316	301		237	228	75,0	75,7	176	127	55,7	42,2	74,3	55,7
2015 V	140	160		90	119	64,3	74,4	55	46	39,3	28,8	61,1	38,7
2015 H	315	345		219	251	69,5	72,8	171	173	54,3	50,1	78,1	68,9
2016 V	148	160		73	168	49,3	105,0	45	54	30,4	33,8	61,6	32,1
Gjennomsnitt (med tall)													
5511/1511	207,0	196,5		184,8	159,6	103,0	102,3	145,8	85,6	82,6	50,3	79,4	51,1
5512/1512	116,5	138,0		65,7	83,3	73,5	65,6	35,4	29,4	30,4	21,3	61,6	42,5
Totalsnitt	161,8	167,3		125,2	121,5	88,2	83,9	90,6	57,5	56,5	35,8	70,5	46,8

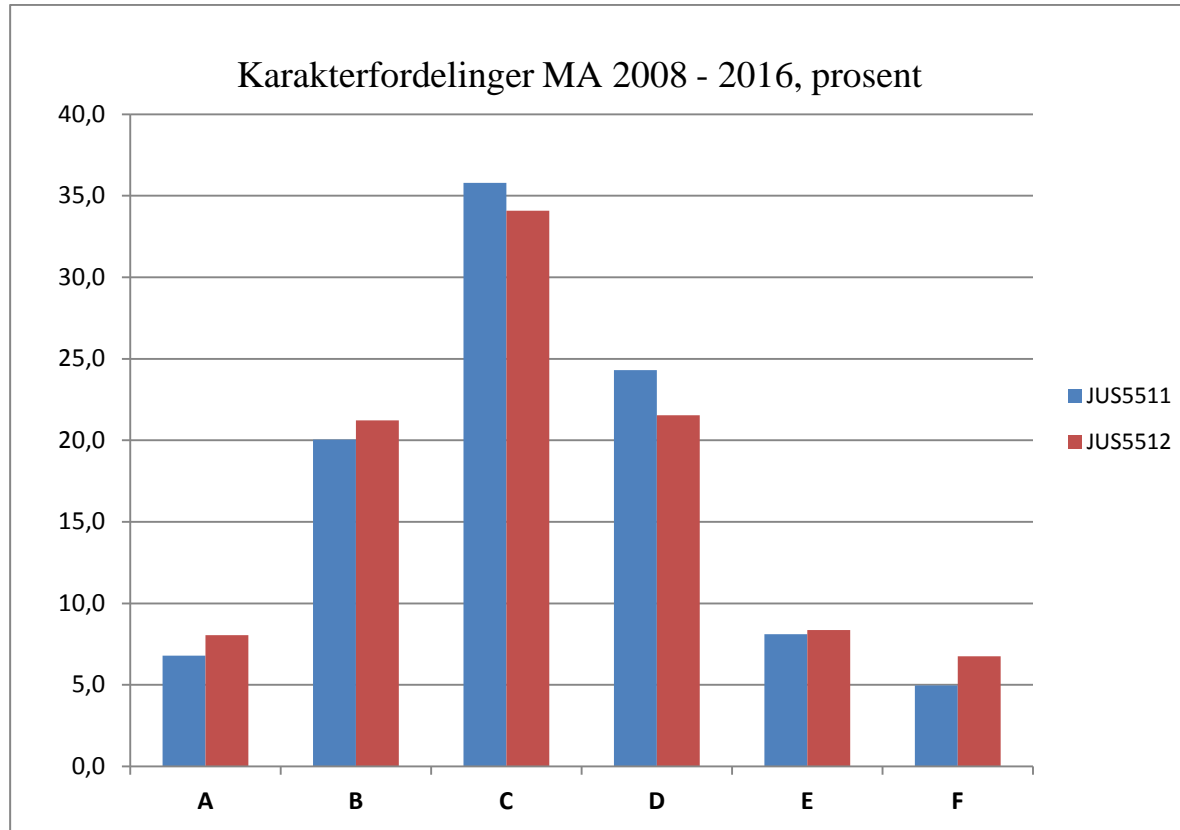

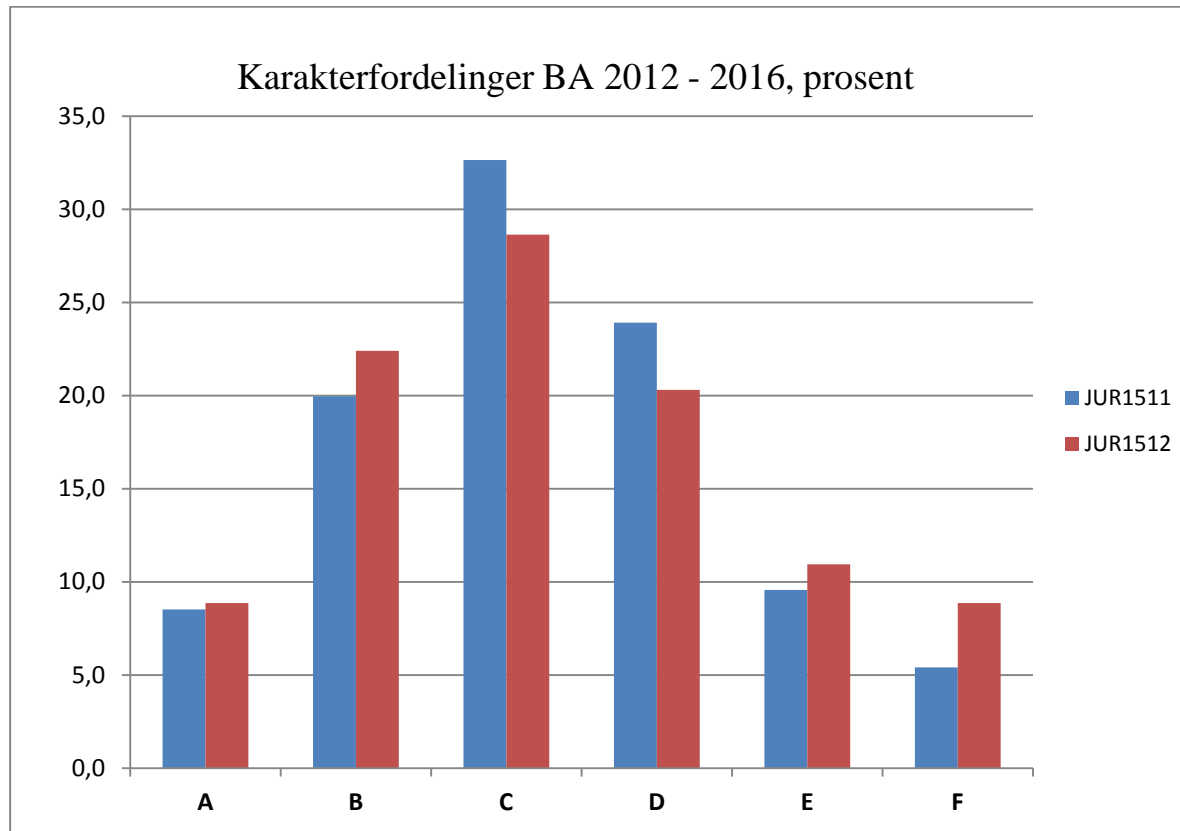
Antall avlagte eksamener (ordinært, ikke klagesensur og utsatte prøver)
Arbeidsrett MA-emner 2008/2009-2015 - med karakterfordelinger

5512 2009V - 2016V											8 semestre	
A			2	4	1	2	5	4	4	3	25	8,0
B			4	7	7	11	12	11	7	7	66	21,2
C			5	8	11	19	14	21	14	14	106	34,1
D			1	1	8	11	9	9	15	13	67	21,5
E			0	2	2	4	3	2	10	3	26	8,4
F			0	4	1	4	2	0	5	5	21	6,8
			12	26	30	51	45	47	55	45	311	100

BA-emnet JUR1512:

1512 2013V - 2016V											4 semestre	
A			4	4	5	4					17	8,9
B			10	8	14	11					43	22,4
C			13	14	9	19					55	28,6
D			13	12	5	9					39	20,3
E			3	4	7	7					21	10,9
F			2	5	6	4					17	8,9
			45	47	46	54					192	100,0

Semester	MA	Antall kand.	Antall klager	Andel		Utfall		Gunst		Ugunst		> ett trinn	Bst. til F	F til Bst.
				kand.	klager	Uendret	%	%	%	%				
2014 H	JUS5511	176	20	11,4 %	4	20,0 %	4	20,0 %	12	60,0 %	1	2	0	
2015 V	JUS5512	55	7	12,7 %	3	42,9 %	1	14,3 %	3	42,9 %	0	1	0	
2015 H	JUS5511	171	60	35,1 %	18	30,0 %	21	35,0 %	21	35,0 %	21	10	10	
2016 V	JUS5512	45	8	17,8 %	4	50,0 %	3	37,5 %	1	12,5 %	0	1	0	
2016 H	JUS5511													
Semester	BA	Antall kand.	Antall klager	Andel		Utfall		Gunst		Ugunst		> ett trinn	Bst. til F	F til Bst.
				kand.	klager	Uendret	%	%	%	%				
2014 H	JUR1511	127	12	9,4 %	3	25,0 %	1	8,3 %	8	66,7 %	1	1	0	
2015 V	JUR1512	47	2	4,3 %	1	50,0 %	0	0,0 %	1	50,0 %	0	0	1	
2015 H	JUR1511	173	22	12,7 %	12	54,5 %	9	40,9 %	1	4,5 %	0	0	0	
2016 V	JUR1512	54	4	7,4 %	2	3,7 %	1	1,9 %	1	1,9 %	0	0	1	

JUS5930 Comparative Public Law - *Emnerapport*

Introduction

JUS5930 Comparative Public Law was taught for the first time in Spring 2016. While it was approved by PMR in 2013 (after a proposal by Iris Nguyen Duy), staffing changes led to a delay in its commencement. Cecilia Bailliet was named as the course coordinator as part of a transition but all coordination was carried out effectively by Malcolm Langford. Langford is now the course coordinator and author of this report.

JUS5930 aims to provide a critical understanding of the main ideas, issues, trends and methods in the field of comparative public law. The website for the course states that it “will present a survey of the major themes in comparative public law and compare leading legal families and traditions” in the “field of Constitutional and Administrative law”. The course is also a compulsory course in the new comparative law profile in *Master i Rettsvitenskap*.

Unfortunately, the course was announced very late for students. It only appeared on the Faculty website in January 2016. Nonetheless, approximately thirteen students regularly attended lectures and eleven took the home exam.

1. Evaluation

Pensum

The course is strongly focused on constitutional law and partly on administrative law. While this focus is indicated clearly in the course description, a number of mid-term evaluations questioned whether the title of the course is misleading. One student commented that the course could be renamed ‘Comparative Constitutional Law’. In my view, the course should better reflect its title rather than its description. Even though constitutional law provides the most obvious starting point for comparative public law discussion and study, it is too narrow and the proposal for JUS5930 anticipated a future course in comparative constitutional law. In 2017, the constitutional law dimension could be reduced to half the course. The remainder could focus on other areas of public law (particularly criminal and tax law in addition to administrative law). In addition, a full lecture on comparative method should be included, given that this was an essential part of the exam.

Teaching

The teaching methods were varied and included: (1) lecturing (2) group work; (3) group and individual student presentations; (4) a mock constitutional convention; and (5) short films. Positive feedback on the teaching methods was received in the mid-term evaluation.

All relevant teachers at the Faculty were invited to teach. Two teachers were available (Christoffer Eriksen and Johann Ruben Leiss) while another (Matthew Saul, Pluricourts) presented research. The other nine lectures were given by Malcolm Langford. For 2017, additional lecturers will be asked to contribute, including Johan Boucht (Criminal Law), Arvid Skaar, Xiaoqing Huang and Line-Anker Sørensen (Tax Law) and Iris Nguyen-Duy and Anine Kierulf (Constitutional Law).

Resources

The room was too large for this class. An auditorium was not appropriate.

Exam

A home exam was used which seemed to function well. Students had to choose a question from five. Each question required knowledge of two different areas of the course, with a sub-question that required a

philosophical or empirical perspective. Informal feedback indicated students appreciated the opportunity to do original research.

Eleven students took the exam – two fewer than expected. The students performed well – most receiving a B, two receiving an A and one obtaining a C.

The student who received a C complained and obtained an E. This was probably an unfair evaluation as the evaluators appeared to have overlooked the original research done by this student. A C was a fair grade as the comparative method in the essay was weak.

In 2017, a debate could be used as a 20% assessment form. This has been used previously in HUMR5132 and HUMR5133. It could work particularly well in JUS5930 as there are often two sides to every issue. It would also test out student's verbal skills.

The course was poorly advertised online yet would be very appropriate to many students in the *Master i Rettvitenskap*.

Level

The level is perfect for 4th and 5th year students as it presumes familiarity with at least one legal or political system.

Prerequisites

The current prerequisites are too narrow. This course could be easily taken by social scientists at the University (particularly political scientists). There are two similar comparative law courses at the University of Bergen in which half the students come from the Department of Comparative Politics (and perform very well). Moreover, the course is appropriate for all students taking the Master in Human Rights and Theory and Practice as well as the Master in Legal Sociology. Comparative public law always involves a philosophical and social science dimension, and legal students do not necessarily have a comparative advantage in studying this topic.

Therefore, the following group of students should be added to the prerequisite list: *“Admitted to a Master’s Programme at the University of Oslo in the following disciplines: political science, sociology, history, philosophy and human rights.”*

4. Changes since the last evaluation

None. It is a new course.

5. Proposal for Change

The main proposed changes are:

- 1) More balanced coverage of public law with inclusion of criminal and tax law.
- 2) Inclusion of a debate worth 20 per cent of the final grade.
- 3) Change to a smaller room in order to enable better student participation.
- 4) Opening of the course to students undertaking masters' degrees in political science, sociology, history, philosophy and human rights at the University of Oslo.

6. Short Summary

JUS5930 Comparative Public Law received positive feedback from students, particularly on account of its engaged and diverse teaching methods and take-home exam. Proposed changes from 2017 include a focus on comparative criminal and tax law in addition to constitutional and administrative law; an opening of the course to students from other disciplines; and the inclusion of a debate as part of the assessment.

JUS5405 – Law of the Sea – vår 2016 - Erik Røsæg**1. Gi en vurdering av:**

- Pensum (innhold, omfang).

OK

- Undervisning (undervisningsformer, timeantall, spredning over semesteret, obligatoriske aktiviteter, kvalifiseringsoppgaver).

Skulle gjerne hatt flere timer. Vil legge vekt på å binde forskjellige læreres undervisning bedre sammen.

- Ressurser og infrastruktur (undervisningsrom, audiovisuelle hjelpemidler, bibliotekressurser m.m.).

OK

- Eksamen (eksamensordning, vurderingsform).

OK

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Ja

3. Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende?

Ja

Sjekk følgende:

- Statistikk over karakterer, frafall og klager.

- Tilbakemeldinger til lærere og administrasjon.

- Tilbakemeldinger på informasjonen/veiledningen studentene får om emnet.

- Hvordan emnet fungerer i emnegruppene det inngår i.

- Om emnet er riktig plassert med hensyn til nivå/anbefalt semester.

- Om emnet er riktig definert med hensyn til anbefalte/påkrevde forkunnskaper.

4. Har du gjort noen endringer siden forrige periodiske evaluering? Hvilke?

Dette er første periodiske emneevaluering

5. Forslag til forbedringer.

Kan bringe inn nytt, aktuelt pensum fra en bok utgitt av lærere her.

6. Gi en kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene.

Vil legge vekt på å binde forskjellige læreres undervisning bedre sammen.

JUS5102 Kriminologi

Periodisk emneevaluering. Faglærer: Heidi Mork Lomell

Kort oversikt

Emnet var nytt våren 2016, det har tidligere blitt tilbudt på engelsk.

63 studenter var meldt opp til eksamen. 18 møtte ikke på eksamen (6 av disse hadde legeattest, av disse tok 4 utsatt eksamen). I alt 49 studenter tok eksamen. Karakterfordelingen er som følger:

4	(8 %)	fikk A
13	(27 %)	fikk B
17	(35 %)	fikk C
7	(14 %)	fikk D
7	(14 %)	fikk E
1	(2 %)	fikk F

I underkant av halvparten av studentene var studenter på Master i rettsvitenskap. 1 av studentene var innreisende utvekslingsstudent, og resten var det som i FS kalles «Andre und./eks. meldt MED studierett». Snittkarakteren var B for studenter på Master i rettsvitenskap og D på resten. Dette er en stor forskjell, men det er vanskelig å vite årsaken til dette.

Pensum

Pensum består av to bøker (Fekjær og Hauge), 3 kapitler i en antologi (Politivitenskap) samt artikler og tekster som er elektronisk tilgjengelige via Oria.

I evalueringen er studentene i hovedsak fornøyd med pensum. Enkelte påpeker at de hadde problemer med å laste ned de elektronisk tilgjengelige tekstene, til tross for at dette ble gjennomgått på flere av forelesningene. Noen hadde problemer med den engelskspråklige litteraturen.

Pensumsituasjonen vil bedre seg når en ny lærebok i kriminologi foreligger våren 2017. Inntil da er det min vurdering at pensum ikke bør endres i nevneverdig grad.

Undervisning

10 forelesninger. I tillegg ble det arrangert et besøk i Oslo fengsel.

Vedlegg 12

Faglærer hadde 6 av forelesningene. De resterende ble holdt av lærere med spesialkompetanse på sine felt (straff, fengsel, politi og grønn kriminologi).

Forelesningene ble med ett unntak podcastet. Alle powerpointene ble lagt i Fronter.

Studentene er fornøyd eller svært fornøyd med undervisningen. I kommentarfeltene fremheves podcast som positivt.

Undervisningsopplegget foreslås videreført.

Ressurser og infrastruktur

Det var uheldig at forelesningene foregikk på i alt fire forskjellige undervisningsrom. Enkelte av seminarrommene i Domus Nova egner seg dårlig til undervisning. Som et minstekrav bør forelesningsrekken foregå i ett lokale.

Emnet har mange elektronisk tilgjengelige kilder på pensumlisten. Dette blir sterkt oppmuntret av ledelsen for å spare utgifter til kompendier. Studentene synes imidlertid det er bedre med kompendier, og en god del har problemer med å få tilgang til tekstene, da de krever innlogging som UiO-bruker. Jeg vil oppfordre biblioteket til å lage en enkel bruksanvisning for studentene for å bedre dette.

Eksamen

4 timer skriftlig eksamen. Det oppstod en del forvirring knyttet til hjelpemidler. Studentene er vant til å bruke lovsamlingen etc, men dette er unødvendig på dette emnet.

Læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen

Læringsutbytteformuleringene ble revidert i forkant av semesteret, da emnet ble endret fra engelsk til norsk. Min vurdering er at formuleringene er gode og dekkende.

Emnebeskrivelsen

Emnebeskrivelsen ble revidert i forkant av semesteret, da emnet ble endret fra engelsk til norsk. Min vurdering er at beskrivelsen er god og dekkende.

Endringer siden forrige periodiske evaluering

Emnet ble endret fra engelsk til norsk våren 2016. I den forbindelse ble både emnebeskrivelsen, læringsutbytteformuleringene og pensum revidert.

Forslag til forbedringer

Det vil bli gjort noen små pensumjusteringer til vår 2017. Når den nye læreboka i kriminologi er klar, vil det blir gjort en stor pensumrevisjon til vår 2018.

Det vil bli gjort noen små justeringer på forelesningsplanen, og jeg vil også legge opp til litt større variasjon i undervisningen med små gruppeoppgaver etc.

Kort oppsummering

Valgemnet JUS5102 får i all hovedsak god evaluering. Den største utfordringen er oppdaterte pensumtekster på norsk. En ny norsk lærebok i kriminologi er underveis som vil avhjelpe dette. Bortsett fra noen småjusteringer på pensum og forelesningsplan, er det ikke grunn til å gjøre endringer på emnet.

Periodisk emnerapport for JUS5870 for 2016 V

Fra: Stein Evju og Johann Mulder, 27. september 2016

Grunnlagsmateriale; emnebeskrivelse og læringsutbytteformuleringer

Standardmalen lister opp hva som skal være «Grunnlagsmateriale for den periodiske emnerapporten». Dette er materiale som vi forutsetter at administrasjonen ved fakultetet har og kan legge frem der det skal gjøres. Vi peker bare på at «emnebeskrivelsen for emnet» finnes på emnesiden for JUS5870,

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5870/>. Det samme gjør de generelle beskrivelser av «læringsutbytte» («Learning outcome»). De mer spesifikke «læringsutbytteformuleringene» («achievement requirements») finnes på semestersiden for 2016 V, <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5870/v16/pensumliste/-index.html>.

Det er naturlig å kommentere standardmalens pkt. 2 om «læringsutbytteformuleringer» og det overordnede spørsmålet i pkt. 3, «Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende», i sammenheng. Og her er det mest nærliggende å ta utgangspunkt i dette.

En bemerkning innledningsvis gjelder «deltagerevalueringen», dvs. studentsvarene på spørreskjemaundersøkelsen. Selv om antallet spurte var lite (13), er svarene så få (4) at det vanskelig kan legges vekt på dem isolert sett. Én av dem som svarte, deltok forøvrig ikke i undervisningen (se svarene på pkt. 7 og 12 i svaroppsummeringene). Men svarene kan sees i sammenheng med og utfylles av uformelle tilbakemeldinger fra studentene i undervisningsløp.

Vi bemerker ellers at det ikke har vært gjennomført «periodisk evaluering» av JUS5870 tidligere (ref. standardmalens pkt. 4). Emnet var nytt i 2014 og har således bare blitt undervist i tre semestre inklusive 2016 V. Når denne rapporten skrives, er emnets status i kommende semester/re uviss på grunn av lavt antall avlagte eksamener i de tre årene emnet har bestått. Vi kommer tilbake til dette i avsnitt 5 nedenfor.

1 Emnebeskrivelse og læringsutbytteformuleringer

Emnebeskrivelsen legger et tyngdepunkt på EU/EØS-(arbeids)rett og knytter internasjonal (folkerettslig) regulering til dette. Det er saklig sett adekvat.

Læringsutbytteformuleringene på semestersiden samsvarer imidlertid ikke helt godt med disse utgangspunktene. Formuleringene legger relativt sett sterkere vekt på folkerettslig og internasjonal-privatretslig regulering. Sett i sammenheng er læringsutbytteformuleringene nok litt for omfattende og krevende i formen, og emnebeskrivelsen isolert sett treffer heller ikke helt det som har vist seg å være det sentrale i studentenes emneinteresser, og som undervisningen i noen grad har blitt tilpasset til. Med det begrensede antall undervisningstimer som står til rådighet, gjør

begge deler at emnebeskrivelsen og læringsutbytteformuleringene ikke fungerer optimalt.

Vi kommer tilbake til dette i det følgende, særlig i avsnitt 5 om «forslag til forbedringer».

2 Pensum, undervisning og eksamen

Litteraturlisten for emnet finnes på semestersiden

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5870/v16/pensumliste/index.html>.

Hovedlitteraturen faller i tre deler. Den første, «International», omhandler folkerettslig arbeidsrett, den andre komparativ og europeisk (EU/EØS) arbeidsrett, og den tredje er viet internasjonal privatrett.

Litteraturutvalget er bredere enn det som kan være ønskelig når det legges hovedvekt i undervisningen på EU/EØS-retten. Det har tilbakemeldinger fra studentene også gitt signal om; de anser at litteraturen i deler ikke er så relevant for emnet. Vi går inn for at det gjøres endringer i litteraturutvalget i samsvar med de forslagene vi tar opp i avsnitt 5 nedenfor.

Undervisningen er begrenset til 20 undervisningstimer for kurset i sin helhet. Det er, som for valgemner – ihvertfall de i arbeidsrett – langt fra tilfredsstillende. Utfordringen er derfor til enhver tid å finne en egnet form. I JUS5870 har utgangspunktet vært forelesningsformen, men med et begrenset antall studenter har det vært mulig å gjøre noen tilpasninger. I vårsemesteret 2016 ble tre dobbelttimer slått sammen til to tretimersøkter for å gi større rom for diskusjon og fordypning. Inntrykket fra tilbakemeldinger fra studentene er at det har fungert tilfredsstillende. Den samlede ressursrammen utelukker imidlertid at det kan gås langt i en slik retning.

Ressursrammen utelukker også at det legges inn «arbeidskrav» eller tilbys oppgaveskriving e.l. Det er uheldig spesielt med tanke på innreisende utvekslingsstudenter. De fleste av disse vil være vant med ganske andre eksamensformer enn den som er aktuell hos oss. Det er et sterkt behov for trening i å skrive «essay»-besvarelser av den typen som er vanlig i våre eksamener. De to ekstra undervisningstimene (ut over 20) som er satt av med tanke på «mock exam» er erfaringsmessig for lite til å avhjelpe dette på en tilfredsstillende måte.

Selve eksamensformen er det nok mer delte meninger om blant studentene enn det som kommer frem gjennom de fire svarene i «deltagerevalueringen». Flere har gitt uttrykk for at former for hjemmeeksamen ville være å foretrekke. Det er mulig at det kan la seg gjøre for lærerressursenes del, isolert sett. Men det vil stille krav til andre ressurser som går ut over det faglærerne råder over. Det kan også by på problemer av ulik art ellers, og det er derfor ikke en løsning vi finner grunn til å gå inn for nå. Dette henger også sammen med det vi tar opp i avsnitt 5 nedenfor.

3 «Infrastruktur»

Her som i andre valgemner vil det være en fordel om forelesninger/emneinnledninger i diskusjoner kan tas opp og legges ut som podcast. Det vil være ønskelig at undervisning kan legges til rom der dette er gjennomførbart.

4 Emnet og funksjoner

JUS5870 henvender seg både til MR-studenter ved Det juridiske fakultet og til innreisende utvekslingsstudenter. For begge grupper, men kanskje særlig for den siste, vil det være tjenlig om det kan legges bedre til rette for informasjon om kurset, oppstart og gjennomføring før undervisningen settes igang. Det kan gjøre det lettere for studentene å ta stilling til valg av undervisningsemner.

JUS5870 inngår som ett av fire profilemner i profilen Arbeidsliv og ikke-diskriminering. Vi har ikke informasjonsgrunnlag idag for å kunne si noe om hvordan emnet fungerer i denne sammenhengen.

Emnet er derimot utvilsomt riktig plassert med hensyn til krav om forkunnskaper, nivå og anbefalt semester. At emnet er engelsksproglig, gir i seg selv uttrykk for at det fordres visse sprogkunnskaper. De er typisk ganske varierende mellom studentene, både norske og utenlandske. Det er en utfordring i undervisningssituasjonen, men i alminnelighet ikke større enn at den lar seg hankses med på en rimelig måte.

5 Forslag til forbedringer; perspektiver

Erfaringene med JUS5870 viser at emnet, slik det er angitt i emnebeskrivelse m.v., favner videre enn det som er ønskelig ut fra de temafeltene og sammenhengene mellom dem som skal dekkes, og de ressursrammene som står til rådighet. Emnet vil kunne fungere bedre med en større grad av tematisk konsentrasjon. Det som da har størst interesse, for studentene, men også fra en overordnet faglig synsvinkel, vil være å konsentrere emnet om EU/EØS-rettslig arbeidsrett. Det vil ikke innebære at folkerettslig arbeidsrett og internasjonal privatrett faller ut som temaer. Men de kan knyttes inn i emnet gjennom den betydningen de har i og for EU/EØS-arbeidsretten fra dette perspektivet, fremfor å skulle være selvstendig «frittstående» temafelter i kurset. Det samme gjelder komparativrettslige aspekter. Slike er naturlig og nødvendig integrert i EU/EØS-arbeidsretten.

Vi ser det derfor slik at JUS5870 med fordel kan konsentreres og redefineres som et emne «European Labour Law». Denne betegnelsen peker nettopp på EU/EØS-arbeidsrett som det sentrale; den brukes i stor utstrekning slik internasjonalt.

En slik omlegning av emnet vil kreve revurdering av litteraturtilfanget («main literature»). Det gir mulighet for mer konsentrert lærestoff – én eller to «lærebøker» – og for en større grad av fordypning gjennom valg av bøker og artikkelstoff i hovedlitteraturen. Dette kan gi studentene et klarere bilde av hva som står sentralt i

kurset, og da også et bedre utgangspunkt for læringsutbytte og vurdering (etterfølgende evaluering) av kursets akademiske innhold og nivå.

JUS5870 ble tilbudt første gang i vårsemesteret 2014. Kurset har således blitt holdt tre ganger, og eksamener har vært avlagt like mange ganger. Med henvisning til fakultetets vedtak om at «valgemner må ha et gjennomsnittstall på minst 15 eksamensmøtte for å få avholde undervisning i emnet» og at «nye emner får gå tre semestre med undervisning før undervisning eventuelt legges ned grunnet for lavt gjennomsnittstall», har fakultetsadministrasjonen meddelt følgende i e-post 24. august d.å.:¹

«Emnet JUS5870 International and Comparative Labour Law har nå gått terminene V14, V15 og V16 uten å oppnå høyt nok gjennomsnittstall, og kan således ikke arranger[e] undervisning våren 2017. Det er anledning til å set[t]e opp 4 timer gruppeveiledning på emnet, og om emnet oppnår høyt nok gjennomsnittstall får dere tilbud om å arrangere undervisning igjen.»

Vi har tatt opp spørsmål om å avvente avgjørelsen om ikke å kunne avholde ordinær undervisning i kommende vårsemester, fordi det i det første semesteret, V 2014, oppstod en spesiell situasjon som skapte komplikasjoner for oppstart og gjennomføring av den planlagte undervisningen. Det gjenstår å se hvordan dette blir løst.

Uansett vil det i det minste bli tale om en videreføring av JUS5870 med den fire timers rammen for «gruppeveiledning» som det gis tilbud om.

Da er det også grunn, uansett til å foreslå gjennomført endringer i kursbetegnelse, læringsutbytteformuleringer og litteraturtilfang slik vi har skissert i det foregående. Vi vil ta dette opp overfor PMR i den ordinære, alminnelige prosessen i høst med forslag om endringer i kursopplegg m.v. for kommende vårsemester.

¹ E-post fra Kristin Steen Slåttå til Stein Evju og Johann Mulder, cc Elisabeth Reien.

Periodisk emneevaluering

JUS1504/5504

Av Sverre Blandhol, emneansvarlig

Grunnlag for emneevalueringen

Det vises til emnebeskrivelsen for emnet/emnene, statistikk over karakterer, samt studentevalueringen som er gjennomført.

Dette er den første periodiske emneevalueringen som gjennomføres for dette emnet.

Undervisning og pensum

Studentevalueringen viste at 77,5 % av studentene var svært fornøyd eller fornøyd med innholdet i undervisningen, 76 % av studentene var svært fornøyd eller fornøyd med formen på undervisningen, og 86,7 % av studentene var svært fornøyd eller fornøyd med hovedlitteraturen og tilleggslitteraturen i emnet/emnene. Alt i alt må man kunne si at studentenes evaluering av undervisning og læremidler er meget positiv. Fra kommentarene nevnes at mange uttrykker stor tilfredshet med bruken av podcast i undervisningen.

Hovedlitteraturen er dels Blandhols bok Konfliktanalyse. Denne er valgt fordi den gir en samlet fremstilling av viktige deler av konfliktteorien, er relativt ny (2014) og dermed oppdatert og er skrevet på norsk. Evalueringen tyder på at studentene i all hovedsak er fornøyd med denne boken, med et eller noen meget få unntak. Boken kunne helst sikkert vært enda bedre og dekket mer av læringskravene, og det vil være et mål i forbindelse med videreføring av faget å lage en forbedret annen utgave. Omfang av pensum virker også fornuftig. Boken om delt bosted (Skjørten) vil bli tatt ut av pensum og erstattet med mer relevant litteratur.

Undervisningen har vært gjennomført som forelesninger, og de siste tre gangene med innslag av skrive trening for studentene. Dette siste ble meget godt mottatt. Det ville være svært nyttig om det kunne tilbys seminarer med oppgaveløsning og skrive trening ved siden av den ordinære forelesningsplanen.

Undervisningen ble holdt i Theologisk eksamenssal, som var meget lite egnet for formålet. Det er et sterkt ønske at det blir mulig å undervise dette emnet i et bedre egnet lokale, der man blant annet kan sitte gruppevis og jobbe mer interaktivt.

Eksamensordningen er lagt opp som fire timers skoleeksamen, av hensyn til ressurs situasjonen. Det ville være sterkt ønskelig på sikt å introdusere en annen og/eller supplerende evalueringsform. Det antas at dette dels henger sammen med arbeidet sentralt for å innføre nye evalueringsformer og at det beror på ressurs situasjonen.

Emnebeskrivelsen

Emnebeskrivelsen gir en tilfredsstillende beskrivelse av læringsmålene.

Forslag til forbedringer

Det foreslås innført seminarundervisning i tillegg til forelesningene. Det foreslås videre at undervisningen, særlig seminarer, men helst også forelesninger, legges til bedre egnede lokaler enn de som disponeres i Domus Academica.

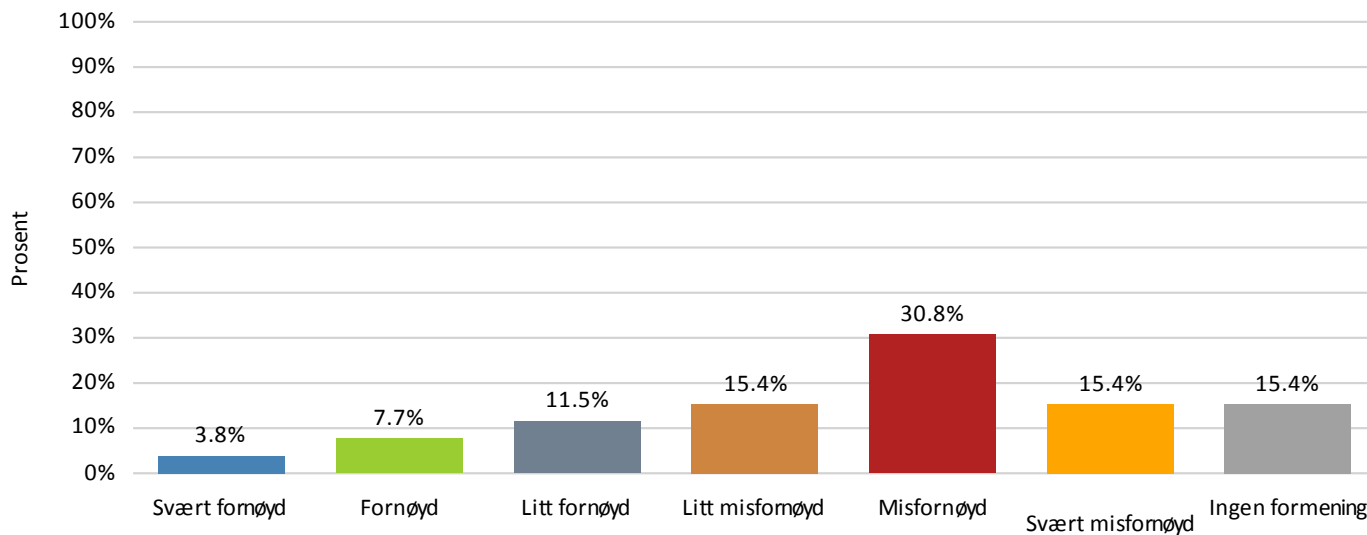
Oppsummering til publisering på nettsidene

Studentevalueringen viste at 77,5 % av studentene var svært fornøyd eller fornøyd med innholdet i undervisningen, 76 % av studentene var svært fornøyd eller fornøyd med formen på undervisningen, og 86,7 % av studentene var svært fornøyd eller fornøyd med hovedlitteraturen og tilleggslitteraturen i emnet/emnene.

Evaluering JUROFF1410 Folkerett vår 2016

1. Hva synes du om undervisningsstart og igangsetting av emnet?

UNDERVISNINGSTART OG IGANGSETTING AV EMNET:

Navn	Prosent
Svært fornøyd	3,8%
Fornøyd	7,7%
Litt fornøyd	11,5%
Litt misfornøyd	15,4%
Misfornøyd	30,8%
Svært misfornøyd	15,4%
Ingen formening	15,4%
N	26

2. Har du noen kommentarer til ditt svar eller har forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

Syntes kurset ikke var særlig bra. Kurslederen fulgte ikke noe spesiell plan. Jeg følte at kursgruppen ble litt "alene" om å finne ut av hva som var viktig i pensum og etter hver time ble vi "hengende" igjen i luften. Vi hadde heller ikke noe innlevering av kursoppgave som kunne gi oss en pekepinne på hvordan vi skulle løse oppgaver. Alt var så og si tatt på sparket hver time, og jeg følte ikke jeg hadde lært mye da jeg gikk for dagen...alt i alt var jeg litt misfornøyd med kurset.

Lite informasjon

De fleste som har dette emnet kommer fra Sv-fakultetet og er vant med satvitenskapelig metode. Derfor kunne det med fordel ha blitt lagt opp til mer metodeundervisning i kursene. Jeg opplevde personlig at kurslederen prøvde å bruke juridisk metode, men han klarte ikke helt å formidle hvordan vi feks. skulle utforme eksamensoppgaver. Vi ble nesten aldri ferdig med oppgaver, og kursene var generelt ganske ustrukturerte.

Hadde vært veldig fint å få en mail om introduksjonskurset, var litt vanskelig å finne informasjon om dette.

Synes det var bra, med oppgaver som ble gjennomgått i kurset, samt ingen unødvendige innleveringer

Misfornøyd med opplegget i seg selv. Ingen informasjon om forkurs og videre bare 5 seminarer med en veldig forvirret seminarleder.

Uoversiktlig fag - forelesninger var ikke engang satt opp på juoff1410. Vi måtte selv undersøke at det fantes JUS2111 forelesninger. Helt på trynet.

Litt for lite innføring i generelle begreper av folkerett og juss for oss som var helt nye både i emnet og for juss generelt...

Vi burde fått beskjed om at vi burde gå på JUS2111s forelesninger, vi hadde ikke fått vite det om ikke noen i PU tilfeldigvis hadde funnet ut av det på egen hånd.

Selve forelesningene var gode!

Det var lagt ut noe forberedelsesmateriell, men det ble lagt ut kvelden før, så det var liten anledning til å få sett på det. Veldig dumt når underviser forventer at du har forberedt deg. Ikke noe info om hva vi skulle gå gjennom på kurset, virket ganske dårlig forberedt og opplegget var veldig uklart.

Emnet forutsetter forkunnskaper man ikke kan forvente at studenter fra internasjonale studier har. Vil derfor anbefale et introduksjonskurs om juridisk metode og forskjeller fra andre fagfelt som studerer noen av de samme temaene.

Som enkeltemne student fikk jeg INGEN informasjon om forelesning. Jeg forholdt meg til emnesiden hvor det kun sto oppført kurs. Disse kursene bygde på forelesning i et annet fag.

Hele opplegget var amatørmessig.

Svært vanskelig å vite om de relevante forelesningene man kunne gå på ved Juroff2111. Alt for dårlig informasjon. De som fikk vite om det fikk det på "folkemunne" og av tidligere elever. Det var flere som ikke fikk de med seg. Opptakene var også vanskelig tilgjengelig, da det ikke sto henvisning til på emnesida.

Uklare beskjeder - eks. uklart om kurset for bachelorstudenter i begynnelsen av semesteret var for oss eller ikke. Spesielt vanskelig å finne ut av da faglærer ikke svarer på epost, og infosenteret ikke kunne svare.

fornøyd med forelesning men ikke så mye med seminar

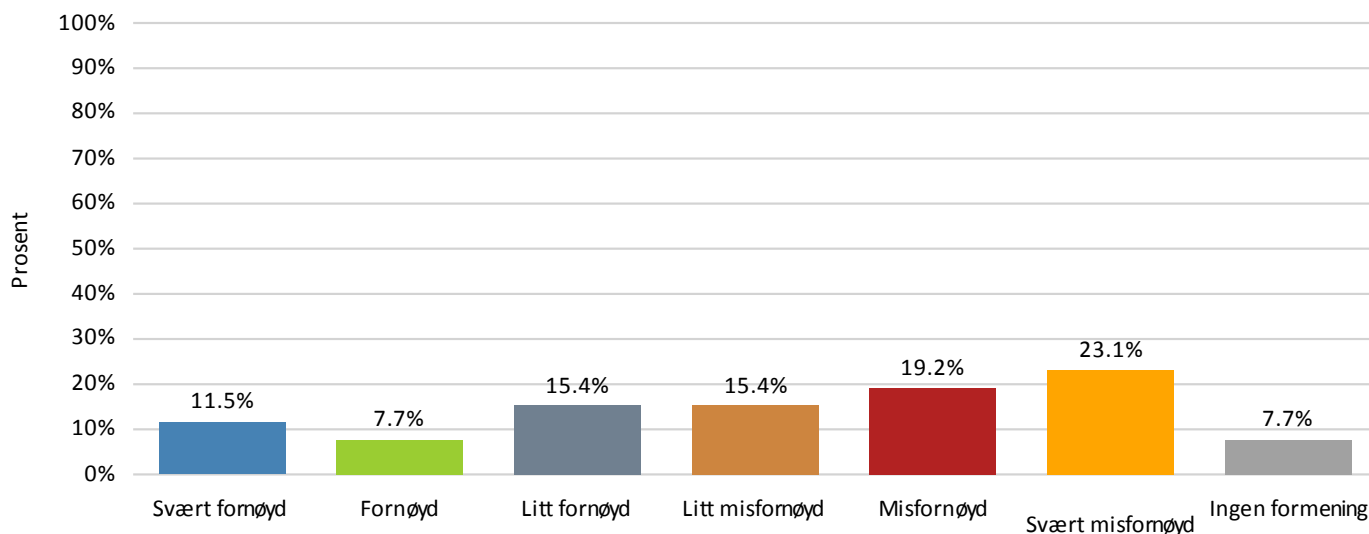
Foreleser var ikke forberedt.

Fikk aldri med meg om det bare var kursundervisning eller om det også var forelesninger beregnet for oss som vi kunne gå på. Kursleder var også serdeles dårlig, han glemte å presentere seg og jeg fikk inntrykk av han han var vikar i begynnelsen.

Lite informasjon, særlig vedrørende det faktum at det tidlig i semesteret var forelesninger på jussen som juoff1410-studenter kunne dratt god nytte av

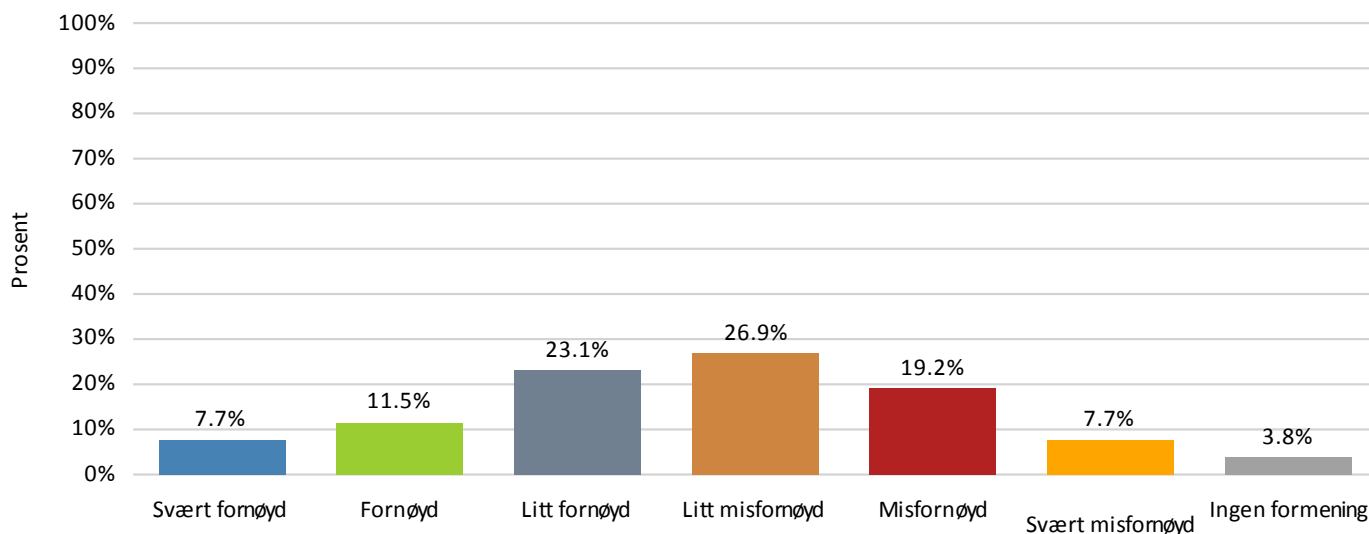
3. Hva synes du om tilgjengeligheten på informasjonen som har med emnet å gjøre?

STUDIEINFORMASJON:

Navn	Prosent
Svært fornøyd	11,5%
Fornøyd	7,7%
Litt fornøyd	15,4%
Litt misfornøyd	15,4%
Misfornøyd	19,2%
Svært misfornøyd	23,1%
Ingen formening	7,7%
N	26

4. Hva synes du om kvaliteten på informasjonen som har med emnet å gjøre?

Navn	Prosent
Svært fornøyd	7,7%
Fornøyd	11,5%
Litt fornøyd	23,1%
Litt misfornøyd	26,9%
Misfornøyd	19,2%
Svært misfornøyd	7,7%
Ingen formening	3,8%
N	26

5. Har du noen kommentarer til dine svar eller har forslag til forbedringer med tanke på studieinformasjon for emnet, vennligst skriv dette her:

Pensumlisten kunne med fordel oppdateres, da traktatsamlingen som står der ikke kan kjøpes lenger.

Det er mange som går på Internasjonale studier som tar dette emne. Vi er i større grad vant til at informasjon blir gjort tilgjengelig på fronter heller enn på emnesiden. I år var det et fronterrom, men det ble ikke aktivert. Tror mange hadde opplevd at informasjonen ble lettere tilgjengelig hvis dere brukte fronter.

For det første ville det vært nyttig å vite navnet til vår kursleder, i tillegg til hans kontaktinformasjon.

På emnesiden til juroff1410 står det ikke noe om at det skulle være forelesninger, det burde være en selvfølge at all relevant informasjon om emnet også ligger her, ikke kun på jus2111 sin emneside.

Nettsidene kan være mere oppdaterte hele tiden

Det er veldig lite samsvar med det som gjennomgås på kurset versus det vi fikk (eller kunne forvente?) å få på eksamen.

Har vært veldig uklar informasjon gjennom hele faget. Informasjon om forelesninger lå f.eks. ikke ute på emnesiden til JUROF1410, kun en bitteliten notis med link til JUS2111. Vi fikk aldri kontaktinformasjon til seminarleder og oppsatt seminarleder, Jo Stigen, svarte ikke på e-posthenvendelser. Det har derfor vært svært vanskelig å ha dialog med faglig ansatte.

Mer informasjon, tydeligere informasjon. Se forrige kommentar.

Forbedringsforslag: Inkluder i schedule forelesning fra JUS2111

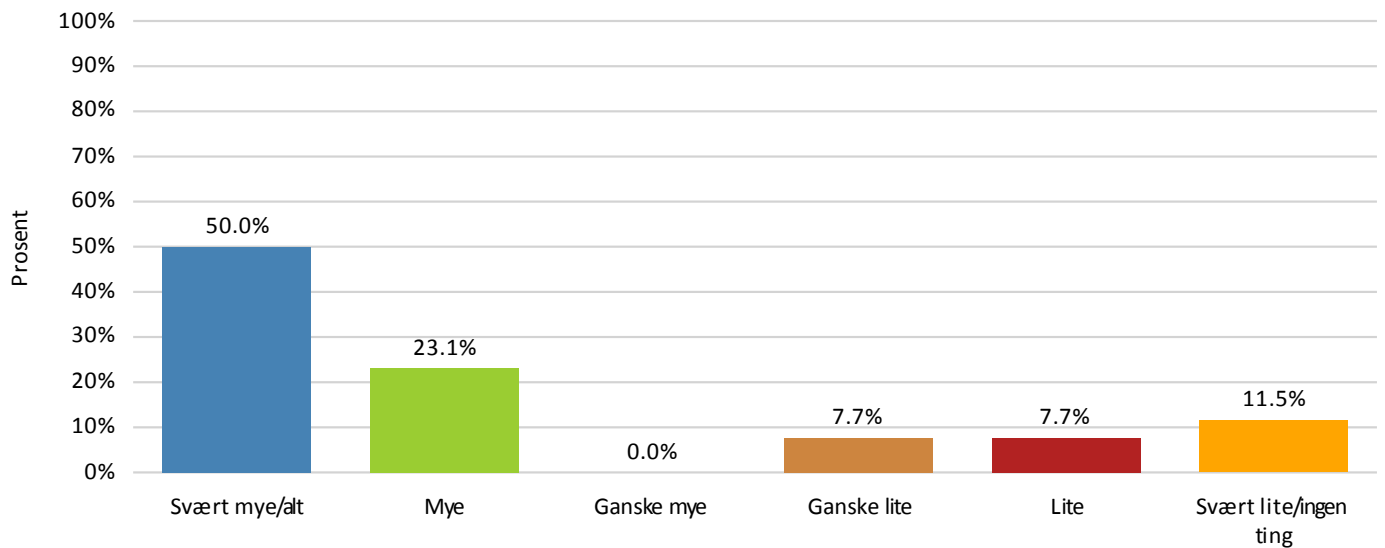
Sensorveiledning bør komme ut rett etter eksamen.

Mengden tidl. eksamensoppgaver svært god

Prøvde å søke opp kursleder når jeg lurte på ting ifm kurs. Foreksempel ble ikke kursoppgaven lagt ut når den skulle. Jeg sendte mail for å høre om den kom til å komme to dager før, men dette førte til at mange (flesteparten) av kursdeltakerne ikke fikk gjort oppgaven på forhånd.

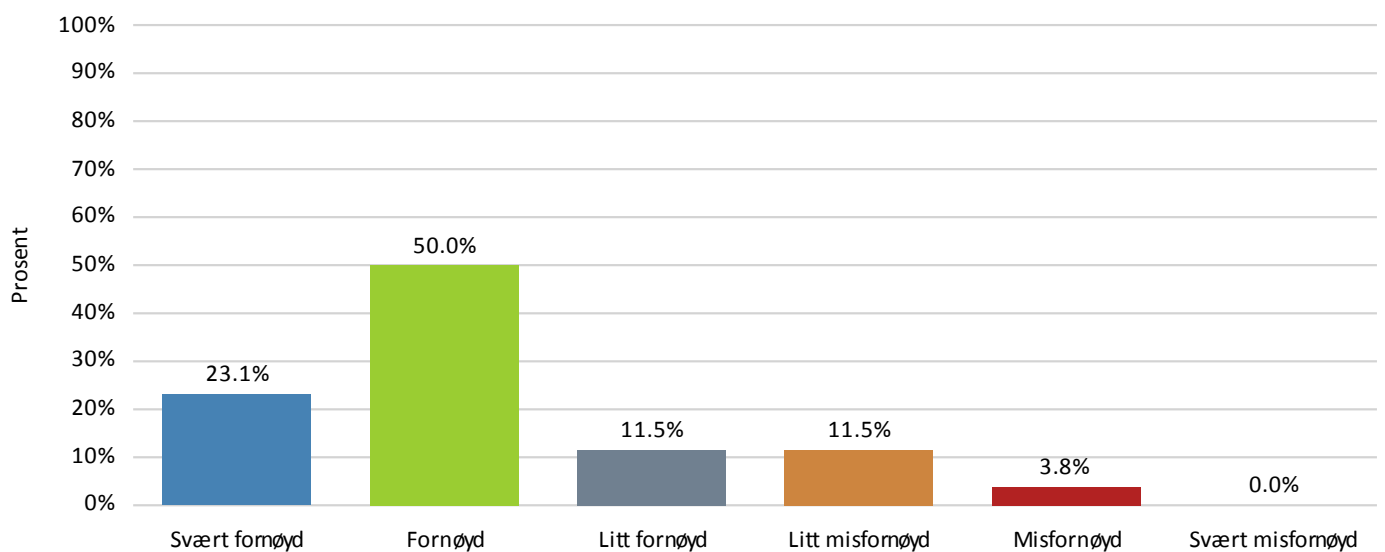
6. Hvor mye av undervisningen i emnet har du deltatt på?

UNDERVISNING OG UNDERVISNINGSSOPPLEGG:

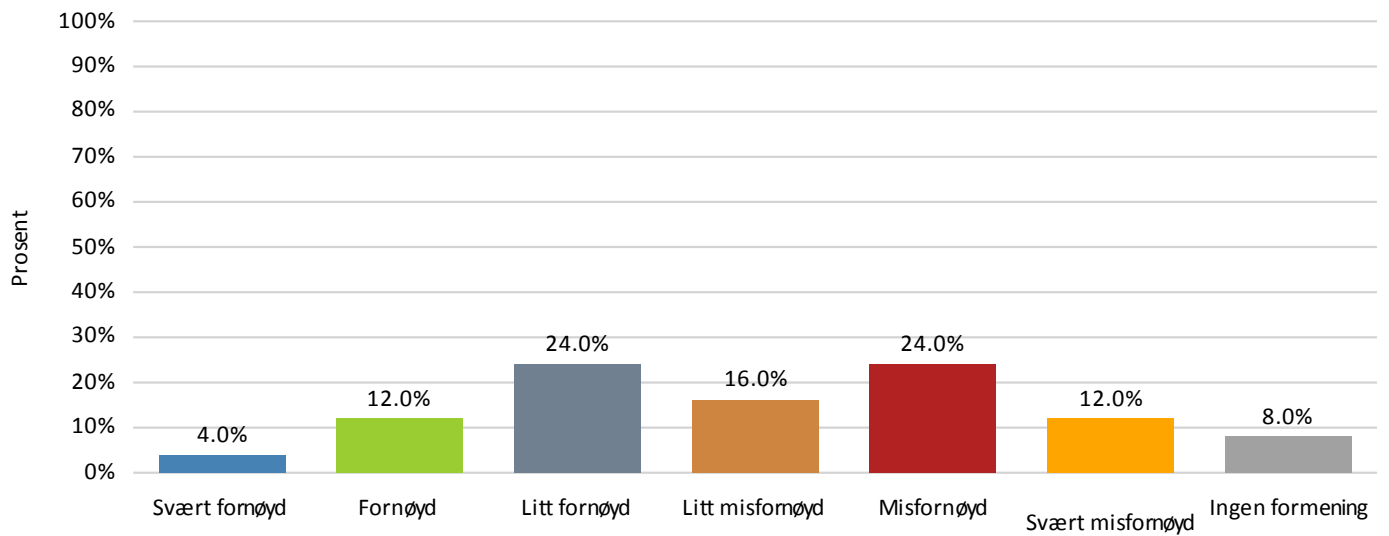
Navn	Prosent
Svært mye/alt	50,0%
Mye	23,1%
Ganske mye	0,0%
Ganske lite	7,7%
Lite	7,7%
Svært lite/ingen ting	11,5%
N	26

7. Hvordan vil du vurdere din egen studieinnsats i emnet?

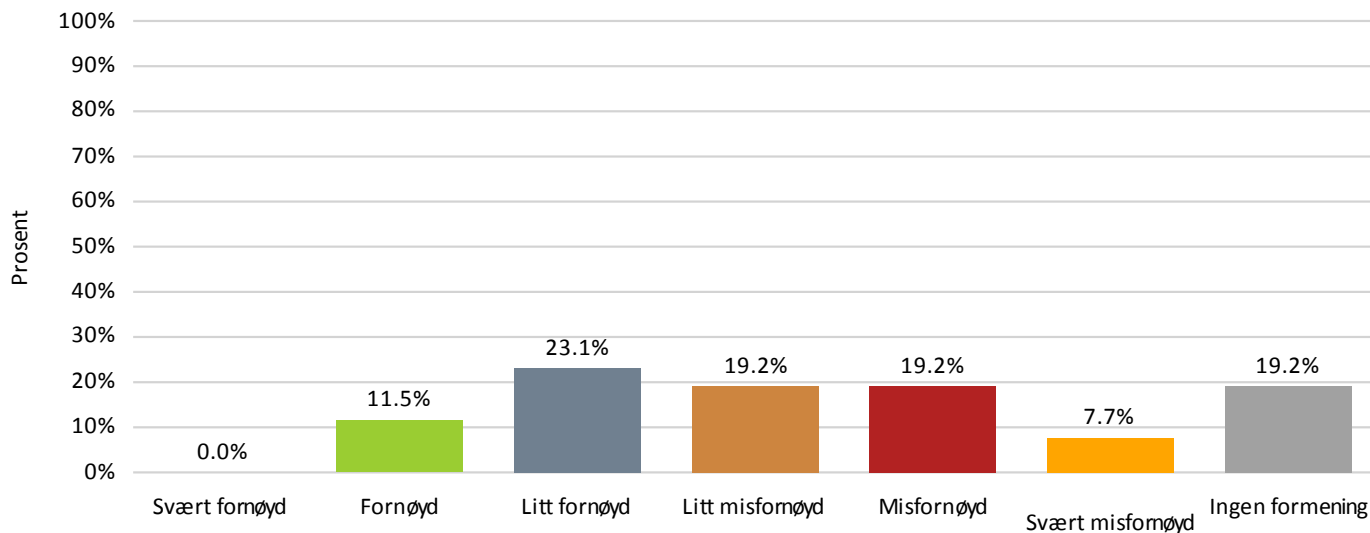
Navn	Prosent
Svært fornøyd	23,1%
Fornøyd	50,0%
Litt fornøyd	11,5%
Litt misfornøyd	11,5%
Misfornøyd	3,8%
Svært misfornøyd	0,0%
N	26

8. Hva synes du om innholdet i undervisningen

Navn	Prosent
Svært fornøyd	4,0%
Fornøyd	12,0%
Litt fornøyd	24,0%
Litt misfornøyd	16,0%
Misfornøyd	24,0%
Svært misfornøyd	12,0%
Ingen formening	8,0%
N	25

9. Hva synes du om formen på undervisningen?

Navn	Prosent
Svært fornøyd	0,0%
Fornøyd	11,5%
Litt fornøyd	23,1%
Litt misfornøyd	19,2%
Misfornøyd	19,2%
Svært misfornøyd	7,7%
Ingen formening	19,2%
N	26

10. Har du noen kommentarer til dine svar eller har forslag til forbedringer for undervisningen, vennligst skriv dette her:

Syntes ikke kurslederen var spesielt flink til å formidle stoffet, og følte alle var litt alene om å finne ut hvordan man skulle løse oppgaver. Jeg fikk inntrykk at mye av undervisningen ble tatt på sparket og vi fulgte ikke heller noe spesiell plan. Det var mye snakk "i løse luften" og ikke noe konkret. Følte ikke jeg hadde lært mye da jeg var ferdig med kurset. Syntes imidlertid forelesningene til JUS2111 i folkeretten var svært bra.

Et så omfattende fag og kun fire forelesninger? Det er ganske skandaløst, ikke engang noen seminargrupper? Kanskje mitt mest interessante fag dette semesteret, men det med minst læring og oppfølging fra universitetets side

Kurslederen burde ta hensyn til at de fleste studentene på dette emnet ikke er kjent med juridisk metode. Strukturen på undervisningen burde forbedres. Jeg fikk veldig lite utbytte av kursene, da jeg ofte opplevde at vi ikke rakk å gå gjennom det vi skulle.

I utgangspunkt er seminarundervisning svært gunstig i dette emne. Men det var noen svakheter ved årets seminar. For det første fikk vi lite informasjon. For eksempel ble det ikke informert om at det ble lagt ut en oppgaveliste til alle kursene. For det andre bar selve gjennomgangen i seminaret preg av å være litt ustrukturert.

Kursoppgavene ble ikke gått gjennom på en god og forståelig måte.

Undervisningen burde inneholde en kursdag bestående av en innføring i juridisk metode, da vi som er studenter på sv-fakultet ikke har noen erfaring med dette.

Kurslærer kan være litt mere tydelig i språket

Vi fulgte aldri opplegget vi fikk utdelt og hver gang noen spurte et viktig spm, svarte seminarleder 'det er jeg usikker på, det må jeg sjekke opp', men sjekket det aldri opp.

De fem forelesningene til JUS2111 var gode (de ble vi ikke direkte invitert til, men måtte finne på egenhånd). Kursene var derimot kanskje varierende.

Vanskelig å følge, svak pedagogiske ferdigheter på kursholder og vanskelig å få noe konkret ut av der og da. Det eneste som hjalp var å gjøre kursoppgavene på nytt. Først da ga de særlig mening.

Litt misfornøyd med formen på undervisningen fordi det var litt for lite forklaring og undervisning i forhold til oppgaveløsning, som også var preget av litt for mye "hopping" og antakelser om forståelse av juridiske begreper enn det som, hvertfall for min del, var åpenbart.

Kursleder var (unnskyld uttrykket) en elendig pedagog. Siden vi ikke er jusstudenter trenger vi en ordentlig innføring i det grunnleggende. Juridisk metode, hvordan skrive hhv teori og praktikum, hva som forventes på eksamen. De gangene vi gjorde praktikum fikk vi ingen oppskrift, og metoden kom ikke fram av gjennomgangen på kurset heller. Det er unødvendig å bruke en hel kursgang på domsanalyse siden dette ikke kommer på eksamen.

Kursleder snakket ofte nærmest på måfå, og studentene måtte spørre konstant hva han egentlig mente og minne ham på at han ikke svarte på spørsmål.

Jeg er dessverre veldig skuffet over undervisningskvaliteten. Studentene på Internasjonale studier er ambisiøse, og her føler jeg at vi ble frarøvet muligheten til å gjøre det godt på eksamen.

*Merk: Forelesningene var gode, dette gjelder kun kurset.

Lite samsvar mellom pensum og det vi gikk gjennom på kurs. Lite samsvar mellom det vi gikk gjennom på kurs og det vi fikk på eksamen. Lite info om hva vi faktisk kunne risikere å få på eksamen. Faget virker litt tilfeldig, virker som om underviser ikke har fått info om hva faget egentlig er, noe som har gjort oss ganske forvirra. Tror alle denne gangen har fått inntrykk av at en mye større del av faget er "jus", men eksamen var jo ikke det i det hele tatt nesten

Forelesningene var gode og strukturerte. Vanskelig å henge med i seminarundervisning da undervisningen var lite strukturert lagt opp og det var uklart fra gang til gang hva som var forventet av forberedelse.

Som nevnt tidligere - som enkeltemne student fikk jeg aldri mulighet til å være med på forelesning.

Seminarene var ganske dårlig satt opp og strukturert. Jeg litt usikker på hvorvidt valget av seminarleder var helt optimalt.

Jeg var faktisk innoen et folkerettsseminar med jusstudentene - de var en helt annen verden mtp. kvalitet. Jeg skjønner at det kan være vanskelig å finne skikkede kursledere. Likevel virker det ganske klart at juroff1410 ikke blir prioritert. Jeg vil påstå at elevene ved internasjonale studier, som utgjør en stor del av deltakerne ved juroff1410, jobber over gjennomsnittlig hardt med skolearbeid. Da er det ganske kjipt når man merker at samme grad av seriøsitet ikke blir vist ovenfor oss fra fakultetets side.

Svært gode forelesninger, men seminarene fungerer dårlig.

Lyttet til forelesninger på podcast - de var veldig gode. Seminarene (de to jeg var på) var dårlig lagt opp til at man ikke har var jusstudenter. Dårlig strukturert, rotete og forvirrende

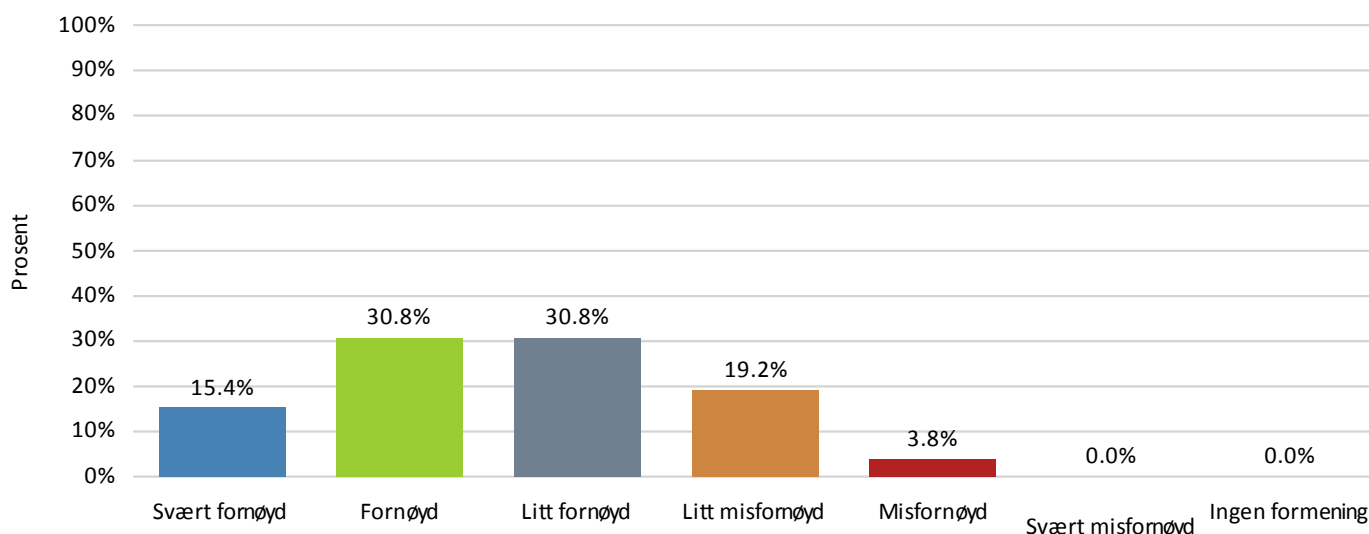
Viktig å huske at vi ikke er jurister. Vi er fra statsvitenskap. Foreleser antok at vi visste mye mer enn vi egentlig gjorde.

Vi gikk stort sett gjennom dommer og temaer som ikke fremgikk i kurshefte. Det gjør det vanskelig å forberede seg. I tillegg ser jeg at kurshefte er svært relevant til eksamen. Derfor føler jeg det er viktig at læreren forholder seg til kursheftet.

Jeg kommer fra Bilndern og har aldri vært borti et jussemene før, i tillegg var undervisningopplegget uryddig og det følte som vi hoppet mye fram og tilbake.

Jeg leste hele læreboken før kursstart og forberedte meg til hvert kurs, men følte likevel ikke at jeg klarte å henge med i de noen ganger svært brå svingene.

11. Hva synes du om de skriftlige læremidlene til emnet?

Navn	Prosent
Svært fornøyd	15,4%
Fornøyd	30,8%
Litt fornøyd	30,8%
Litt misfornøyd	19,2%
Misfornøyd	3,8%
Svært misfornøyd	0,0%
Ingen formening	0,0%
N	26

12. Har du noen kommentarer til ditt svar eller har forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

Det er endel huller i lærebøkene, det kunne vært med en bok i juridisk metode

Språket i Ulstein & Co. "Innføring i folkerett" er ganske dårlig. Ellers dekker den jo sikkert det mest relevante.

Bør sette opp nøtteskalboka på pensum - mye bedre som innføringsbok!

Læreboken var enkel å forstå. Minus for svært dårlig språk.

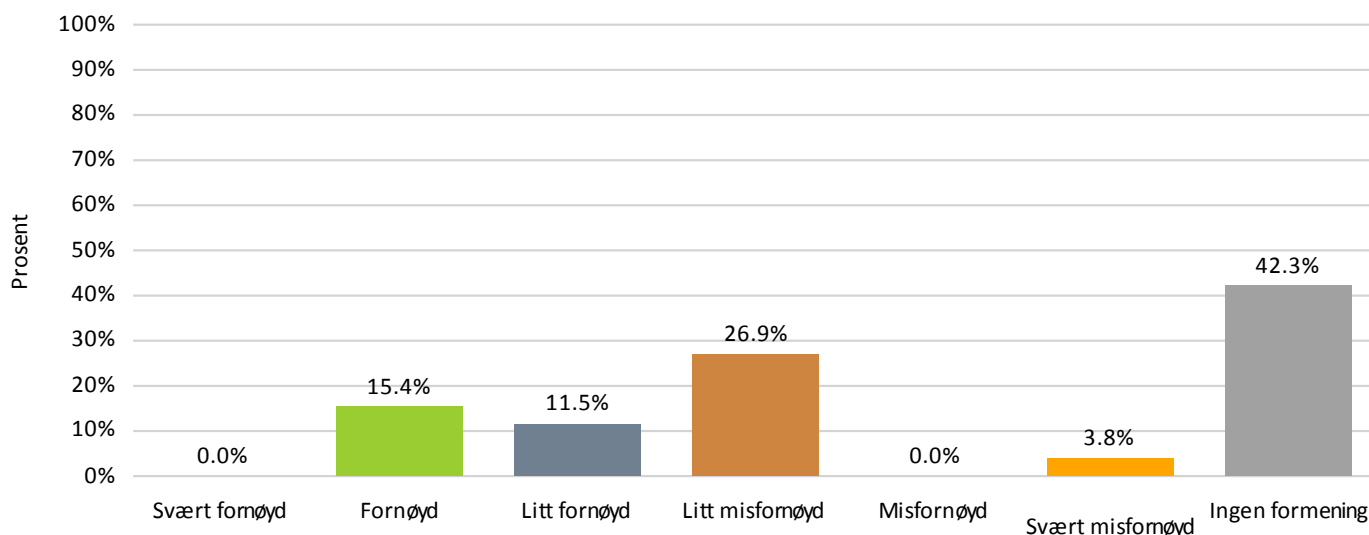
Læreboka er ikke så godt skrevet, men den byr på mange gode eksempler, som er fint.

Læreboken var etter min mening ikke god, verken til å svare på eksamen eller ting vi gjennomgikk i timene. Den var forvirrende skrevet, oppstykket og gjentok seg selv ofte. Fleischers bok var bedre. Resten av kursmaterialet var også godt.

Linkene til saker osv som har ligget på emnesiden har ikke fungert. Det har ikke blitt lagt ut noe informasjon eller studiemateriell på fronter

13. Hva synes du om det psykososiale læringsmiljøet på emnet?

LÆRINGSMILJØ:

Navn	Prosent
Svært fornøyd	0,0%
Fornøyd	15,4%
Litt fornøyd	11,5%
Litt misfornøyd	26,9%
Misfornøyd	0,0%
Svært misfornøyd	3,8%
Ingen formening	42,3%
N	26

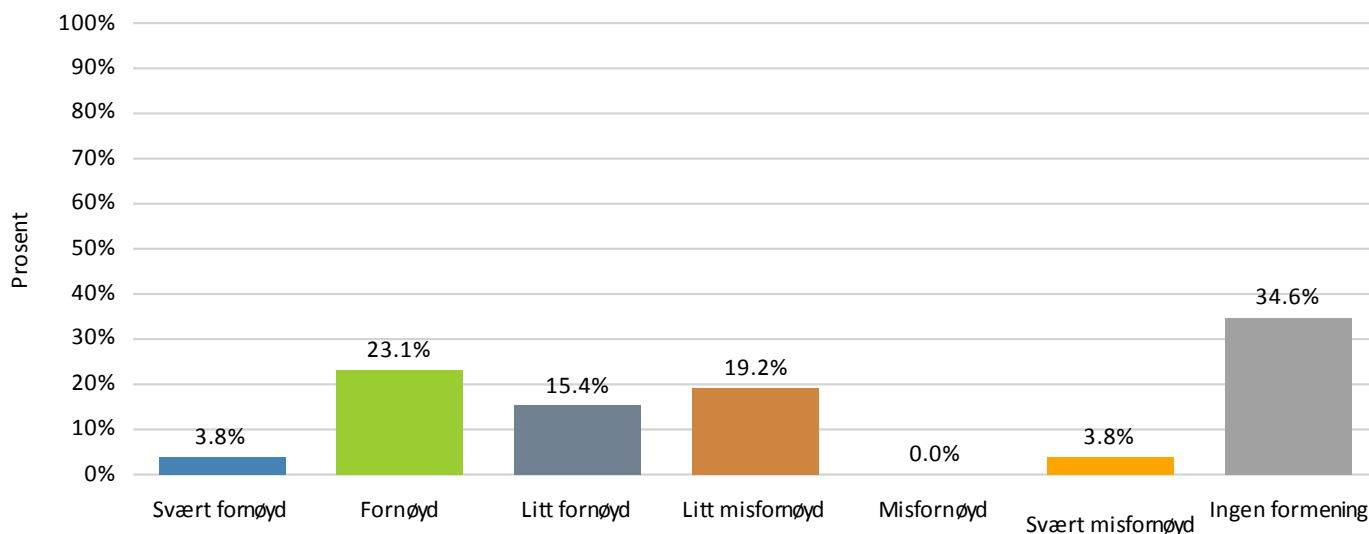
14. Har du noen kommentarer til ditt svar eller har forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

Hadde vi hatt et bedre kurs tror jeg det hadde bidratt mye til læringsmiljøet.

Kanskje litt annet enn tavleundervisning fra noen som ikke er i stand til å skrive forståelig på tavlen?

Folk var så misfornøyd med kursleder at det gjorde mye av undervisningsopplevelsen dårligere.

15. Hva synes du om det fysiske læringsmiljøet på emnet?

Navn	Prosent
Svært fornøyd	3,8%
Fornøyd	23,1%
Litt fornøyd	15,4%
Litt misfornøyd	19,2%
Misfornøyd	0,0%
Svært misfornøyd	3,8%
Ingen formening	34,6%
N	26

16. Har du noen kommentarer til ditt svar eller har forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

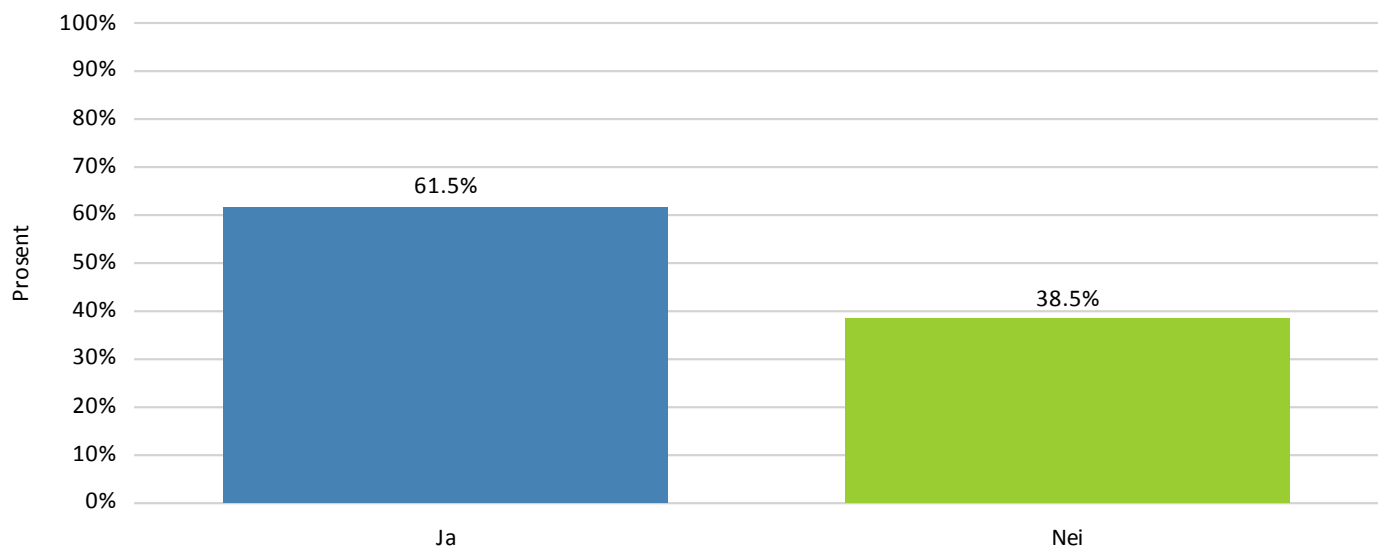
Ok klasserom

Lokalene er fine, ingenting å utsette her.

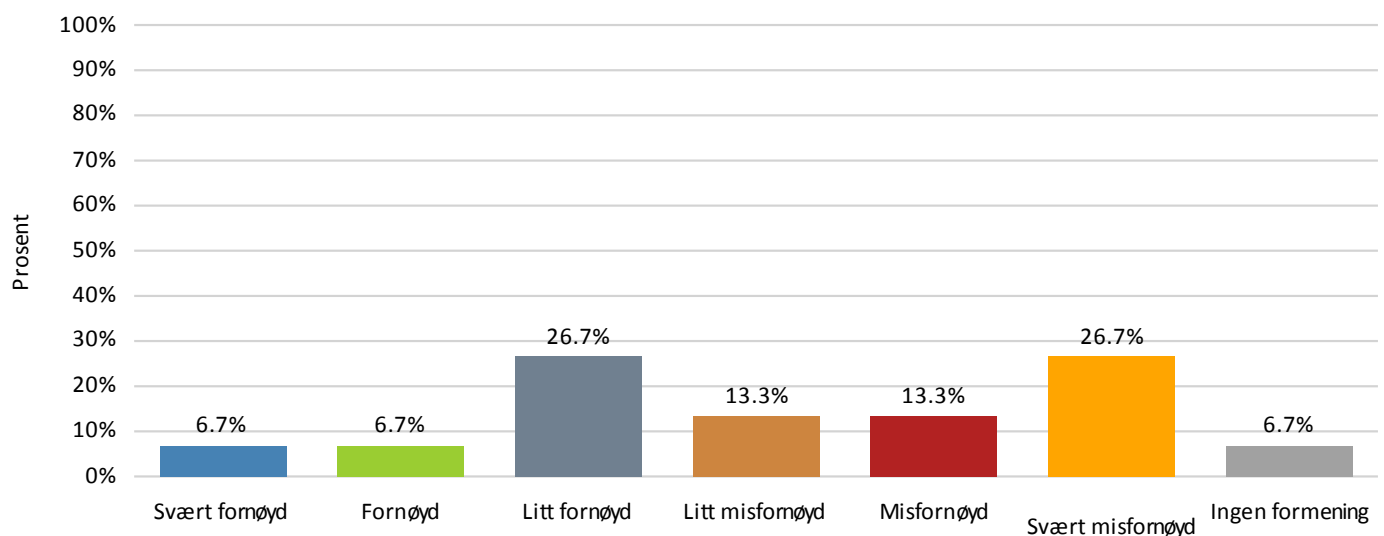
Umulig å finne fram på Nova, måtte spørre noen om veien første gang.

17. Har du henvendt deg til faglærer med spørsmål om undervisning, læremidler eller liknende?

UNDERVEISEVALUERING:

Navn	Prosent
Ja	61,5%
Nei	38,5%
N	26

18. Hvis ja, i hvilken grad var du fornøyd med tilbakemeldingene fra faglærer?

Navn	Prosent
Svært fornøyd	6,7%
Fornøyd	6,7%
Litt fornøyd	26,7%
Litt misfornøyd	13,3%
Misfornøyd	13,3%
Svært misfornøyd	26,7%
Ingen formening	6,7%
N	15

19. Har du noen kommentarer til ditt svar eller har forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

Fikk aldri noe helt konkret svar om spørsmålene som jeg stilte, og følte jeg ikke fikk noe ut av svarene. Alt i alt lærte jeg ikke mye under kurset til tross for at jeg var til stede under ALLE timene. Jeg har inntrykk av at jeg lærte hele pensum ved egen studie og ved forelesningene på JUS2111. Jeg lærte ikke mye i det hele tatt på kurset - noe jeg syntes er trist da det er 10 timer (med kursleder) som kunne ha vært veldig bra - hadde kurset vært bedre gjennomført og kursleder bedre til å formidle stoffet. Jeg syntes folkerett er et kjempespennende fag, og syntes det er trist kurset ikke var noe bra.

Ettersom mange aldri har tatt noen jussfag før hadde det vært utrolig nyttig å legg inn litt om hvordan man henviser i traktatsamlingen, enten på introduksjonskurset eller i seminaret. Vet dette skapte en del forvirring og usikkerhet i år.

Faglærer Jo Stigen svarte aldri på våre mail.

Kursholder sa aldri hva han het og ga oss knapt en epostadresse.

Mye rot i dette faget generelt. Virker som det nedprioriteres ganske kraftig, noe som er synd.

Kursleder kunne egentlig ikke svare på spørsmål.

Oppførte faglærer Jo Stigen var ikke til stede dette semesteret, så han hadde vi ingen kontakt med.

Emnet på omstruktureres ganske kraftig med tanke på hva som gjennomgås på kurset, ift til eksamen og pensum

Tidligere nevnt. Dårlig kommunikasjon er stikkordet.

Oppdater infoen på semestersidene. Jeg har heller ingen formening om hvem faglæreren i emnet er, han har jeg aldri sett til tross for at jeg var på kursene - som ble holdt av en tilsynelatende uerfaren jurist som også ble tatt på senga når han fikk vite at flere av studentene ikke hadde vært på noen forelesning pga manglende informasjon.

Den som står oppført som faglærer svarer ikke på mail. Seminarleder har etter 5 seminarer enda ikke presentert seg, så han er vanskelig å oppnå kontakt med utenfor seminar.

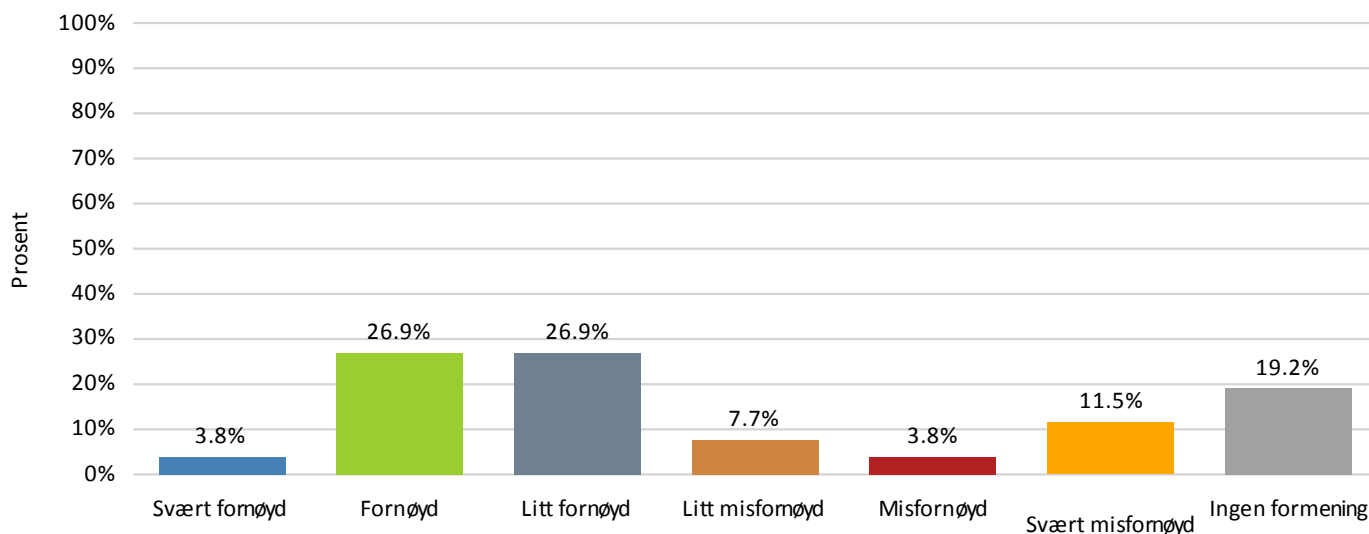
Foreslår at emnesidene oppdateres hyppigere.

I seminarene kan det forbedres: strukturer bedre, tar mer hensikt til at vi ikke er jusstudenter

Fellesforelesningene burde kommet direkte opp i "mine studier"-tjenesten til uio.

20. Hva synes du om den måten studentenes faglige prestasjoner i emnet prøves og vurderes?

VURDERINGSFORMER:

Navn	Prosent
Svært fornøyd	3,8%
Fornøyd	26,9%
Litt fornøyd	26,9%
Litt misfornøyd	7,7%
Misfornøyd	3,8%
Svært misfornøyd	11,5%
Ingen formening	19,2%
N	26

21. Har du noen kommentarer til ditt svar eller har forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

Jeg synes at årets oppgave var bedre enn tidligere oppgaver ettersom man tidligere i større grad har blitt testet i juridisk metode, hvilket blindernstudenter, også etter å ha tatt dette faget, har begrenset kunnskap om. En mer teoretisk oppgave som vi fikk i år virker derfor mer rettferdig.

Jeg deltok i gruppen for internasjonale studenter og det synes å bare være noen få studenter som kjente faget

Man burde få gjort en seminaroppgave/semesteroppgave - sånn at man får prestert noe konkret ila semesteret, siden fagområdet og juridisk metode er nytt for de aller fleste av dem som tar faget (statsvitere osv).

Ikke hatt noen vurdering av faglig prestasjon, foruten eksamen...

Eksamensform er for så vidt grei, men metoden blir et skudd i blinde fordi vi ikke har fått ordentlig opplæring. Siden det forventes at vi skal skrive nesten like bra som jusstudentene er dette en betydelig mangel ved kurset.

Tullete eksamen da, med 2 teorioppgaver. Det er skikkelig surt å jobbe hardt med juridisk metode, for så å ikke få uttelling for det i det hele tatt på eksamen.

Veldig merkelig å gi to teorioppgaver på eksamen, da jeg oppfattet at noe av poenget med kurset er å kunne anvende folkeretten på konkrete problemstillinger. Føler ikke jeg har fått vist hva jeg egentlig kan.

Det bør være en skriftlig innlevering.

Selvom vi er studenter fra Blindern var vi forberedt på juridisk metode og praktikumsspørsmål, når dette ikke ble gitt fikk en ikke vist denne kunnskapen.

22. Har du noe mer du vil kommentere, ris eller ros, kan du gjøre det her:

Syntes kurset og kurslederen ikke var spesielt bra. Jeg og mange andre (fikk jeg inntrykk av) lærte ikke mye av de 10 kurs-timene. Syntes kurslederen kunne fulgt en konkret plan og vist konkret hvordan man løser juridiske spørsmål, og ikke bare snakke helt abstrakt og la spørsmålene "henge i luften". Ellers syntes jeg folkerett er et spennende fag.

Mer undervisning, mer (noe!) seminarundervisning og litt bedre klasseromsundervisning

På eksamensdagen ble jeg fratatt en ordbok som tydeligvis var godkjent til eksamen. Dersom det er visse ordbøker som ikke er godkjent ved fakultetet burde de listes opp slik at folk slipper unøwendig stress på selve eksamensdagen. Jeg fikk den tilbake etter klage, men det bør likevel vurderes å lage en liste over hvilke ordbøker som er godkjente.

Generelt hadde jeg ønsker meg en mer eksamnesrettet undervisning med mer vekt på metode.

Synes emnet i seg selv er veldig bra, bra eksamensform og veldig god litteratur. Burde vært bedre informasjon og mye mer ryddig og opplysende seminarer.

Fikk god hjelp når etterspurt, og opplevde at foreleser svarte godt på spørsmål og utredet når det ble bedt om det... Men ellers var undervisningen, hvert fall de første forelesningene, vanskelig å følge. Dette kan selvsagt være pga min manglende kunnskap innenfor juss og folkerett før vi startet, men synes likevel det burde være litt mer generell innføring i og med at emnet skal kunne tas av studenter uten jussfaglig bakgrunn.

Som nevnt, årets kursleder var ikke kompetent til å ha undervisning, og det juridiske fakultet bør virkelig ta seg tid til å kvalitetssikre kurslederne til neste gang. Det trakk opplevelsen av emnet veldig ned, og sendte et signal om at studentenes prestasjoner og ambisjoner er av minimal betydning for universitetet.

Vet fremdeles ikke hva underviser heter? Hvem har ansvar for faget? Virker som om juridisk fakultet ikke bryr seg, bare setter opp en random fyr til å ha kurset som ikke vet helt hva vi skal gjennom. Ikke kritikk av han, men det virker veldig useriøst fra fakultetet sin side å ikke bry seg om et fag som, i hvert fall for interstudenter, er et obligatorisk emne.

Seminarer var ganske dårlig satt opp og strukturert. Jeg litt usikker på hvorvidt valget av seminarleder var helt optimalt.

Jeg var faktisk innoen et folkerettsseminar med jusstudentene - de var en helt annen verden mtp. kvalitet. Jeg skjønner at det kan være vanskelig å finne skikkede kursledere. Likevel virker det ganske klart at juoff1410 ikke blir prioritert. Jeg vil påstå at elevene ved internasjonale studier, som utgjør en stor del av deltakerne ved juoff1410, jobber over gjennomsnittlig hardt med skolearbeid. Da er det ganske kjipt når man merker at samme grad av seriøsitet ikke blir vist ovenfor oss fra fakultetets side.

Faglig et utrolig spennende emne, med godt pensum og gode forelesere.

Derfor er det synd at det organisatoriske skraller litt - det ødelegger opplevelsen og motivasjonen.

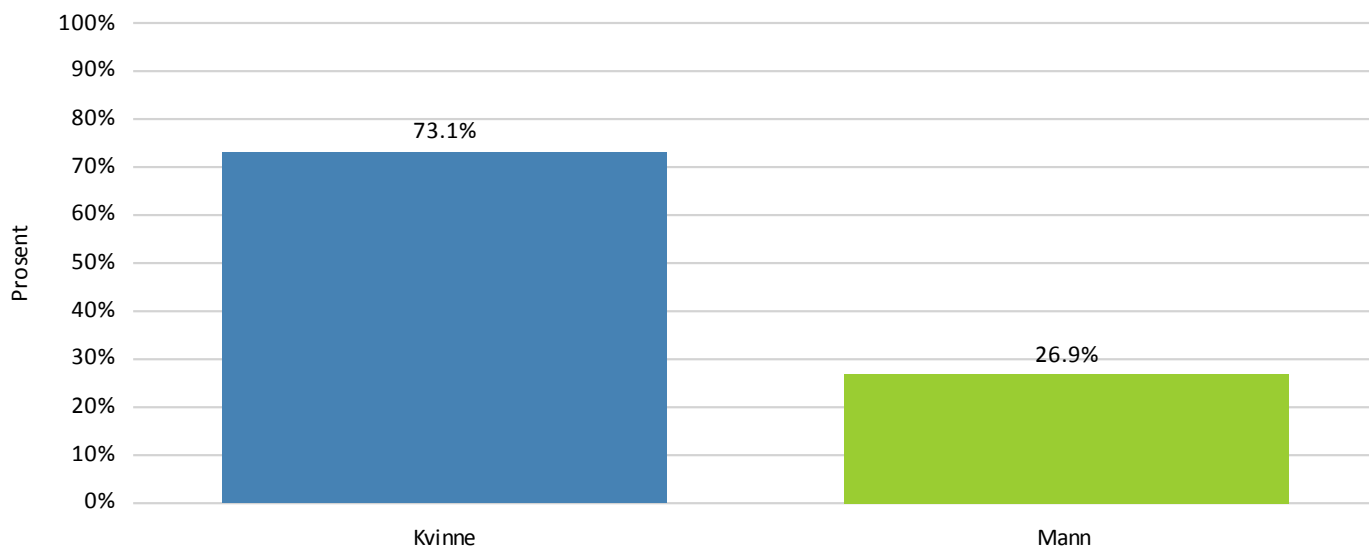
God eksamensoppgave

Eksamensvaktene burde snurre mindre på stolen under eksamen, til dels irriterende.

veldig spennende fag! Ønsker mer fokus på at det faktisk er et juridisk emne, ikke et forsøk på en tilpasning pga at vi er studenter fra Blindern.

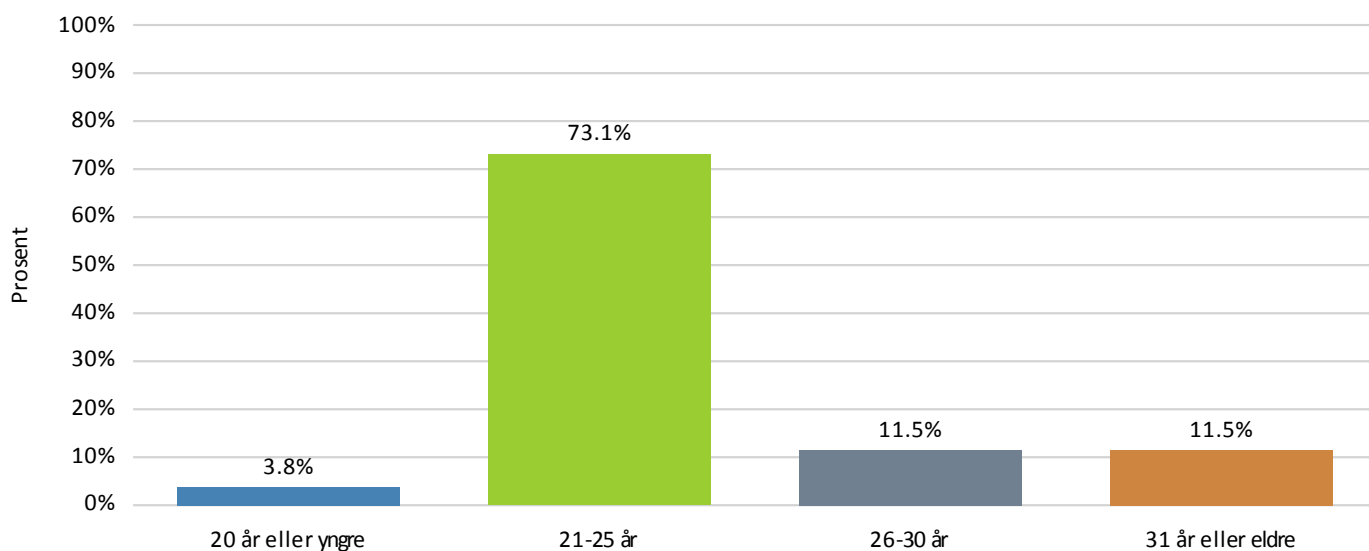
23. Kjønn?

BAKGRUNNSVARIABLER:

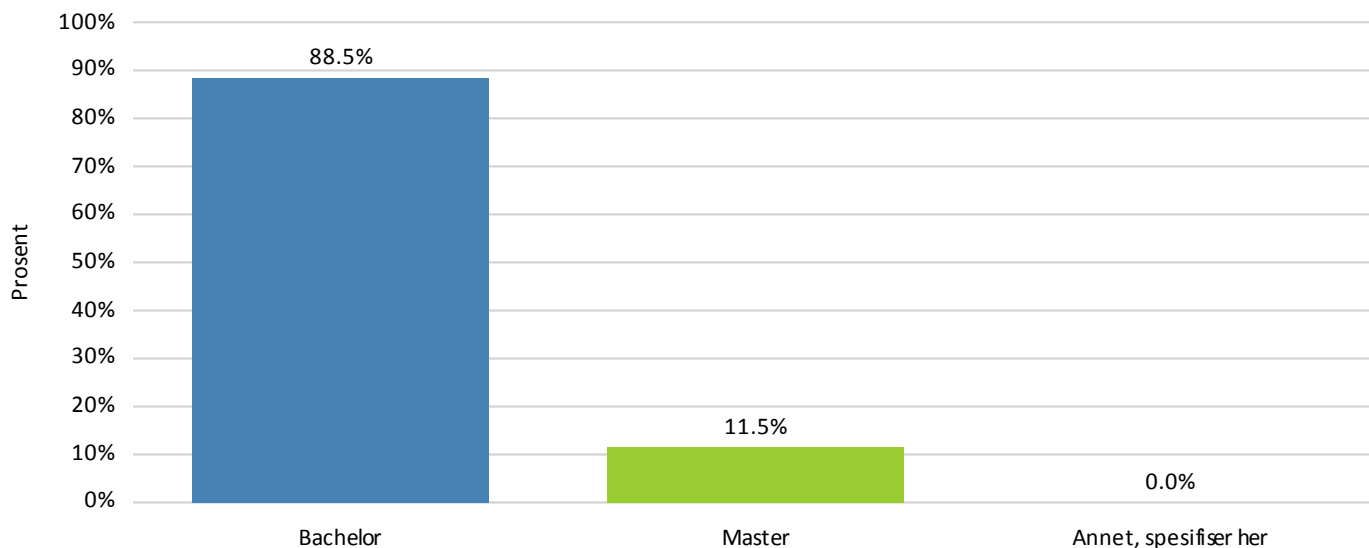
Navn	Prosent
Kvinne	73,1%
Mann	26,9%
N	26

24. Alder?

Navn	Prosent
20 år eller yngre	3,8%
21-25 år	73,1%
26-30 år	11,5%
31 år eller eldre	11,5%
N	26

25. Nivå?

Navn	Prosent
Bachelor	88,5%
Master	11,5%
Annet, spesifiser her	0,0%
N	26